

РЕПУБЛИКА СРПСКА
РЕПУБЛИЧКА УПРАВА ЗА ИНСПЕКЦИЈСКЕ ПОСЛОВЕ
БАЊА ЛУКА

ИЗВЈЕШТАЈ
О РАДУ И ЕФЕКТИМА РАДА У 2011. ГОДИНИ

Бања Лука, март 2012. године

Садржај:

УВОДНЕ НАПОМЕНЕ	5
II ФУНКЦИОНИСАЊЕ ИНСПЕКТОРАТА У 2011. ГОДИНИ	11
2.1. УНУТРАШЊА ОРГАНИЗАЦИЈА.....	11
2.2. КАДРОВСКИ РЕСУРСИ.....	11
2.3. ОПРЕМА ЗА ИНСПЕКЦИЈСКИ НАДЗОР.....	12
2.4. ИНФОРМАТИЗАЦИЈА И СТАНДАРДИЗАЦИЈА ПОСЛОВНИХ ПРОЦЕСА	12
2.5. ОДНОСИ СА ЈАВНОШЋУ И ТРАНСПАРЕТНОСТ У РАДУ	13
2.6. КАМПАЊЕ	14
2.7. МЕЂУНАРОДНА САРАДЊА.....	15
2.8. БУЏЕТ ИНСПЕКТОРАТА РЕПУБЛИКЕ СРПСКЕ.....	16
III РАД ИНСПЕКЦИЈА ИНСПЕКТОРАТА РЕПУБЛИКЕ СРПСКЕ	17
1. ТРЖИШНА ИНСПЕКЦИЈА.....	17
1.1. СПОЉНОТРГОВИНСКИ ИНСПЕКЦИЈСКИ НАДЗОР.....	17
1.2. УНУТРАШЊИ ИНСПЕКЦИЈСКИ НАДЗОР.....	19
1.2.1. <i>Област трговине</i>	20
1.2.2. <i>Област угоститељства и туризма</i>	22
1.2.3. <i>Област услужних дјелатности</i>	24
1.2.4. <i>Област заштите потрошача</i>	24
1.2.5. <i>Безбједност производа</i>	25
1.2.6. <i>Интелектуална својина</i>	26
1.2.7. <i>Остале активности</i>	27
1.3. РАД ТРЖИШНИХ ИНСПЕКЦИЈА У ЈЕДИНИЦАМА ЛОКАЛНЕ САМОУПРАВЕ.....	27
1.4. ЗАКЉУЧНЕ НАПОМЕНЕ.....	28
2. ПОЉОПРИВРЕДНА ИНСПЕКЦИЈА.....	30
2.1. СПОЉНОТРГОВИНСКИ ИНСПЕКЦИЈСКИ НАДЗОР.....	30
2.2. УНУТРАШЊИ ИНСПЕКЦИЈСКИ НАДЗОР.....	34
2.3. РАД ПОЉОПРИВРЕДНИХ ИНСПЕКЦИЈА У ЈЕДИНИЦАМА ЛОКАЛНЕ САМОУПРАВЕ.....	35
2.4. ЗАКЉУЧНЕ НАПОМЕНЕ.....	36
3. ШУМАРСКА ИНСПЕКЦИЈА	37
3.1. УНУТРАШЊИ ИНСПЕКЦИЈСКИ НАДЗОР.....	37
3.1.1. <i>Услови за обављање дјелатности</i>	39
3.1.2. <i>Коришћење шума</i>	39
3.1.3. <i>Узгој шума</i>	40
3.1.4. <i>Заштита шума</i>	41
3.1.5. <i>Примарна прерада дрвета</i>	42
3.1.6. <i>Област ловства</i>	42
3.1.7. <i>Репродуктивни материјал</i>	43
3.1.8. <i>Остале области надзора</i>	43
3.2. ЗАКЉУЧНЕ НАПОМЕНЕ.....	44
4. ВЕТЕРИНАРСКА ИНСПЕКЦИЈА.....	46
4.1. УНУТРАШЊИ ИНСПЕКЦИЈСКИ НАДЗОР.....	46

4.1.1. <i>Заразне болести и зоонозе</i>	48
4.1.2. <i>Производња и промет сировина и хране животињског поријекла</i>	49
4.1.3. <i>Ветеринарска дјелатност</i>	50
4.1.4. <i>Производња и промет ветеринарских лијекова</i>	51
4.2. РАД ВЕТЕРИНАРСКИХ ИНСПЕКЦИЈА У ЈЕДИНИЦАМА ЛОКАЛНЕ САМОУПРАВЕ.....	52
4.3. ЗАКЉУЧНЕ НАПОМЕНЕ.....	53
5. ВОДНА ИНСПЕКЦИЈА	54
5.1. УНУТРАШЊИ ИНСПЕКЦИЈСКИ НАДЗОР.....	54
5.1.1. <i>Заштита вода</i>	55
5.1.2. <i>Заштита од вода</i>	55
5.1.3. <i>Уређење водотока</i>	56
5.1.4. <i>Коришћење вода</i>	57
5.1.5. <i>Остало</i>	58
5.2. РАД ВОДНИХ ИНСПЕКЦИЈА У ЈЕДИНИЦАМА ЛОКАЛНЕ САМОУПРАВЕ.....	59
5.3. ЗАКЉУЧНЕ НАПОМЕНЕ.....	60
6. ТЕХНИЧКА ИНСПЕКЦИЈА	62
6.1. УНУТРАШЊИ ИНСПЕКЦИЈСКИ НАДЗОР.....	62
6.1.1. <i>Електроенергетика</i>	63
6.1.2. <i>Термоенергетика</i>	64
6.1.3. <i>Рударство</i>	65
6.1.4. <i>Геологија</i>	66
6.1.5. <i>Нафта и гас</i>	66
6.2. ЗАКЉУЧНЕ НАПОМЕНЕ.....	67
7. САОБРАЋАЈНА ИНСПЕКЦИЈА	70
7.1. УНУТРАШЊИ ИНСПЕКЦИЈСКИ НАДЗОР.....	70
7.1.1. <i>Друмски саобраћај</i>	73
7.1.2. <i>Жељезнички саобраћај</i>	74
7.1.3. <i>Водни саобраћај</i>	76
7.1.4. <i>Поштански саобраћај</i>	76
7.2. РАД САОБРАЋАЈНИХ ИНСПЕКЦИЈА У ЈЕДИНИЦАМА ЛОКАЛНЕ САМОУПРАВЕ.....	76
7.3. ЗАКЉУЧНЕ НАПОМЕНЕ.....	77
8. УРБАНИСТИЧКО-ГРАЂЕВИНСКА И ЕКОЛОШКА ИНСПЕКЦИЈА	79
8.1. УНУТРАШЊИ ИНСПЕКЦИЈСКИ НАДЗОР.....	80
8.1.1. <i>Урбанизам и грађење</i>	82
8.1.2. <i>Заштита животне средине</i>	86
8.1.3. <i>Област геодетских послова</i>	88
8.2. РАД УРБАНИСТИЧКО-ГРАЂЕВИНСКИХ И ЕКОЛОШКИХ ИНСПЕКЦИЈА У	89
ЈЕДИНИЦАМА ЛОКАЛНЕ САМОУПРАВЕ.....	89
8.3. ЗАКЉУЧНЕ НАПОМЕНЕ.....	91
9. ИНСПЕКЦИЈА РАДА.....	94
9.1. УНУТРАШЊИ ИНСПЕКЦИЈСКИ НАДЗОР.....	94
9.1.1. <i>Област радних односа</i>	95
9.1.2. <i>Област заштите на раду</i>	97
9.1.3. <i>Интегрисани инспекцијски прегледи</i>	99
9.2. ЗАКЉУЧНЕ НАПОМЕНЕ.....	99

10. ЗДРАВСТВЕНА ИНСПЕКЦИЈА.....	101
10.1. Спољнотрговински надзор.....	101
10.2. Унутрашњи надзор.....	103
10.2.1. Производња и промет лијекова и медицинских средстава.....	104
10.2.2. Здравствена и противепидемијска заштита у здравственим установама.....	105
10.2.3. Производња и промет хемикалија и биоцида.....	106
10.2.4. Заштита од нејонизујућег зрачења.....	107
10.2.5. Социјална, породична и дјечија заштита.....	107
10.2.6. Производња и унутрашњи промет хране и предмета опште употребе.....	107
10.3. Рад здравствених инспекција у јединицама локалне САМОУПРАВЕ.....	108
10.4. ЗАКЉУЧНЕ НАПОМЕНЕ	109
11. ПРОСВЈЕТНА ИНСПЕКЦИЈА	112
11.1. Унутрашњи инспекцијски надзор.....	112
11.1.1. Предшколско васпитање и образовање.....	113
11.1.2. Основно образовање и васпитање.....	113
11.1.3. Средње образовање и васпитање.....	113
11.1.4. образовање одраслих.....	114
11.1.5. Високо образовање	114
11.1.6. Провјере законитости стицања свједочанстава и диплома	115
11.1.7. Ученички стандард.....	115
11.1.8. Студентски стандард.....	115
11.1.9. Култура.....	115
11.1.10. Спорт	116
11.2. ЗАКЉУЧНЕ НАПОМЕНЕ	117
12. ИНСПЕКЦИЈА ЗА ЗАШТИТУ ОД ПОЖАРА.....	118
12.1. Унутрашњи инспекцијски надзор	118
12.1.1. Услови за обављање дјелатности.....	120
12.1.2. Колективно становање	121
12.1.3. Привредне и ванпривредне дјелатности.....	122
12.1.4. Шумски и пољопривредни комплекси.....	123
12.1.5. Ватрогасне јединице.....	124
12.2. ЗАКЉУЧНЕ НАПОМЕНЕ	125
III ЗАКЉУЧНЕ НАПОМЕНЕ И ПРЕПОРУКЕ	128

УВОДНЕ НАПОМЕНЕ

У саставу Инспектората Републике Српске постоји преко 30 инспекцијских звања која су организована у 13 инспекција (235 инспектора) које врше инспекцијски надзор над примјеном око 140 закона и 640 позаконских аката. У 2011. години инспекције Инспектората су у унутрашњем инспекцијском надзору извршиле укупно 26.622 инспекцијске контроле, што је за око 3% више у односу на претходну 2010. годину. Удио контрола са неправилностима у 2011. години (31,1%) на нивоу Инспектората је нешто мањи (дакле повољнији) у односу на 2010. годину (31,6%).

У спољнотрговинском надзору инспекције Инспектората (тржишна, фитосанитарна и здравствена) извршиле су контроле робе по свима захтјевима увозника. Укупно је у спољнотрговинском надзору извршено 186.233 прегледа, а од тога броја у 0,06% случајева су констатоване одређене неправилности, за које су инспектори предузели одговарајуће мјере у циљу њиховог отклањања.

По основу наплаћених накнада у спољнотрговинском промету у буџет Републике Српске у 2011. години је уплаћено 6.329.750 КМ. Инспектори су такође субјекте контроле код којих су констатоване теже неправилности санкционисали путем прекршајних налога у укупном износу од 3.906.698 КМ. Збир ових цифара (10.236.448 КМ) је приближне вриједности као реализовани буџет Инспектората у 2011. години (10.320.138), што *de facto* значи да по основу нус-ефеката у инспекцијском надзору Инспекторат сам себе исфинансира. Свакако треба имати у виду и индиректне финансијске ефекте по основу инспекцијског надзора (накнадно пријављени радници – по основу њих уплате пореза и доприноса, легализација робе и пословања – по основу тога уплату пореза и сл.), а да не спомињемо „опортунитетне трошкове“ које би Република и друштво у цјелини имали када инспекције не би дјеловале.

У 2011. години одређене инспекције прошириле су (на основу законских обавеза) своје дјеловање у нове области надзора, као што су: заштита интелектуалне својине, култура, спорт и др., а новина је свакако и формирање нове инспекције – Инспекције за храну. За сада су ову инспекцију дјелимично попунили инспектори из тржишне, пољопривредне и здравствене инспекције (за сада 5 извршилаца), али с обзиром да је висок ниво безбиједности у области хране један од приоритета за Републику Српску и да је тзв. ланас „од фарме до трпезе“ доста дугачак и компликован у наредном периоду биће изузетно важно материјално и кадровски ојачати ову инспекцију.

С обзиром на постојећу економско – социјалну ситуацију у Републици Српској, инспекције Инспектората су настојале да својим дјеловањем не утичу негативно на субјекте контроле (превентивно/корективни приступ), али је вођено рачуна да субјекти контроле својим дјеловањем не чине велику штету друштвеној заједници и такви субјекти су оштро санкционисани у складу са постојећим законским одредбама. Инспекторат је водио рачуна о посебно социјално осјетљивим питањима, од којих су свакако најважнија права радника. Инспекторат је, поред постојећих инспектора рада (35), дао овлаштења за још 50 додатних инспектора других инспекција, који испуњавају потребне услове инспектора рада, како би се исконтролисао што већи број субјеката контроле (којих у Републици Српској има око 60.000).

Такође треба споменути и проактивни приступ Инспектората, у циљу да се утиче на свијест субјеката контроле о поштивању и примјењивању законских прописа, у виду

спровођења кампања у сарадњи са другим институцијама Републике Српске и БиХ (кампање везане за област заштите интелектуалне својине).

Ради практичних потреба за коришћењем одређених података о субјектима и објектима инспекцијског надзора, а који су власништву других институција, Инспекторат је успоставио добру сарадњу и започео електронско повезивање и међусобну размјену података са другим институцијама (Министарство унутрашњих послова, Министарство саобраћаја и веза, Министарство здравља и социјалне, Пореска управа, Завод за статистику), чему ће се тежити и у будућности. Међусобна размјена података је од значаја за читав систем јавне управе у чему би требао постојати стратешки приступ, те радити на сређивању података и успостављању неопходних електронских регистара. У склопу повезивања одјељења за инспекцијске послове у градовима/општинама са Инспекторатом Републике Српске, ради употребе јединственог Инспекцијског информационог система Републике Српске и Регистра новчаних казни и прекршајне евиденције у претходном периоду обављено је електронско повезивање 23 градских/општинских одјељења за инспекцијске послове.

У области међународне сарадње треба споменути чињеницу да је Инспекторат захваљујући активностима из претходног периода постао пуноправан члан Међународне асоцијације инспекција рада – IALI, као и то да Инспекторат настоји да подигне ниво квалитета и стандардизације у инспекцијском надзору преузимањем добрих свјетских и европских пракси у свим областима инспекцијског надзора.

Преглед важнијих активности инспекција Инспектората Републике Српске:

(1) Тржишна инспекција

У спољнотрговинском промету приоритет тржишне инспекције је био спречавање увоза производа неусаглашених са одговарајућим стандардима квалитета.

У унутрашњем промету приоритети су били сузбијање нелегалног рада, повећање нивоа заштите потрошача, промет безбиједних производа и већи ниво заштите права носиоца права интелектуалне својине.

Реализована је медијска кампања „Стоп крађи интелектуалног власништва“, и едукација инспектора као увод у нови вид инспекцијског дјеловања у Републици Српској у области интелектуалне својине.

(2) Пољопривредна инспекција

Фитосанитарни инспектори Инспектората су открили 75 тона младог меркантилног кромпира поријеклом из Египта који је био заражен карантински штетним организмом бактеријом „*Ralstonia solanacearum* Smit“ у сладиштима дистрибутера и исте уништили на санитарној депонији ЈП „Деп-от“ у Бањалуци.

Значајан напредак постигнут је и у областима подстицаја, производње и промета алкохола, рибарству, заштити здравља биља итд. Области код којих су констатоване неправилности биће подвргнуте ригорознијим контролама у наредном периоду.

(3) Шумарска инспекција

Повећан је надзор у областима коришћења и заштите шума контролама реализације извођачког пројекта, промета шумских дрвних сортимената и чувања шума. Највише неправилности је констатовано код реализација извођачког пројекта.

Уочава се тренд пораста уредних контрола, али је такође евидентно да је код контрола са неправилностима порасла тежина неправилности тако да су у 2011. години поднесене три кривичне пријаве, а у 20 случаја за које су инспектори процијенили да постоје индиције да би се могло радити о кривичним дјелима, прослијеђене су информације надлежним тужилаштвима, а надлежним центрима јавне безбједности су прослијеђене 62 информације ради провођења даљње истраге.

Крајем године је ова инспекција започела са контролама, по закључку Владе Републике Српске, које се односе на ревизију рада постројења за примарну прераду дрвета.

(4) Ветеринарска инспекција

На терену су провођене мјере за сузбијање бруцелозе код ситних и крупних папкара, вакцинацијом и дијагностиком болести, чиме је смањен број обољелих животиња и број обољелих људи.

Избијањем жаришта бедренице (антракса) у току мјесеца јула и августа 2011. године, на подручју општина Пале и Соколац, предузимане су мјере за санацију жаришта контролом прописног уништавања лешева угинулих животиња у најкраћем могућем року као и санацију терена и провођење вакцинације на ужем и ширем подручју општина на којем је болест дијагностикована. Након проведених мјера није било случајева избијања нових жаришта антракса.

Надзор над другим болестима које су се јављале спорадично провођен је од стране инспекције од момента откривања сумње, односно потврде болести, до санације жаришта, ради спречавања ширења и искорјењивања болести.

У области производње и промета сировина и хране животињског поријекла, као и хране за животиње, вршен је надзор у свим фазама производње и стављања на тржиште, са акцентом на увођење и придржавање правила и стандарда који се примјењују у ланцу производње безбједне хране.

Контроле промета и употребе ветеринарско–медицинских производа вршене су у велерогијама, апотекама и на фармама, са циљем да се успостави евиденција о лијечењу на свакој фарми, а у циљу заштите здравља животиња и потрошача.

(5) Водна инспекција

Због екстремно сушног периода који је трајао током 2011. године, смањен је број инспекцијских надзора код субјеката који су имали великих проблема због захватања недовољних количина воде неопходних за обављање своје дјелатности, као што су рибогојилишта, мале хидроелектране, локални водоводни системи и др., али је повећан број контрола у области заштите вода и области уређења водотока.

По налогу ресорног министарства извршене су контроле свих заштитних хидротехничких објеката о чему је сачињен исцрпан извјештај који је достављен Министарству и агенцијама за воде.

Извршене су контроле свих водопривредних лабораторија и стање је знатно боље него у претходним годинама.

(6) Техничка инспекција

По налогу ресорног министарства вршене су инспекцијске контроле у дијелу основних и детаљних геолошких истраживања у циљу обнављања постојећих лежишта и изналажења нових минералних ресурса.

Појачан је надзор у стратешким предузећима из области експлоатације угља, жељезне руде, руда обојених метала (олова, цинка и алуминијума) и неметаличних минералних сировина.

Дат је посебан значај инспекцијском надзору над објектима и постројењима Рафинерије нафте Брод, постројењима ТЕ „Угљевик“ и „Гацко“ и топланама за производњу топлотне енергије.

Посебан значај дат је превентивној заштити, обуци радника за самосталан и безбједан рад. Евидентан је проблем недостатка квалификоване радне снаге, што се посебно односи на рад у рудницима са подземном експлоатацијом гдје су заступљени посебни радни услови.

(7) Саобраћајна инспекција

Проведене су интензивне контроле станица техничких прегледа и поштанског саобраћаја у дијелу резервисаних поштанских услуга. Примјетно је да су законом прописане санкције ниске у дијелу непрописног вршења техничког прегледа возила и у погледу доставе рачуна за комуналне и друге услуге, што је утицало на ниво уређености наведених саобраћајних дјелатности. Од стране Инспектората је упућена иницијатива за измјену прописа у дијелу казних одредби које се односе на техничке прегледе и поштански саобраћај.

Нелегалан превоз у неким локалним заједницама постаје проблем као посљедица изостанка активности комуналне полиције.

Инспекцијским надзором идентификовано је 200 вагона набављених у Пољској који имају системски квар у погледу исправности кочионих система. Број погинулих у жељезничком саобраћају је смањен али је број повријеђених значајно повећан.

Набављена је неопходна опрема и софтвер за надзор регулативе ЕУ која се односи на дигитални тахограф.

(8) Урбанистичко-грађевинска и еколошка инспекција

Ефекти појачаних контрола у 2011. години су укидање је 11 лиценци предузећима која се баве грађењем, израдом техничке и просторно-планске документације, као и 29 случајева умањења овлашћења дата лиценцом.

На основу дејства инспекције накнадно је запослен већи број лица са ВСС И ВШС као и КВ радника грађевинске струке. Квалитет производње грађевинског материјала је побољшан у односу на раније периоде и уопште смањен је тренд прегледа у свим областима са утврђеним неправилностима.

Највећи загађивачи су прибавили еколошке дозволе (рафинерије, термоелектране, високе бране и тд.) као инајвећи дио мањих загађивача.

У наредном периоду наставиће се контрола квалитета грађевинских материјала, а на основу нових листа провјера, будући да је усвојен нови Закон о квалитету грађевинских производа, усклађен са Европском регулативом.

Ванредних контрола било је највише у области испуњености услова за рад и грађења објеката гдје су предузете Законом предвиђене мјере (забране обављања дјелатности и грађења објеката).

(9) Инспекција рада

С обзиром на мали број инспектора рада у Инспекцији рада (35 инспектора рада) иста је кадровски појачана са инспекторима из Инспектората из других области а који испуњавају потребне услове инспектора рада (51 инспектор са овлашћењем).

Донешен је Акциони план за борбу против рада на црно. У последњем кварталу 2011. године појачан је надзор у области закључивања и примјене уговора о раду.

У 2011. години инспектори рада су започели са вршењем интегрисаних инспекцијских надзора којима су обухваћена основна права, обавезе и одговорности запослених и послодаваца у области радних односа и безбедности и здравља на раду.

Инспекција је превентивно дјеловала у области заштите на раду, планирано је повећање контрола у овој области.

(10) Здравствена инспекција

На основу информација са европског система за брзу размјену информација о неисправној храни (RASFF) извршен је велики број ванредних контрола и са тржишта повучене све спорне серије хране.

Посебну улогу инспекција је имала у спречавању панике код грађана у току појаве ентероколитиса у Њемачкој изазваног ешерихијом коли, при чему је појачано испитивање поврћа, а путем медија грађани су упозоравани на одржавање хигијене поврћа.

Предузете су мјере на повлачењу дјечијих флашица које садрже бисфенол А, материју за коју је постављена сумња да може имати негативан утицај на здравље дјете.

Због ефикасног дјеловања инспекције ранијих година, у 2011. години није уочено значајно рекламирање цигарета и других дуванских производа путем билборда, штампаних и електронских штампаних медија.

Поштрен је надзор у амбулантама и апотекама у вези неадекватног прописивања и издавања лијекова на рецепт.

(11) Просвјетна инспекција

У областима васпитања и образовања, ученичког и студентског стандарда, културе и спорта утврђене су слједеће незаконите појаве: рад удружења грађана без дозволе за обављање дјелатности, рад установа које не испуњавају услове за рад, незаконито запошљавање наставног особља, избори у звања наставника супротно одредбама закона, незаконито именовање директора и управних одбора у области културе, стручни рад у спортским организацијама лица која немају одговарајуће образовање у области спорта итд.

У извјештајном периоду просвјетна инспекција је предузимала мјере против установа које не испуњавају услове за рад или које не раде у складу са законом, како би обезбиједили услове за рад у погледу адекватног простора, опреме, кадра и организационе структуре и иницирала измјене закона и подзаконских аката на свим нивоима васпитања и образовања, ученичког и студентског стандарда, културе и спорта.

(12) Инспекција за заштиту од пожара

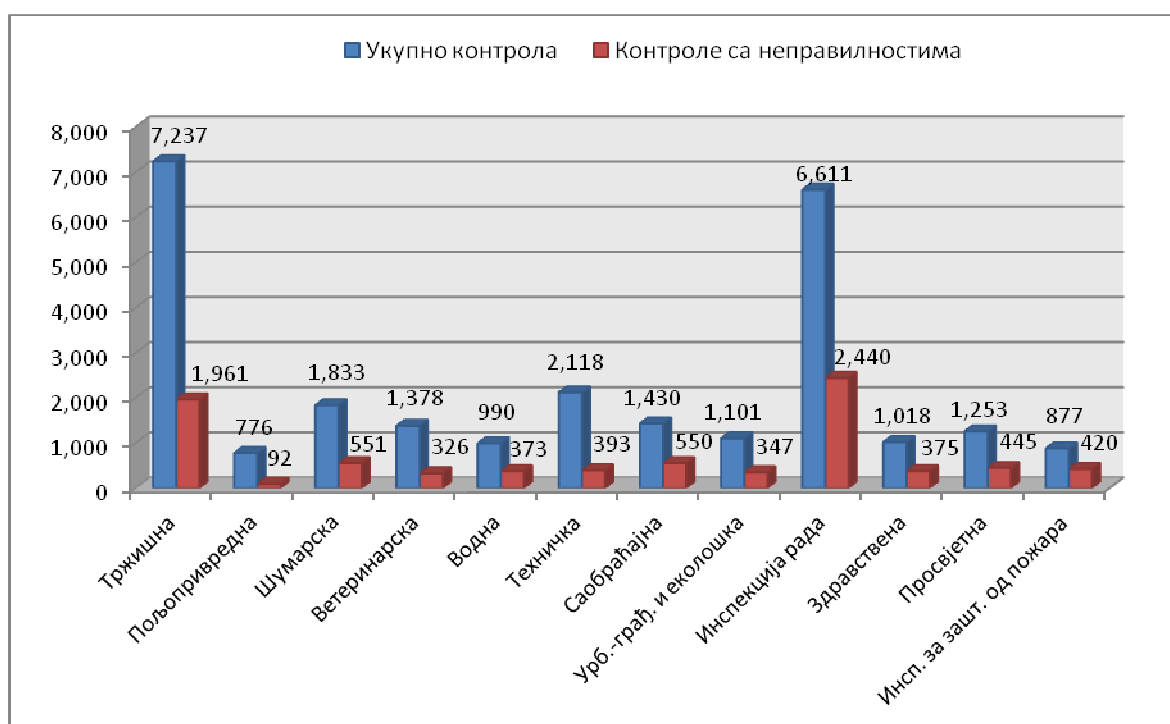
Превентивним и корективним дјеловањем инспекције у шумским комплексима, у односу на претходне године, смањен је број шумских пожара. Овдје су изузети пожари ниског растња, корова и макије, посебно у Херцеговини, гдје су претпоставке настанака пожара у највећој мјери намјерне људске активности, што је предмет криминалистичке обраде.

Појачане контроле су биле усмјерене на објекте ноћних клубова и дискотека, гдје је посебан аспект дат рјешавању проблема дозвољеног броја посјетилаца и ризика за безбједне и ефикасне евакуације у случају инцидентних ситуација.

Извјештај Инспектората о извршеним инспекцијским контролама у 2011. години

Р.бр.	Инспекције	Контроле									Управне мјере			Прекршајне мјере		
		Извршене			Са неправилностима						Превентивне/ корективне	Репресивне	Укупно	Налог	Пријава	Укупно
		Редовне	Ванредне	Контроле извршене	Укупно	Редовне	Ванредне	Контроле извршене	Укупно	%						
I	Тржишна инспекција	97,960	331	1,275	99,566	1,844	143	18	2,005	0.05	914	549	1,463	1,849	24	1,873
A	Спољнотрговински надзор	92,329			92,329	44			44	0.05	16	72	88	4	2	6
Б	Унутрашњи надзор	5,631	331	1,275	7,237	1,800	143	18	1,961	27.1	898	477	1,375	1,845	22	1,867
II	Пољопривредна инспекција	34,721	33	78	34,832	82	11	3	96	0.28	68	26	94	16		16
A	Спољнотрговински надзор	34,056			34,056	4			4	0.01		4	4			
Б	Унутрашњи надзор	665	33	78	776	78	11	3	92	11.9	68	22	90	16		16
III	Шумарска инспекција	1,070	312	451	1,833	357	164	30	551	30.1	356	130	486	417	7	424
IV	Ветеринарска инспекција	1,098	52	228	1,378	292	27	7	326	23.7	271	14	285	47	4	51
V	Водна инспекција	567	72	351	990	288	43	42	373	37.7	306	13	319	62		62
VI	Техничка инспекција	1,578	158	382	2,118	305	71	17	393	18.6	347		347	38	50	88
VII	Саобраћајна инспекција	859	183	388	1,430	395	107	48	550	38.5	240	125	365	377	20	397
VIII	Урб.-грађ. и екол. инспекција	683	116	302	1,101	275	49	23	347	31.5	274	44	318	32	1	33
IX	Инспекција рада	3,050	1,393	2,168	6,611	1,497	780	163	2,440	36.9	2,022	46	2,068	929	155	1,084
X	Здравствена инспекција	60,444	75	347	60,866	400	31	14	445	0.73	289	146	435	40	6	46
A	Спољнотрговински надзор	59,845		3	59,848	67		3	70	0.12	11	59	70		6	6
Б	Унутрашњи надзор	599	75	344	1,018	333	31	11	375	36.8	278	87	365	40		40
XI	Просвјетна инспекција	819	35	399	1,253	419	18	8	445	35.5	432	1	433	25		25
XII	Инсп. за заштиту од пожара	485	36	356	877	354	19	47	420	47.9	397	4	401	56		56
XIII	ИНСПЕКТОРАТ	203,334	2,796	6,725	212,855	6,508	1,463	420	8,391	3.94	5,916	1,098	7,014	3,888	267	4,155
A	Спољнотрговински надзор	186,230		3	186,233	115		3	118	0.06	27	135	162	4	8	12
Б	Унутрашњи надзор	17,104	2,796	6,722	26,622	6,393	1,463	417	8,273	31.1	5,889	963	6,852	3,884	259	4,143

Однос уредних и контрола са неправилностима у унутрашњем инспекцијском надзору

II ФУНКЦИОНИСАЊЕ ИНСПЕКТОРАТА У 2011. ГОДИНИ

2.1. Унутрашња организација

Унутрашња организациона структура Инспектората Републике Српске у 2011. години остала је готово непромијењена у односе на претходне године. У Инспекторату Републике Српске функционишу сектори инспекција као основне организационе јединице, а поред њих постоје још 3 административна одјељења као унутрашње организационе јединице.

У **територијалном смислу** Инспекторат Републике Српске састоји се подручних одјељења која се налазе у сљедећим градовима: Бањалуци, Приједору, Добоју, Бијељини, Источном Сарајеву и Требињу.

У сједишту (управи) Инспектората Републике Српске налази се „**менаџмент**“ **Инспектората**, односно директор, замјеник директора и помоћници директора - главних инспектора (руководе инспекцијским секторима), као и службеници 3 административна одјељења.

Инспектори су смјештени у подручним одјељењима Инспектората, којима руководе начелници подручних одјељења који обезбјеђују да се оптимално комбинују капацитети одјељења у циљу извршавања оперативних планова појединих инспекција.

На 14 граничних прелаза/царинских испостава у Републици Срској за потребе вршења **спољнотрговинског инспекцијског надзора** присутни су тржишни, фитосанитарни и здравствени инспектори који припадају Инспекторату Републике Српске.

Новина у односу на претходни временски период јесте формирање сектора **Инспекције за храну**, поред 12 постојећих сектора инспекција. Инспекција за храну формирана је на основу новог Закона о инспекцијама у Републици Српској („Сл. гл. РС.“ бр.: 74/10), а почела је са радом 1. јануара 2012. године. У 2012. години биће потребно кадровски и материјално оспособити ову инспекцију.

2.2. Кадровски ресурси

Што се тиче **кадровских питања** на првом мјесту треба споменути потребе за инспекторима у сектору Инспекције за храну. Један дио ове инспекције попуњен је инспекторима који су интерно прешли из сектора Тржишне и Здравствене инспекције, али тај број инспектора није довољан. Потребно је извршити **пријем нових инспектора у Инспекцију за храну** и то нарочито технолога, као и инспектора ветеринарске и пољопривредне струке.

Такође треба споменути **потребе за рударским инспекторима** у сектору Техничке инспекције, с обзиром да су током 2011. године претходни рударски инспектори отишли из Инспектората, тако да сада у Инспекторату нема ниједног рударског инспектора.

Поједине инспекције су, на основу законских обавеза, ушле у нове области инспекцијског надзора, гдје се инспектори додатно оспособљавају за ефикасно вршење инспекцијских прегледа. У контексту наведеног треба споменути Просвјетну инспекцију која је почела надзирати област спорта и неопходно је извршити **пријем инспектора за спорт** којег нема у Инспекторату.

У 2011. години са радом је почео **Тренинг центар Инспектората**, који је опремљен са најсавременијом аудио, видео и опремом за симултано превођење страних језика.

Најзначајније **обуке и семинари** одржане у Тренинг центру Инспектората, којима су присуствовали инспектори/ службеници Инспектората и остали учесници током 2011. године биле су сљедеће:

- семинар о заштити интелектуалне својине,
- обука за анализу течних нафтних горива,
- семинар о заштити ауторских права,
- обука о техникама узорковања хране,
- семинар о опасним хемикалијама и биоцидима,
- семинар у области заштите животне средине,
- обука о сузбијању принудног рада.

Треба напоменути да је у Инспекторату присутно стално стручно усавршавање кадрова путем самосталног организовања обука, присуствовања предавањима и обукама у организацији других (на којима су поред домаћих присутни и страни предавачи, како би се сагледале најбоље свјетске и европске праксе и усвојили добри стандарди у инспекцијском надзору).

2.3. Опрема за инспекцијски надзор

У току 2011. године набављена је одређена **опрема за инспекцијски надзор**. Опрема је набављена путем пројеката које је финансирала Европска унија. Ријеч је GPS уређајима (за одређивања координата субјеката и објеката у инспекцијском надзору), уређајима за брзу идентификацију параметара квалитета горива, опреми за специфична мјерења и брзе анализе, осталој лабораторијској, комуникационој и др. опреми која је неопходна у инспекцијском надзору.

2.4. Информатизација и стандардизација пословних процеса

Током претходних година Инспекторат је извршио у значајној мјери **информатизацију и стандардизацију пословних процеса** (путем Инспекцијског информационог система) у циљу бољег планирања и организовања ресурса, ефективнијег и ефикаснијег рада инспектора и осталих службеника, те праћења и анализе резултата њиховог рада. Инспекторат ће у будућности тежити ка **електронском повезивању и међусобној размјени података** са другим институцијама. Инспекторат има практичне потребе за коришћењем одређених података о субјектима и објектима инспекцијског надзора, а који су власништву других институција, а истовремено подаци о инспекцијским надзорима су као „повратна информација“ интересантни за друге институције. Међусобна размјена података је од значаја за читав систем јавне управе у чему би требао постојати стратешки приступ, те радити на сређивању података и успостављању неопходних електронских регистара. Инспекторат је започео са активностима електронског повезивања са неколико институција Републике Српске (Министарство унутрашњих послова, Министарство саобраћаја и веза, Министарство здравља и социјалне, Пореска управа, Завод за статистику). У **склопу повезивања одјељења за инспекцијске послове** у градовима/општинама са Инспекторатом Републике Српске, ради употребе јединственог Инспекцијског информационог система Републике Српске и Регистра новчаних казни и

прекршајне евиденције у претходном периоду обављено је електронско повезивање 23 градских/општинских одјељење за инспекцијске послове.

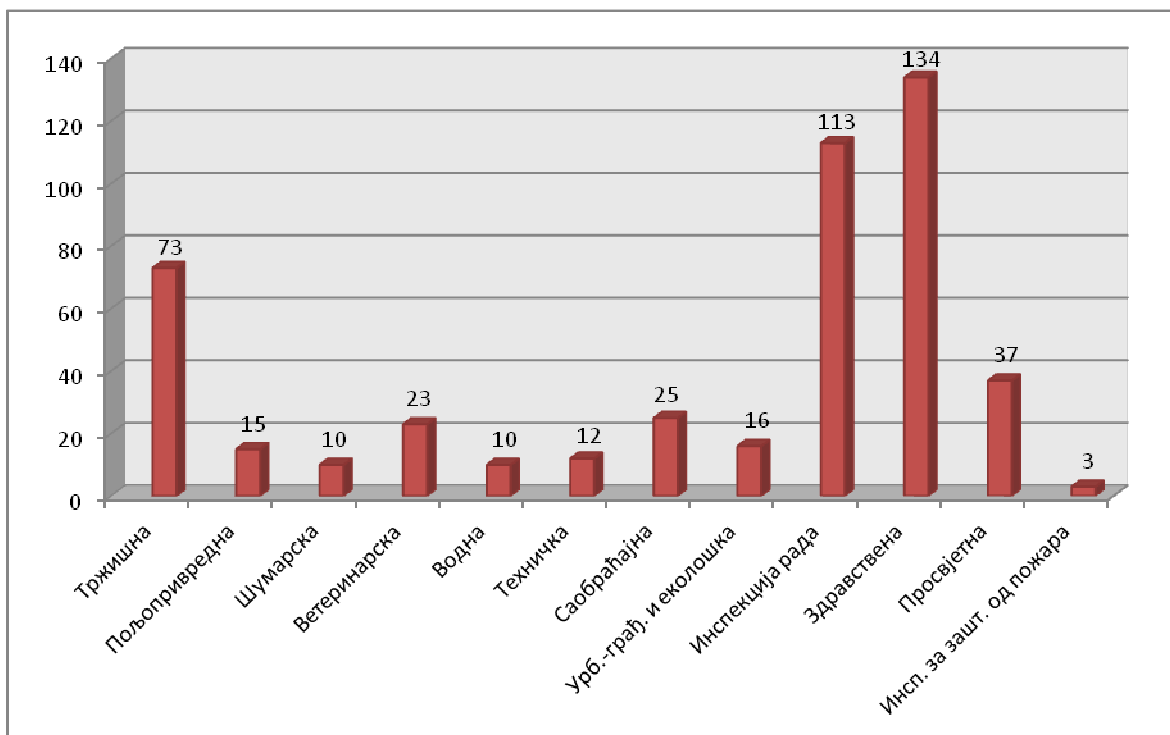
2.5. Односи са јавношћу и транспарентност у раду

Функционисање **Центра за пријаве и притужбе Инспектората, веб странице Инспектората и Регистра инспекцијских провјера** свакако утиче на отвореност Инспектората и транспарентност у раду.

У 2011. години запримљене су 4.424 представке (2.136 путем Центра за пријаве и притужбе и 2.288 писаних представки), што је за око 13% више у односу на претходну годину. Највише представки запримљено је о областима Инспекције рада, Тржишне инспекције, Урбанистичко-грађевинске, Еколошке и Здравствене инспекције. Инспектори Инспектората су у већини случајева поступали по представкама (у 52% случајева представке су се показале оправданим – инспектори су у контроли уочили неправилности у примјени прописа), а по једном дијелу представки поступали су инспектори у једницама локалне самоуправе.

У 2011. години Инспекторат Републике Српске примио је од представника медијских кућа **455 Захтјева за приступ информацијама**, а путем Српске новинске агенције (СРНА) пласирано је **29 Саопштења за јавност**. Сви Захтјеви за приступ информацијама упућени од стране медија обрађени су и реализовани у законски прописаним роковима. Инспекторату Републике Српске у 2011. години упућено је и 94 Захтјева за приступ информацијама од стране других физичких и правних лица, који су такође рјешени у законски прописаним роковима.

Број новинарских изјава по инспекцијама у 2011. години

Од почетка 2011. године путем веб странице Инспектората (www.inspektorat.vladars.net) врши се објављивање **редовних мјесечних саопштења** у којима су приказани најважнији подаци о раду свих инспекција Инспектората.

У 2011. години почео је да функционише **Регистар инспекцијских провјера** (www.inspektorat.vladars.net/registar) путем кога је субјектима контроле је омогућено да једноставније идентификују обавезе које су дефинисане у прописима, а којих се морају придржавати приликом обављања дјелатности.

2.6. Кампање

Крајем 2011. године почела је медијска кампања под називом **„Стоп крађи интелектуалног власништва !“**, која представља увод у нови промотивни и превентивни вид инспекцијског дјеловања у Републици Српској. Кампању проводи Инспекторат Републике Српске у сарадњи са Генералним секретаријатом Владе Републике Српске, уз подршку USAID пројекта „Заштита права интелектуалног власништва“. Циљ медијске кампање је информисати грађане о значају заштите права интелектуалног власништва, који су бенефити легалног рада, али и са каквим санкцијама се могу сусрести пословни субјекти који тенденциозно крше закон. У Споразуму о стабилизацији и придруживању Босне и Херцеговине и Републике Српске Европској унији. Анексом VII овог Споразума регулисане су обавезе у погледу заштите права интелектуалног власништва, у смислу прихватања правних тековина Европске уније, у оквиру којих значајно подручје припада ауторским и сродним правима, патентима, те интелектуалном власништву уопште. Новим сетом прописа у области интелектуалног власништва право надзора у дијелу промета робе и услуга дато је инспекцији надлежној за контролу тржишта у Републици Српској. Кампања је првенствено превентивног и едукативног карактера и усмјерена је на раст свијести друштвене заједнице о значају заштите права интелектуалног власништва и упознавање пословних субјеката са новим прописима и активностима инспекције.

Такође треба споменути да је у Тренинг центру Инспектората Републике Српске 14. новембра 2011. године одржан округли сто о темама **„Софтверска пиратерија и заштита интелектуалног власништва“** и **„Борба против рачунарског и високотехнолошког криминала“** у организацији Генералног секретаријата Владе Републике Српске - Сектора за ИТ. На округлом столу су учествовали представници Генералног секретаријата Владе Републике Српске, Агенције за информационо друштво Републике, Министарства унутрашњих послова Републике Српске и Инспектората Републике Српске. Округлом столу присуствовали су и представници министарстава, агенција и управних организација Републике Српске као и представници привредног сектора и образовних институција.

У склопу кампање за промоцију е-услуга Владе Републике Српске коју организује Генерални секретаријат Владе Републике Српске под називом **„Није ред да чекате у реду“**, Инспекторат Републике Српске промовише Регистар инспекцијских провјера, званичну интернет страницу и Центар за пријаве и притужбе.

2.7. Међународна сарадња

У области међународне сарадње треба споменути чињеницу да је Инспекторат захваљујући активностима из претходног периода постао **пуноправан члан Међународне асоцијације инспекција рада – IALI**. Подсјећамо да је Инспекторат 2007. године добио и статус сарадничког центра **Међународне мреже центара за размјену података у области заштите на раду – CIS**.

Од осталих активности у области међународне сарадње треба издвојити:

- представници Свјетске организације за здравље животиња (OIE) посјетили су у фебруару 2011. године Инспекторат Републике Српске у склопу мисије за процјену и подршку ветеринарској службе у Босни и Херцеговини (након извршене мисије, OIE ће Босни и Херцеговини доставити извјештај који је признат од стране Европске уније као и Свјетске банке, те се може користити као основ за будуће донације);

- представници Инспектората Републике Српске учествовали су на Петом савјетовању „Заштита на раду у регији Алпе-Јадран“, које је одржано у марту 2011. године у Опатији, Република Хрватска;

- представници мисије ARDP пројекта Свјетске банке (World Bank Agriculture and Rural Development Project) - Пољопривреда и рурални развој, у априлу 2011. године у оквиру посјете Босни и Херцеговини и Републици Српској посјетили су Инспекторат Републике Српске као једног од учесника у ARDP пројекту;

- представник Инспектората Републике Српске учествовао је на „Регионалној конференцији о примјени информационо-комуникационих технологија у јавној управи“, која је одржана у мају 2011. године у Аману, Јордан, а у организацији групације Свјетске банке;

- у организацији Међународне финансијске корпорације (IFC) делегација Централног инспектората Монголије боравила је у мају 2011. године у студијској посјети Инспекторату Републике Српске (повод посјете је пројекат реформе инспекцијског система у Монголији који води IFC, а на сличан начин како је већ реализована у Републици Српској);

- представници Инспектората Републике Српске учествовали су на 13. конгресу Међународне асоцијације инспекција рада (IALI) који је одржан у јуну 2011. године у Женеви (тема овогодишњег конгреса била је „Улога инспекција рада у изградњи културе интегрисане превенције у свијету рада“);

- представници Инспектората Републике Српске боравили су у септембру 2011. године у студијској посјети Краљевини Данској и Републици Бугарској, а у организацији пројекта „Интегрисана превенција и контрола загађења (IPPC)“.

2.8. Буџет Инспектората Републике Српске

Реализација буџета Инспектората у 2011. години

Ред. бр.	Назив	Износ
	Просјечан број запослених	309
1.	Расходи за лична примања	9.209.911
1.1	Расходи за бруто плате	8.971.396
1.2	Расходи за бруто накнаде трошкова и осталих личних примања запослених	238.514
2.	Расходи по основу коришћења роба и услуга	1.083.597
2.1	Расходи по основу закупа	166.205
2.2	Расходи по основу утрошка енерг., комуналних, комуникац. и транспор. услуга	398.380
2.3	Расходи за режијски материјал	50.323
2.4	Расходи за текуће одржавање	74.590
2.5	Расходи по основу путовања и смјештаја	224.121
2.6	Расходи за стручне услуге	93.626
2.7	Остали непоменути расходи	76.353
3.	Издаци за произведену сталну имовину	10.770
3.1	Издаци за произведену постројења и опреме	10.770
4.	Издаци за непроизведену сталну имовину	7.119
4.1	Издаци за нематеријалну непроизведену имовину	7.119
5.	Издаци за залихе материјала, робе и ситног инвентара, амбалаже и сл.	8.741
5.1	Издаци за залихе ситног инвентара, ауто-гума, одјеће, обуће и сл.	8.741
	УКУПНО	10.320.138

У буџету Републике Српске за 2011. годину од укупно 1.600.000.000 КМ одобрена средства за Инспекторат Републике Српске износила су 9.578.910 КМ (0,64%). Народна скупштина Републике Српске је 03.11.2011. године усвојила Ребаланс буџета Републике Српске за 2011. годину, тако да су одобрена средства за Инспекторат Републике Српске износила су 10.321.000 КМ. Осим наведених средстава у 2011. години Инспекторат је добио донацију опреме Делегације ЕУ у Босни и Херцеговини у износу од 288.917 КМ. Крајње рационалним трошењем средстава расходи пословања у 2011. години Инспектората Републике Српске сведени су у оквиру расположивих средстава.

III РАД ИНСПЕКЦИЈА ИНСПЕКТОРАТА РЕПУБЛИКЕ СРПСКЕ

1. ТРЖИШНА ИНСПЕКЦИЈА

Тржишна инспекција врши надзор над тржиштем у погледу примјене прописа који се односе на: трговину, угоститељство, туризам, услуге, заштиту потрошача, цијене, мјерне јединице и мјерила, интелектуалну својину, квалитет и безбједност непрехрамбених производа и друге области дефинисане посебним прописима.

Тржишна инспекција надзире око 25.000 трговаца, око 7.000 угоститељских и туристичких организација, око 4.000 производних организација, око 15.000 организација из широког сектора услужних и сличних дјелатности, односно укупно око 50.000 субјеката контроле.

Приоритети у раду тржишне инспекције били су:

- у спољнотрговинском надзору: спречавање увоза неусаглашених производа,
- у унутрашњем надзору: сузбијање нелегалног рада, повећање нивоа заштите потрошача, промет безбједних производа и већи ниво заштите права носиоца права интелектуалне својине.

Републичка тржишна инспекција почетком 2011. године имала је 67 инспектора распоређених у 6 Подручних одјељења Инспектората. Крајем мјесеца јануара 2011. године један инспектор је прешао у Сектор пољопривредне инспекције и добио звање фитосанитарног инспектора, два инспектора су отишла у пензију (један у мају, а други у октобру 2011. године). У спољнотрговинском надзору радило је 14 тржишних инспектора, а исте послове обављало је и 6 здравствених инспектора којима су дата овлашћења тржишног инспектора.

На локалном нивоу у 2011. години радило је 89 општинских/градских тржишних инспектора у 48 општина/градова.

1.1. Спољнотрговински инспекцијски надзор

Републичка тржишна инспекције у спољнотрговинском надзору врши контролу квалитета пољопривредно-прехрамбених производа, непрехрамбених производа и течних нафтних горива.

Када је ријеч о контроли квалитета робе од стране Републичке тржишне инспекције у спољнотрговинском надзору у дијелу пољопривредно-прехрамбених производа, треба имати у виду сљедеће:

- На основу Закона о храни БиХ доноси се нова подзаконска акта – правилници којим се прописују услови квалитета и исправности за поједине групе хране, а који стављају ван снаге подзаконска акта донијета на основу Закона о стандардизацији из доба СФРЈ и Закона о контроли квалитета пољопривредних и прехрамбених производа у спољнотрговинском промету;
- Здравствена и Тржишна инспекција практично контролишу примјену истих, напријед споменутих правилника (над истим производима), а здравствена исправност производа (коју контролише здравствена инспекција) обухвата и квалитет производа (коју контролише тржишна инспекција).

У спољнотрговинском надзору у 2011. години инспектори су у 12 царинских испостава (Бања Лука, Градишка, Приједор, Нови Град, Добој, Шамац, Брод, Рача, Каракај, Вишеград, Соколац и Требиње) извршили контроле квалитета робе по свим захтјевима увозника. Укупан број контрола био је 92.329, а у корист Буџета Републике Српске уплаћена је накнада у износу од 1,846,580 КМ.

Број пошиљки из увоза у 2011. години је 92.329 и у односу на 2010. годину је мањи за 4,6% (у 2010. години је био 96.608 и у односу на 2009. годину се повећао за 15%). Број узетих узорака пољопривредно-прехранбених производа и предмета опште употребе значајно је повећан у 2010 години, за 174,6% да би се спријечио увоз неусаглашених производа на домаће тржиште а и због приговора удружења потрошача, грађана, разних институција и јавности уопште. Тренд узорковања је настављен у 2011. години и на истом је нивоу као и предходне године. Неусаглашеност квалитета пољопривредно-прехранбених производа констатована је у 59 случајева, од чега је 6 пошиљки враћено након органолептичког прегледа, а 53 узорка је био неуредно након прве анализе. Од 30 рађених суперанализа 15 су потврдиле, а 15 демантовале резултат прве анализе. Укупан број неисправних пошиљки је 44. Неисправне пошиљке пољопривредно-прехранбених производа односе се на месне производе, млијеко и млијечне производе, брашно, кафу, воће и поврће (смрзнуто, сушено и конзервисано), освјежавајућа пића, кондиторске производе итд. Разлози неисправности су протекао рок трајања, неисправна декларација, хемијска неисправност, стране примјесе и промјењена сензорна својства. Укупна количина хране стављена ван промета износи око 235 тона. Због непотпуних декларација у 16 случајева наложено је отклањање недостатака, а накнадним провјерама је констатовано да су недостаци отклоњени. С обзиром да су у 3 случаја увозници ставили пошиљку у промет прије пристизања резултата испитивања истима су изречене прекршајне мјере.

Потребно је нагласити да се код непрехрамбених производа врши само административна контрола (преглед документа и органолептички преглед пошиљке), јер не постоје акредитоване/овлаштене лабораторије за анализу поменутих производа.

Број увезених пошиљки моторних горива у 2011. години је 4.140 и у односу на 2010. годину је мањи за 41%, (у 2010. години 5.844 а у 2009. години је било 5.447 пошиљки). Број узетих узорака моторних горива је извршен према прописаном Програму утврђивања усклађености квалитета течних нафтних горива од стране надлежног Министарства индустрије, енергетике и рударства у Влади Републике Српске. У последњих пет година у спољнотрговинском промету утврђено је свега пар случајева неуредних резултата лабораторијских анализа течних нафтних горива.

У складу са Закључцима Владе Републике Српске од 30.07.2009. и 25.02.2010. године да се појача контрола квалитета пшенице при увозу, тржишни инспектори су поступили по истом. У 2011. години број увезених пошиљки је 9.120 а узорковано је 468 пошиљки. Резултати свих урађених анализа у периоду 2009 – 2011 биле су уредни. О извршеним контролама квалитета пшенице информисана је Влада Републике Српске у 2009. години, Министарство пољопривреде, шумарства и водопривреде и Министарство трговине и туризма у 2010. и 2011. години.

1.2. Унутрашњи инспекцијски надзор

Основни показатељи о раду тржишне инспекције

Ред. бр.	Области надзора	Укуп. број контрола	Неуредне контроле		Управне мјере				Прекрш. мјере
			Број	%	ОН	ОР	ЗОД	Укуп.	
1	Трговина	5,348	1,450	27,1	583	28	370	981	1,486
2	Угоститељство и туризам	1,507	428	28,4	259	4	57	320	339
3	Услугне дјелатности	199	34	17,1	13		13	26	32
4	Остало	183	49	26,8	43		5	48	10
5	Укупно	7,237	1,961	27,1	898	32	445	1,375	1,867

ОН – отклањање неправилности

ОР – одузимање робе

ЗОД – забрана обављања дјелатности

У унутрашњем инспекцијском надзору у 2011. године извршено 7.237 контрола (6.828 редовних и 409 ванредних контрола). Просјечан број контрола по инспектору на мјесечном нивоу износи 12. Укупан број извршених контрола је нешто већи у односу на предходну годину.

Од укупног броја контрола 1.961 је била неуредна (27,1%), док је у 2010. години неуредних контрола било 28,3%. Инспектори су предузели 1.375 управних и 1.867 прекршајних мјера. Укупан број прекршајних мјера је мањи за 6,8% у односу на 2010. годину, што значи да постоји тренд већег нивоа примјене прописа и да одређене неправилности нису проузроковале штету за појединца и друштвену заједницу.

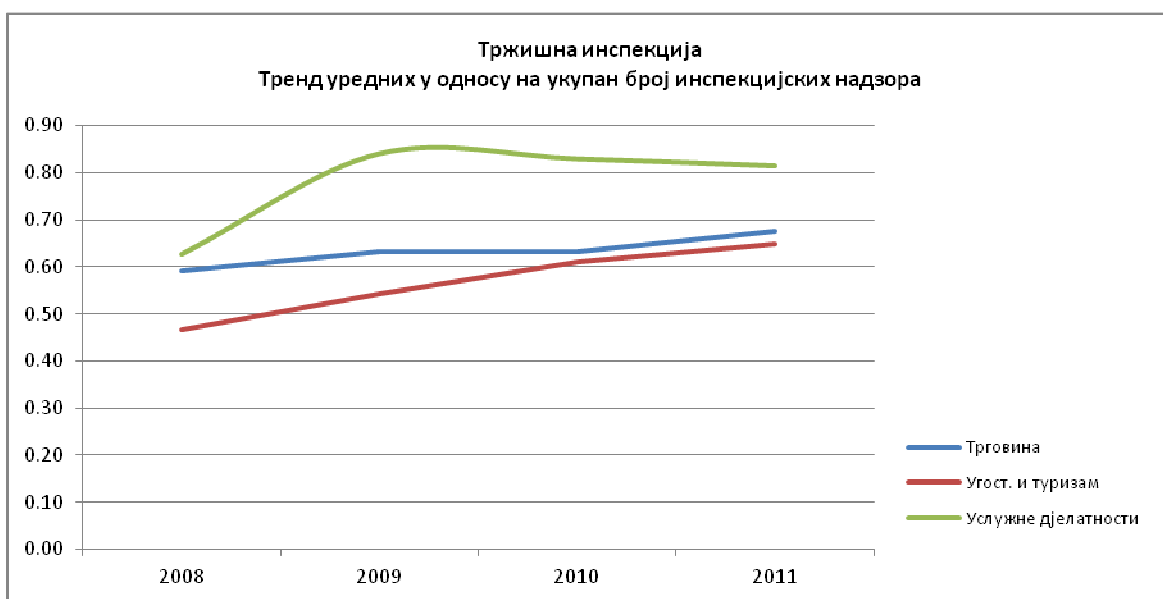
Од 1.375 предузетих управних мјера било је 898 отклањања неправилности, 32 одузимања робе намијењене промету и пружању услуга без документације о поријеклу. Тренд смањења нелегалне робе присутан је последњих година што је резултат како системског рјешења увођењем ПДВ, оштрије казнене политике дефинисане Законом о трговини тако и радом свих контролних органа. У 445 изречене су забране обављања дјелатности, забрана промета робе која није била декларисана у складу са прописима, није посједовала гарантне листове, техничка упутства, због истеклог рока трајања и забрану употребе мјерила јер иста нису верификована од стране надлежне институције.

Изречено је 1.867 прекршајних мјера од чега 1.845 прекршајних налога на износ од 1.399.390 КМ и поднијете 22 прекршајне пријаве надлежним судовима.

Број уредних контрола у односу на број извршених контрола се сваке године повећава, што значи да постоји тренд раста уредних контрола. То показује и релативни индекс удјела уредних у укупном броју контрола чија је вриједност у 2009. години у односу на 2008. годину 1,06%, у 2010. години у односу на 2009. годину релативни индекс је 1,04%, а у 2011. години у односу на 2010. годину релативни индекс је 1,02%. По областима надзора постоји тренд раста уредних контрола у областима трговине и угоститељства и туризма, а благи тренд пада у области услуга.

Преглед односа укупног броја инспекцијских надзора и надзора са неправилностима

Р. бр.	Област надзора	Инспекцијски надзори											
		2008			2009			2010			2011		
		Укуп.	Уред.	I	Укуп.	Уред.	I	Укуп.	Уред.	I	Укуп.	Уред.	I
1	Трговина	3,171	1,872	0.59	4,411	2,787	0.632	3,766	2,379	0.632	4,446	3,007	0.676
2	Угост. и туризам	1,172	547	0.47	1,286	697	0.54	1,194	728	0.61	1,205	782	0.65
3	Услугне дјелатности	171	107	0.63	205	172	0.84	378	313	0.83	182	148	0.81
4	Остало	670	417	0.62	557	255	0.46	67	42	0.63	129	82	0.64

1.2.1. Област трговине

Приоритети рада у овој области били су провјера одобрења за рад, минимално-техничких услова, са акцентом на одобрења која издаје Министарство трговине и туризма (субјектима који врше промет нафтних деривата на велико и мало, дуванских прерађевина на велико, шпедитерску дјелатност и тржница), поријекло робе, пословне књиге и евиденције, цијене, декларисаност робе, издавање рачуна, распродаје, мјерне јединице и мјерила итд.

Најчешће констатоване неправилности су:

- начин формирања, истицање и придржавање цијена у 547 случајева. Акцент је био на **примјени Уредбе о ограничењу маржи у промету робе**. Констатовано је да се субјекти углавном при формирању цијена придржавали прописаних маржи, те да су утврђена одступања симболична. Инспектори су у 13 случајева констатовали кршење Уредбе, те су у складу са мјерама дефинисаним Уредбом, изrekli санкције у укупној вриједности од 186.000 КМ;

- неправилно вођење трговачких књига и евиденција у 384 случаја;
- неиздавање рачуна купцима (потрошачима) у 290 случајева;

- у промету је затечено робе са непотпуним декларацијама, непосједовање гарантних листова, техничких упутстава) у вриједности 540,888 КМ (217 случајева). Након отклањања неправилности иста је враћена у промет;

- у употреби су била мјерила која нису верификована од стране надлежне институције у 177 случајева. Мјерила су стављена ван употребе а након верификације дозвољена је употреба истих;

- затечено је робе у промету без поријекла у вриједности 28.767,70 КМ (у 28 случајева) која је одузета и ускладиштена у складиште Републичке дирекције робних резерви, која је истој уступљена на чување и по окончању поступка на располагање;

- мање неправилности су уочене приликом оглашавања снижења.

У овој области субјекти углавном имају одобрења за рад, испуњавају минимално-техничке услове за обављање трговине (велико/мало) или трговинских услуга. Посједују трговачке књиге и евиденције, посједују фискалне касе. Присутан је мањи проблем приликом давања попушта на робу/услугу, а који је дефинисан прописима који уређују трговинску дјелатност јер на фискалном рачуну нема техничке могућности да се исказе попуст. У тим случајевима, у правилу, субјекти изврше нивелацију што им усложњава процес рада, а купац на рачуну нема могућност да види да му је одобрен попуст. Овај проблем треба имати у виду да се ријеша приликом измјене Закона о фискалним касама.

1.2.1.1. Дјелатности трговине

Код субјеката који се баве **механичком прерадом дрвета (пилане)**, извршено су 124 контроле, од чега је 25 контрола било неуредно (20%), издат је 21 прекршајни налог (6 правним лицима, 6 одговорним лицима у правним лицима и 9 физичким лицима), у вриједности од 28.461 КМ. Предузета је 21 управна мјера и то 17 отклањања неправилности, 2 одузимања резане грађе и 2 промета резане грађе због непосједовања прописаног жига Министарства трговине и туризма.

У области **промета нафте и нафтних деривата** извршене су 283 контроле од чега су 44 контроле биле неуредно (16 %), донијето је 30 рјешења о отклањању неправилности, у два случаја извршено одузимање нафтних деривата и у 7 случајева забрањена је употреба мјерила док се не изврши верификација од стране надлежне институције. У 19 контрола издато је 38 прекршајних налога правним и одговорним лицима у вриједности 105.700 КМ. Проблем представља точење лож-уља у моторе са унутрашњим сагоријевањем, потребно је на бољи начин дефинисати прекршај за лица која користе лож-уље у возилима и радним машинама.

У области **промета предмета од драгоцених метала** (златни и сребрени накит) констатовано је да су од 68 извршених контрола 24 контроле биле неуредне (35 %), поднијет је 21 прекршајни налог (што показује да ова област и даље није уређена. Најчешћи прекршаји су неиздавање рачуна, неки предмета од драгоцених метала у промету нису били жигосани прописаним жиговима, неки нису имали истакнуте трговачке називе, цијене по комаду и субјекти нису водили евиденције у складу са прописима и мјерила нису била верификована. У 7 случајева је наложено отклањање неправилности, а у 9 изречена мјера забране до отклањања противправног стања.

У области **промета прехранбене робе** извршена је 649 контрола од чега је 215 било неуредних (33%). Предузето је укупно 160 управних и 206 прекршајних мјера. Укупна вриједност изречених казни је 143.781 КМ. Констатоване значајније неправилности су у сљедећим провјерама: цијене, мјерне јединице и мјерила, пословне књиге и евиденција, издавање рачуна. Објекти у којима су најчешће кршени прописи су: пекаре, меснице и продавнице мјешовите прехранбене робе.

Инспектори контролама узели за анализу 72 узорка производа. У девет случајева констатовано је да узорци не задовољавају одређене одредбе прописа о квалитету и декларисању пекарских производа. Недостаци се односе на пропусте у декларисању и доношењу произвођачких спецификација. У два случаја констатовано је да је производња хљеба декларисаног као „црни хљеб“ вршена од брашна типа 500 уз додатак пшеничних мекиња.

Уочено је да се континуирано узимају узорци од стране надлежног Регионалног завода за заштиту здравља људи и углавном нема недостатака и неправилности а сировине за производњу се углавном увозе.

У области **промета непрехрамбене робе** извршено је 2.472 контроле од чега је 643 контроле било неуредно (26 %). Предузето је укупно 425 управних и 675 прекршајних мјера. Вриједност издатих прекршајних налога (671 ком) је 378.245 КМ. Констатоване значајније неправилности су у сљедећим провјерама: неправилно вођење пословних књига и евиденција, цијене на свим артиклима нису истакнуте што уз не издавање рачуна ствара могућност нелегалног промета а свакако крше права потрошача. Декларације на роби су непотпуне или не усаглашене са прописима. Вриједност робе стављене ван промета до отклањања недостатака на декларацијама је 1.367. 516 КМ. Објекти у којима су најчешће кршени прописи су: продавнице држављана азијског поријекла и продавнице текстила и конфекције. Увозне цијене текстила и обуће, играчака и друге робе су јако ниске (роба која је претежно поријеклом из Кине и Турске). У контролама код **субјеката азијског поријекла** присутни су и даље наведени прекршаји, али у знатно мањем степену у односу на раније године. Робе без поријекла је знатно мање а и број субјеката кинеских држављана који обављају дјелатност је знатно мањи.

У области **промета мјешовите робе** извршене је 1.395 контрола од чега је 451 контрола била неуредна (32%). Предузета је укупно 281 управна и 481 прекршајна мјера (61 правним лицима, 61 одговорним лицима у правним лицима и 359 физичким лицима). Вриједност издатих прекршајних налога је 284.888 КМ. Најчешће констатовани прекршаји су из области цијена, декларисања и рока употребе, пословних књига и евиденција, мјерила и мјерних јединица и издавање рачуна. Објекти у којима су најчешће кршени прописи су продавнице мјешовите робе.

1.2.2. Област угоститељства и туризма

Приоритети у контролама у овој области били су провјера одобрења за рад, минимално-техничких услова, поријекло робе намијењене пружању услуга, пословне књиге и евиденције, цијене и цјеновници, издавање рачуна корисницима услуга – гостима, мјерне јединице и мјерила у објектима у којима се припрема храна итд.

У области угоститељства и туризма извршено је 1.507 контрола (1.399 редовних и 108 ванредних). У 428 контрола (28,4%) инспектори су утврдили разне неправилности и предузели 320 управних мјера и 339 прекршајних мјера од чега је:

- у 259 случајева наређено је отклањање неправилности,
- у 4 случајева одузета је роба без поријекла намијењена услуживању у вриједности од 12.128 КМ.
- у 57 случајева изречене су разне мјере забране.

Инспектори су издали 333 прекршајна налога у вриједности од 283.411 КМ и упутили 6 прекршајних пријава надлежним судовима.

Објекти у којима су најчешће кршени прописи су:

- бифеи, кафићи и кафане, у тим објектима је извршено 772 контроле од чега је 232 неуредних, предузето је укупно 162 управне и 176 прекршајних мјера,
- ресторани, у тим објектима извршено је 150 контрола од чега је 39 неуредних, предузето је укупно 32 управне и 35 прекршајних мјера,
- пицерије, у тим објектима извршено је 69 контрола од чега је 21 била неуредна, предузето је укупно 17 управних и 14 прекршајних мјера,
- роштиљнице, у тим објектима извршено су 74 контроле од чега је 26 неуредних, предузето је укупно 23 управне и 19 прекршајних мјера.

Најчешће констатовани прекршаји били су неправилно вођење пословних књига и евиденција (208 случајева), издавање рачуна корисницима услуга (109 случајева) и истицање и придржавање цијена (77 случајева).

1.2.2.1. Продаја и употреба алкохолних пића и дуванских производа (на јавним мјестима) лицима млађим од 18 година

Када је ријеч о продаји дуванских производа и продаји и употреби алкохолних пића малољетним лицима у овим случајевима се ради о тзв. „темпоралним деликтима“ који се могу контролисати само уколико је инспектор непосредно присутан на лицу мјеста у вријеме прекршајне радње, а у правилу трговци и угоститељи у моменту инспекцијске контроле не продају цигарете и алхолна пића малољетним лицима.

Потешкоће се јављају и у доказивању прекршаја када малољетници конзумирају коктеле, а такође није ријетка и ситуација да пунољетна лица (пријатељи, познаници или пролазници) купују алкохолна пића у име малољетника.

Републички тржишни инспектори у 2011. години су у 1.259 провјера „продаја и поклањање алкохолних пића малољетним лицима“ констатовали у 12 случајева неправилности, а у 390 провјера „истицање забране продаје алкохолних пића малољетним лицима“ неправилности у 41 случају. За утврђене неправилности изречене су прописане мјере.

У рјешавању овог проблема требају се ангажовати све надлежне институције, те системски и координирано дјеловати у цијелој Републици Српској. Потребно је континуирано радити на развијању свијести младих људи о штетном утицају дуванских производа и алкохолних пића а у том сегменту велики значај има утицај породице.

1.2.2.2. Туристичка дјелатност – путничке агенције

Приоритети у овој области били су контрола одобрења за рад и контрола Лиценци код организатора туристичког путовања, издатих од стране Министарства трговине и туризма. Контролисани су прописани услови, просторије, кадрови, осигурање јемства које може бити у облику банкарске гаранције, гарантног полога, односно полисе осигурања, програми путовања и склапање уговора склопљених са корисницима услуга.

Контрола пружања услуга у туризму извршена је код 74 субјекта, од чега је 15 било неуредно.

Предузето је 15 управних мјера. У 9 случајева наређено је отклањање неправилности, а у 6 случајева изречене су мјере забране обављања дјелатности. За откривање нелегалног обављања дјелатности помогли су нам представници удружења туристичких организација.

Инспектори су издали 16 прекршајних налога у вриједности од 26.300 КМ и упутули 6 прекршајних пријава надлежним судовима.

1.2.3. Област услужних дјелатности

Приоритет рада у овој области био је спречавање нелегалног обављања дјелатности, издавање рачуна корисницима услуга и истицање назива фирме и радног времена. Наређено је 26 управних мјера и издато 30 прекршајних налога у вриједности од 26.300 КМ. Поднијете су и 2 прекршајне пријаве надлежним судовима.

Контролисане су субјекти који врше занатску дјелатност (аутопраоне, ауто--механичари, ауто-лакирери, фризери, столари и др.) и здравствене установе са аспекта заштите потрошача. Иако планом одређено као главни приоритет, на спречавању нелегалног рада није постигнут жељени ефекат због проблема уласка инспектора у приватне објекте и доказивању прекршаја. Због бољег познавања терена, субјеката и објеката ову област је више контролисала градска/општинска инспекција.

1.2.4. Област заштите потрошача

Приоритет у овој области био је већи ниво заштите права потрошача. Основна права потрошача до сада су била дефинисана Законом о заштити потрошача у Босни и Херцеговини и другим прописима који се односе на област трговине, угоститељства, туризма, пружања услуга и др..

Тржишна инспекција Републике Српске свакодневно у редовним контролама вршила је надзор над примјеном поменутих закона и контролисала да ли се привредни субјекти придржавају одредби ових прописа. Инспектори у овим контролама дјелују проактивно и предузимају мјере у циљу отклањања недостатака.

Пријаве које потрошачи упућују Тржишној инспекцији у вези су са остваривањем појединачних права потрошача и најчешће су се односиле на неприхватање рекламација потрошача за разне врсте производа и услуга (технички производи, одјећа, обућа и друго). По свакој конкретной притужби инспекција је вршила контролу. У свим случајевима гдје се утврдила да је захтјев потрошача оправдан, односно да је трговац неоправдано одбио захтјев потрошача, инспектори су донијели рјешења којима су субјектима контроле

наложили да поступе у складу са одредбама закона и да омогуће потрошачу остваривање његовог права. Налоге инспектора извршили су субјекти контроле.

Битно је истаћи да је потребно едуковати потрошаче како би знали како да заштите своја права, али и како би се упознали са обавезама које они морају поштовати. Законом о заштити потрошача дефинисана су бројна питања која им омогућавају да остваре своја права, али је често непознавање закона основни разлог зашто потрошачи остају ускраћени за своје право. Едукован потрошач је најбоље заштићен потрошач.

Напомињемо да, заштиту својих основних права потрошачи могу остварити само уколико посједују рачун за купљену робу или извршену услугу, а Законом о фискалним касама прописана је обавеза издавања рачуна за купљену робу и услуге као и обавеза потрошачи да у окружењу од 20 метара од продајног мјеста посједују рачун. Уколико се потрошач не придржава ове законске одредбе, законом је прописана казна од 50 КМ.

1.2.5. Безбједност производа

Тржишна инспекција Републике Српске је свакодневно у редовним контролама вршила је надзор над примјеном прописа који регулишу ову област ради спречавања промета несигурних производа. Због недостатка акредитованих/овлашћених лабораторија за сада се врше углавном административне контроле непрехрамбених производа.

Републичка тржишна инспекција Републике Српске је са Агенцијом за надзор над тржиштем БиХ и надлежним инспекцијама Федерације БиХ и Брчко дистрикта БиХ провела заједнички пројект надзора опасних имитација производа у складу са Законом о општој сигурности производа у циљу заштите здравља и сигурности потрошача.

Циљ пројекта био је да се утврди да ли се непрехрамбени потрошачки производи, који подсјећају на опасне имитације, налазе на тржишту Босне и Херцеговине. Законом општој сигурности производа дефинисано је да није допуштено производити, стављати на тржиште, увозити или извозити опасне имитације производа.

Опасна имитација је опасан производ обманујућег изгледа, који није прехрамбени производ, али својим обликом, мирисом, бојом, вањским изгледом, пакирањем, ознакама, обимом или величином личи или подсјећа на прехрамбени производ, тако да постоји могућност да га потрошачи, посебно дјеца, не разликују од прехрамбеног производа и због тога га ставе у уста, сисају или прогутају, што може представљати опасност и изазвати нпр. гушење, тровање те перфорирање или опструкцију пробавног тракта.

У оквиру provedбе овог пројекта, наложене су мјере повлачења с тржишта производа који представљају опасне имитације.

Контролисана су 43 субјекта и код 14 је утврђено да се у промету налазе опасне имитације производа. Укупно је затечено 6.422 производа од чега је уништено 3.828 комада, извршен поврат у ФБиХ 259 комада и у поступку управног спора који се води код надлежног суда 2.286 комада.

Инспекторат Републике Српске је учествовао у пројекту развоја инфраструктуре квалитета у Босни и Херцеговини (који је завршен крајем 2011.године). Општи циљ пројекта је био даљи развој инфраструктуре квалитета у складу са одредбама Споразума о стабилизацији и придруживању и стварање средине која ће привредницима омогућити да побољшају своје трговинске и индустријске односе са ЕУ и међународним тржиштима, као и подизање квалитета живота. Сврха пројекта је изградња капацитета за израду и провођење

техничких прописа који се требају донијети у складу са ЕУ директивама Новог приступа и пружање техничке помоћи. Пројекат обухвата три компоненте, преузимање и провођење ЕУ директива, успоставу система оцјењивања и усклађености и успоставу система надзора над тржиштем. У оквиру надзора над тржиштем улога Инспектората је да кроз вршење надзора допринесе да се заштите интереси потрошача у погледу сигурности производа, као и да се заштите интереси привредних субјеката кроз обезбјеђивање функционалног унутрашњег тржишта са фер и отвореном конкуренцијом.

У три наврата организоване су обуке за инспекторе и обрађене су поједине теме које се односе на надзор над тржиштем непрехрамбених потрошачких производа према директивама Новог приступа и према Директиви о општој сигурности производа. У оквиру ових тема размотрени су практични примјери непрехрамбених потрошачких производа и указано је на типичне неусклађености.

1.2.6. Интелектуална својина

Питање заштите интелектуалног власништва садржано је у Споразуму о стабилизацији и придруживању Босне и Херцеговине и Републике Српске Европској унији. Анексом VII овог Споразума регулисане су обавезе у погледу заштите права интелектуалног власништва, у смислу прихватања правних тековина Европске уније, у оквиру којих значајно подручје припада ауторским и сродним правима, патентима, те интелектуалном власништву уопште.

Сет закона који регулише ову област на снази је од половине 2010. године и почетка 2011. године али није најјасније дефинисао процедуре рада тржишне инспекције и овлашћења инспектора. Како је ово нова област приступили смо медијској кампањи и едукацији инспектора.

Медијска кампања под називом **„Стоп крађи интелектуалног власништва !“**, представља увод у нови промотивни и превентивни вид инспекцијског дјеловања у Републици Српској. Кампању је проводио Инспекторат Републике Српске у сарадњи са Генералним секретаријатом Владе Републике Српске, уз подршку USAID пројекта „Заштита права интелектуалног власништва“.

Кампања је била првенствено превентивног и едукативног карактера и усмјерена је на раст свијести друштвене заједнице о значају заштите права интелектуалног власништва и упознавање пословних субјеката са новим прописима и активностима инспекције.

Циљ нам је био да овом медијском кампањом информишемо грађане зашто је важно штитити права интелектуалног власништва, који су бенифити легалног рада, али и са каквим санкцијама се могу сусрести пословни субјекти који тенденциозно крше закон.

Ефекти ове кампање постали су видљиви већ у току реализације исте, а у смислу да су пословни субјекти показали велико интересовање за област заштите интелектуалног власништва. Обрађали су се инспекцији са циљем да се информишу о својим правима, обавезама, на који начин да пословање ускладе са законом, како да заштите своје интелектуално власништво и слично.

У три наврата организоване су обуке за инспекторе који су имали прилику да се упознају са одредницама интелектуалног власништва, начинима повреде жига и уочавања разлике између оригиналних и фалсификованих производа, као и начинима лиценцирања рачунарских програма и откривања нелиценцираних софтвера.

1.2.7. Остале активности

У извјештајном периоду тржишна инспекција је потпомогла рад просвјетне инспекције у сузбијању нелегалног рада, неовлашћеним образовањем одраслих, Средњој струковној школи с правом јавности Центар за образовање – Широки Бријег, која је свакодневно путем медија објављивала огласе за упис кандидата у програме средњошколског образовања одраслих. Уз наведене огласе јасно су наводили Подручне центре ове школе: Приједор, Бања Луку, Лакташе, Градишку, Модричу, Теслић, Бијељину, Источно Сарајево, Зворник, Фочу, Требиње и Брод.

Инспекторат Републике Српске је у циљу сузбијања рада на црно и заштите права радника у Републици Српској у октобру 2011. године појачао инспекцијски надзор у области радних односа. Како би извршили већи број што ефикаснијих инспекцијских контрола и обезбједили што већу присутност инспектора на терену поред редовних инспектора рада, ангажовани су и републички инспектори из других инспекција Инспектората, који су обучени да у области радних односа врше провјере закључивања и примјене Уговора о раду. У наведеном периоду (последња три мјесеца 2011. године) у склопу појачане акције овлашћени тржишни инспектори су извршили 215 контрола од чега су 23 биле неуредне. Предузели су 14 управних мјера и издали 22 прекршајна налога.

Тржишна инспекција је вршила заједничке контроле са и другим инспекцијама због ефикасније контроле, мањег оптерећења субјеката контроле и др. (шумарском инспекцијом на пиланама, здравственом инспекцијом, инспекцијом рада и др.).

Поред инспекцијских контрола инспектори су дио времена провели учествујући на различитим обукама и састанцима, присуствујући судским расправама, дајући коментаре на достављене нацрте прописа, примајући странке и др. Представницима Инспектората Монголије одржана је презентација о начину контроле непрехрамбених производа у Републици Српској а средствима јавног информисања је дато на десетине писаних и тонских изјава.

1.3. Рад тржишних инспекција у јединицама локалне самоуправе

Упоредни приказ показатеља о раду републичких и градских/општинских инспектора

Ред. бр.	Области надзора	Укупан број контрола		Неуредне контрола				Управне мјере				Прекршајне мјере	
		рти	оти	рти	%	оти	%	рти	%	оти	%	рти	оти
1	Трговина	5.348	7.458	1.450	27	1.835	25	981	68	1.630	89	1.486	1.244
2	Угостит. и туризам	1.507	2.947	428	28	719	24	320	75	648	90	339	265
3	Услугне дјелат.	199	1.153	34	17	160	14	26	76	144	90	32	95
4	Остало	183	698	49	27	58	8	48	98	42	72	10	46
5	Укупно	7.237	12.256	1.961	27	2.772	23	1.375	70	2.464	89	1.867	1.650

РТИ – републичка тржишна инспекција

ОТИ – градска/општинска тржишна инспекција

Упоредни приказ ефеката предузетих мјера
републичке и градске/општинске инспекције

Ред. бр.	Карактеристични подаци	РТИ 2008	РТИ 2009	РТИ 2010	РТИ 2011	ОТИ 2011	ОТИ 2010
1.	Одузета роба (КМ)	544.276	389.207	79.735	29.908	89.955	212.001
2.	Роба стављена ван промета (КМ)	1.999.864	2.461.282	540.888	1.407.075	79.117	98.390
3.	Прекршајне мјере						
3.1.	Издати прекршајни налози (ком)	2.009	2.378	2.003	1.845	1.595	2.018
3.2.	Издати прекршајни налози (КМ)	2.044.343	2.261.781	1.419.675	1.399.390	650.309	895.098
3.3.	Прекршајне/кривичне пријаве	16	29	15	22	55	77

Апсолутни број укупно извршених контрола републичке тржишне инспекције у односу на градску/општинску инспекцију је мањи, а посматрани број контрола по инспектору је како слиједи - РТИ: $7.237/48 = 150,8$ контроле. ОТИ: $12.256/89 = 137,7$ контрола.

У извршеним контролама РТИ је утврђен већи проценат неуредних контрола у односу на укупан број контрола ОТИ (РТИ 27 %. а ОТИ је 23 %). ОТИ су одузели више робе од РТИ јер исти по позиву припадника МУП-а контролишу промет спорне робе у транспорту. У тим контролама најчешће су вршили одузимање спорне робе. У неуредним контролама републички инспектори били су ригорознији у санкционисању почињених прекршаја. вриједност изречених казни РТИ је већа у односу на изречене казне ОТИ за 215,2%. Просјечна вриједност издатих прекршајних налога РТИ је 758,50 КМ а ОТИ 407,70 КМ.

1.4. Закључне напомене

Када је ријеч о контроли квалитета робе од стране Републичке тржишне инспекције **у спољнотрговинском промету** у дијелу квалитета непрехрамбених производа, треба имати у виду сљедеће:

- проблем представља наслијеђени Обједињени списак роба, који није донешен по процедури из Закона о надзору квалитета одређених производа при увозу и извозу, а што, правно гледано значи, да не постоји прописана обавеза да се врши инспекцијска контрола непрехрамбених производа приликом увоза или извоза;
- Федерација Босне и Херцеговине има своје законске и подзаконске акте из 1998. године, а контролу непрехрамбених производа приликом увоза врше контролне куће, док се тржишна инспекција у Брчко Дистрикту, по поднесеном захтјеву увозника за контролу, закључком оглашава ненадлежном;
- стратегијом за надзор над тржиштем непрехрамбених производа у БиХ није дефинисана пред-тржишна инспекцијска контрола, као контрола при извозу или увозу;
- у земљама Европске уније тржишна инспекција не врши контролу квалитета робе у спољнотрговинском промету, а од земаља у окружењу последња је Србија 2000. године укинула контролу тржишне инспекције у спољнотрговинском промету;
- у земљама Европске уније и земљама у окружењу постоји могућност ванредне контроле тржишне инспекције на граници или царинској испостави, по позиву царинских органа, који у случају сумње у неисправност робе имају право исту задржати најдуже три дана до доласка надлежног тржишног инспектора.

Појава на коју указујемо дуги низ година јесте увоз робе (текстил, обућа, играчке и др.), са енормно ниским цијенама претежно из Кине и Турске (примјера ради: фактурна цијена женских мантила је до 5 КМ, женских капута је до 6 КМ, мушких одијела око 15 КМ).

У **унутрашњем инспекцијском надзору** у појединим областима под надзором тржишне инспекције постоје одређене појаве које иако нису масовне значајно утичу на општу слику о раду инспекције.

Према сазнањима и анонимним дојавама још постоје лица који нелегално обављају дјелатност које инспекција није успјела сузбити. Основни разлог неуспјеха лежи у чињеници да се услуге пружају иза затворених врата у приватним кућама и становима, у које инспектори не могу улазити без налога суда. Пружање разних услуга (посредовање у промету возила, зидарских, молерских, козметичких, фризерских, књиговодствених и др.) тешко је доказати инспекцијским прегледом. За сузбијање ове појаве потребно је подигнути свијест и едуковати грађане, медијским кампањама, да „сива економија“ дугорочно уништава привреду. Такође, да у случају примједби на рад истих, своја права не могу тражити путем инспекцијских органа.

Посебан проблем код лож-уља (екстра лако и лако специјално) постоји у вези са точењем и употребом истог у моторна возила и радне машине са мотором са унутрашњим сагоријевањем. Не треба образлагати колике су штете од кршења забране точења и употребе ЛУ у моторним возилима и радним машинама у виду нарушавања животне средине и избјегавања плаћања акциза, а да при том не постоје ефикасни механизми контроле, прије свега због чињенице да је према Закону о акцизма БиХ и подзаконским актима Закона о трговини дозвољена продаја ЛУ из посебно утврђених резервоара. У Одлуци о квалитету течних нафтних горива и другим прописима нису прописана адекватна овлашћења и поступак инспектора за наведени прекршај. Потребно је у што краћем року ову област боље правно регулисати.

Питање продаје и употребе алкохолних пића и дуванских производа малољетним лицима, не може ријешити инспекција. Рјешавање овог проблема је дуг процес, гдје је потребно да се ангажују све надлежне институције, те системски и координирано дјелује у цијелој Републици Српској. Потребно је континуирано радити на развијању свијести младих људи о штетном утицају дуванских производа и алкохолних пића а у том сегменту велики значај има утицај породице.

Због недостатка тијела за испитивање усаглашених индустријских (непрехрамбених) производа, са прописаних захтјевима (апарати за домаћинство, каблови, текстил, обућа) инспекција врши административне контроле безбједности производа. Додатни проблем представља и недостатак прописа, (дијелом су на снази прописи бивше СФРЈ).

У сету закона који уређују права интелектуалне својине нису најјасније дефинисане процедуре рада тржишне инспекције и овлашћења инспектора. Потребно је извршити измјене и допуне прописа који уређују права интелектуалне својине (БиХ ниво) или доношење закона о посебним овлашћењима инспектора у случајевима кршења права интелектуалне својине (и ниво).

Недостатак адекватног Регистра привредних субјеката је значајан проблем. Исти би био од велике важности због анализе стања у области, планирања контрола по областима, објектима, субјектима, ефикаснијег кориштења радног времена, припрема за контролу итд.

2. ПОЉОПРИВРЕДНА ИНСПЕКЦИЈА

У Сектору пољопривредне инспекције врши се спољнотрговински и унутрашњи инспекцијски надзор. У оквиру овог Сектора обавља се инспекцијски надзор у области пољопривредне производње и промета пољопривредних и других производа и надзор из фитосанитарне области.

(1) У области пољопривредне производње и промета пољопривредних и других производа инспекцијски надзор у 2011 години су вршила 4 пољопривредна инспектора Инспектората Републике Српске и 33 пољопривредна инспектора у 30 општина/градава.

У подручним одјељењима Инспектората Приједор и Источно Сарајево нема нити једног републичког пољопривредног инспектора што је свакако неопходно, посебно у подручном одјељењу Приједор.

Градски/општински пољопривредни инспектори су заступљени у сљедећим општинама: Нови Град, Приједор, Козарска Дубица, град Бања Лука (2), Мркоњић Град, Рибник, Лакташи, Градишка, Србац, Прњавор, Теслић, Котор Варош, Дервента, Брод, Модрича, Добој, Шамац, Бијељина (3), Лопаре, Угљевик, Зворник, Милићи, Сребреница, Вишеград, Источно Сарајево, Рогатица, Требиње, Билећа, Невесиње, Љубиње.

(2) Надзор из фитосанитарне области у 2011. години вршило је 14 фитосанитарних инспектора Инспектората Републике Српске и овај надзор чине:

- фитосанитарна контрола при увозу, извозу и провозу биља, биљних производа и регулисаних објеката (складишта, магацини и сл.), ђубрива и оплемењивача земљишта и средстава за заштиту биља, односно фитофармацеутских средстава (у даљем тексту ФФС),
- фитосанитарна контрола биља, биљних производа и регулисаних објеката на мјестима гдје се производе, превозе, прерађују, складиште, продају или користе на други начин.

По потреби фитосанитарни инспектори који раде на граничним прелазима ангажују се за контроле из фитосанитарне области у унутрашњој контроли и обрнуто.

Без пријема нових фитосанитарних инспектора у наредном периоду неће бити могуће одговорити многобројним захтјевима, као што је између осталог издавање биљних пасоша и уређења ове области у складу са Европском легислативом.

Поред тога, потребно је ојачати и пољопривредну инспекцију у унутрашњем инспекцијском надзору са мањим бројем нових инспектора.

2.1. Спољнотрговински инспекцијски надзор

При увозу, извозу и провозу надзор врше фитосанитарни инспектори на седам граничних прелаза за друмски саобраћај, а по потреби и најави врше повремене прегледе на прелазима жељезничког, ријечног и ПТТ саобраћаја.

Фитосанитарни инспектори врше контролу на граничним прелазима одређеним према Наредби Министра пољопривреде, шумарства и водопривреде Републике Српске о одређивању граничних прелаза преко којих се могу увозити, извозити и провозити пошилике биља (Сл. гл. РС. 28/2007) и Наредби о допуни Наредбе о одређивању граничних прелаза преко којих се могу увозити, извозити и провозити пошилике биља. Наведеним Наредбама одређени су сљедећи гранични прелаз:

- за транспорт средствима друмског саобраћаја: Градишка, Шамац, Рача, Павловића Мост, Каракај-Нови Мост, Вардиште и Клобук,
- за транспорт средствима жељезничког саобраћаја: Добрљин, Шамац, Рача и Зворник,
- за транспорт средствима ваздушног саобраћаја: Аеродром Маховљани,
- за транспорт средствима ријечног саобраћаја: Лука Шамац,
- за транспорт у поштанском саобраћају: Поштанско-саобраћајни центар Бања Лука.

У 2011. години поново као и претходних година појавио се проблем на граничном прелазу за жељезнички саобраћај у Шамцу. Федерални гранични инспектори за заштиту биља, са друмског граничног прелаза Шамац, прегледали су пошиљке које подлијежу фотосанитарном надзору на граничном прелазу за жељезнички саобраћај, жељезничкој станици Шамац која се налази у Републици Српској. У вези са овим ненадлежним поступањем обавијештени су сви релевантни органи.

У складу са Одлуком Савјета министара БиХ од 14.09.2010. године до 31.12.2010. године на граничном прелазу према Црној Гори Металка-Металка била је привремено укинута фитосанитарна контрола. На бази Споразума о граничним прелазима за међународни промет, склопљеног између Савјета министара БиХ и Владе Републике Црне Горе, односно обавјештења Министарства безбједности БиХ од 07.02.2011. године о примјени овог Споразума на овом граничном прелазу била је поново је успостављена фитосанитарна контрола уторком и четвртком до 06.10.2011. године, када је дефинитивно повучена са овог прелаза.

Према информацијама које је Инспекторат добио од Управе Босне и Херцеговине за заштиту здравља биља и Комисије за интегрисано управљање границом вођени су разговори надлежних органа Републике Хрватске и Босне и Херцеговине око редефинисања и одређивања граничних прелаза између двије државе за све врсте прелазака у што спадају и гранични прелази преко којих се могу увозити робе које подлијежу инспекцијском надзору фитосанитарне инспекције. Хрватска страна не доводи у питање број граничних прелаза за пошиљке које подлијежу фитосанитарном надзору за улазак у БиХ, али чврсто стоји при ставу да са Хрватске стране, даном ступања Хрватске у ЕУ, остану само два гранична прелаза преко којих би се могле у Хрватску тј. у ЕУ извозити пошиљке које подлијежу фитосанитарној контроли што свакако може бити проблем за извознике. У том приједлогу на дијелу границе БиХ у Републици Српској остао би само гранични прелаз Градишка.

Треба нагласити да је Агенција за сигурност хране БиХ, након заједничке процјене ризика са Управом БиХ за заштиту здравља биља дана 07.07.2011 године, а везано за опасност од заразе бактеријом „Echerihia chooli“, донијела Одлуку о повлачењу са тржишта БиХ, привременој забрани увоза у БиХ и провоза кроз БиХ сјемења биљке пискавице, те одређених врста сјемења и махунарки поријеклом из Египта (клице руколе, цвекле, соје, луцерке и ротквице, махунасто поврће, осушено махунасто поврће, сјеме шећерне репе, луцерке, поврћа, уљано сјеме, соја у зрну и ломљена). Мјере привремене забране су биле на снази до 31.10.2011 године.

У спољнотрговинском инспекцијском надзору у 2011. години укупно је прегледано 34,056 пошиљки, од чега су 4 пошиљке биле неуредне.

Од укупног броја прегледаних пошиљки по врстама пошиљки прегледано је: воће и поврће 6.819, меркантилни кукуруз 4.397, меркантилна пшеница 6.780, сточна храна 1.760, шумски дрвни сортименти 1.469, резана грађа 983, сјеме и садни материјал 949, фитофармацеутска средства 123, компост 256, цвијеће 801, ђубрива 3.078, остале пошиљке 6.641.

У односу на исти период прошле године број контрола у спољнотрговинском инспекцијском надзору је смањен за 18 %.

Фитосанитарни инспектори издали су 1,106 фитосанитарна сертификата и наплатили накнаду и таксу у спољнотрговинском промету у износу од 1.518.070 КМ. Треба нагласити да је број издатих фитосанитарних сертификата у односу на исти период прошле године смањен за 39% што говори о чињеници да је смањен извоз робе која подлијеже фитосанитарној контроли.

Роба прегледана на граници од стране Фитосанитарна инспекције

Ред. бр.	Врста робе	Количина			
		УВОЗ	ИЗВОЗ	ПРОВОЗ	УКУПНО
1	Воће и поврће (t)	1.147.12	13.322	887	128.921
2	Меркантилни кукуруз (t)	92.030	1.309		93.339
3	Меркантилна пшеница (t)	171.570	711		172.281
4	Сточна храна (t)	39.918	298	9	40.225
5	Остало (t)	105.594	2.662	3.606	111.862
6	Шумски дрвни сортименти (m3)	78.154	572		78.726
7	Резана грађа (m3)	7.281	15.208	780	23.269
8	Сјеме (t)	15.860	544	480	16.884
9	Садни материјал (ком)	1.737.290	984.430	4.053	2.725.773
10	Фитофармацеутска средства (t)	954			954
11	Компост (t)	5.744			5.744
12	Резано цвијеће (t)	549			549
13	Саксијско цвијеће (ком)	795.436	2.808	13.532	811.776
14	Сјеме цвијећа (kg)				
15	Садни материјал цвијећа (ком)	446.380		29.200	475.580
16	Ђубрива (t)	84.299	9		84.308

Инспектори су узели укупно 291 узорак, од којих су анализе показале да су 4 неуредна (1,4%).

Од 4 неуредне пошиљке 2 су пошиљке младог меркантилног кромпира поријеклом из Египта, гдје је узорковањем доказано да су заражене карантински штетним организмом бактеријом „*Ralstonia solanacearum* (Smith) Yabuuchi“, трећа је пошиљка меркантилног кромпира из Србије за коју је такође утврђено да је заражена карантински штетним организмом бактеријом „*Ralstonia solanacearum* (Smith) Yabuuchi“, а четврта је пошиљка минералног ђубрива гдје је узорковањем доказано да не одговара прописаном квалитету.

Број узетих узорака за лабораторијску анализу у 2011. години односу на број у 2010. години је повећан, а разлог томе је што се повећао и фитосанитарни ризик од уношења карантински штетних организама.

Услед појаве карантински штетних организама на кромпиру у спољнотрговинском промету појачане су фитосанитарне мјере, односно све пошиљке кромпира које су поријеклом из Египта и Србије обавезно се узоркују и не могу се оцаринити до добијања резултата анализе.

Структура узорковања и испитивања узорака у спољнотрговинском надзору

Ред. бр.	Врста пошиљке	Број узорака	Разлог лабораторијског испитивања		
			ГМО	Присуство штетног организма	Квалитет
1	Сјеме и садни материјал	79	3	76	
2	Ђубриво	126			126
3	Цвијеће	5		5	
4	Меркантилни кукуруз	12		12	
5	Меркантилна пшеница	21		21	
6	Сточна храна	3	1	2	
7	Воће и поврће	41		41	
8	Остало	4		4	
	Укупно	291	4	161	126

Треба истаћи да је од марта 2011. године по одлуци Управе за заштиту здравља биља БиХ отпочео Програм посебног надзора (систематске контроле) за пет карантински штетних организама на кромпиру у БиХ за 2011 год. Крајњи циљеви овог програма за су следећи:

- осигурати производњу кромпира по процедурама и стандардима које прописује ЕУ,
- спровођењем посебног надзора осигурати да се омогући извоз кромпира како у земље ЕУ, тако и у земље у окружењу које нису чланице ЕУ,
- у случају идентификације ових штетних организама провести све фитосанитарне мјере прописане Законом.

По Програму посебног надзора фитосанитарни инспектори су у 2011. години узели 48 узорака сјеменског и меркантилног кромпира на граничним прелазима и 8 узорака из складишта дистрибутера (поријекло кромпира је из разних земаља као што су : Мађарска, Француска, Египат, Данска, Холандија, Белгија , Хрватска, Србија, Италија итд.).

Узорци који су узети из складишта дистрибутера су узети на основу дојаве Управе за заштиту биља БиХ да постоји сумња да је млади меркантилни кромпир порјеклом из Египта који је заражен карантински штетним организмом бактеријом „*Ralstonia solanacearum* (Smith) Yabuuchi“ доспио у БиХ. Фитосанитарни инспектори су трагом сљедивости пронашли да је наведени кромпир ушао на гранични прелаз Градишка са свом потребном документацијом и завршио у складиштима дистрибутера у Лакташима и Бања Луци. Узета су 4 узорка младог меркантилног кромпира из складишта, а анализа је показала да је наведени кромпир заражен карантински штетним организмом бактеријом „*Ralstonia solanacearum* (Smith) Yabuuchi“. Фитосанитарни инспектор је наредио уништавање 75 тона зараженог меркантилног кромпира који је по „Правилнику о начину уништавања биља за које су наређене мјере уништавања“ (Сл. гл. РС, број 3/98) уништен на санитарној депонији Ј.П. „Деп-от“ у Бањалуци.

Важно је нагласити да је у 2011. години значајне количине минералног ђубрива од произвођача „Фертил“ из Бачке Паланке увезла Дирекција робних резерви Републике Српске и да је само од овог увозника узето укупно 93 узорака минералног ђубрива. На основу налаза овлаштене институције, Пољопривредног завода из Бијељине, сви испитивани узорци су били уредни.

У циљу јачања и изградње капацитета фитосанитарног сектора у БиХ организован је и одржан низ обука за фитосанитарне инспекторе којима су присуствовали фитосанитарни инспектори из Републике Српске.

2.2. Унутрашњи инспекцијски надзор

У унутрашњем инспекцијском надзору у 2011. години извршено је 777 контрола, од којих су 92 биле неуредне (12%). Предузето је 90 управних мјера, од чега 68 корективних 68 и 22 репресивне мјере. Издато је укупно 16 прекршајних налога. Укупна вриједност новчаних казни изречених путем прекршајних налога износи 35.400 КМ.

Упоредни показатељи у односу на 2010. годину показују да се повећао број извршених контрола за 20%. Број неуредних контрола повећао се за 1%, број репресивних у односу на укупан број изречених мјера повећао се за 25%, а број прекршајних мјера смањено за 20%.

Треба истаћи да су се неуредне контроле највећим дјелом односиле на непосједовање рјешења Министарства пољопривреде, водопривреде и шумарства о упису у разне Регистре (регистар произвођача, дистрибутера увозника, сјемена, садног материјала, средстава за заштиту биља итд.), а што је била законска обавеза по новим Законима. Инспектори су у тим случајевма углавном доносили корективне мјере тако да се у односу на прошлу годину повећао број корективних мјера . Остале неправилности су се односиле на непосједовање стучног кадра за промет сјемена и садног материјала, ненамјенско кориштење средстава подстицаја, промет алкохола у ринфузном стању, непосједовање хемијских анализа за сточну храну, непосједовање пољопривредне сагласности итд.

Анализа упоредних показатеља укупног броја контрола и броја уредних контрола у периоду 2008. – 2011. године по областима надзора показује сљедеће:

- у области производње и промета сјемена и садног материјала, од 2008. до 2010. године, број уредних у односу на број извршених контрола се постепено повећавао да би у 2011. години опао, а разлог је постојање неправилности везаних за уписе у разне Регистре које субјекти контроле нису извршили на вријеме,

- у области производње и промета средстава за заштиту биља број уредних у односу на број извршених контрола у 2011. у односу на 2010. годину је на приближно истом нивоу;

- у области заштите пољопривредног земљишта број уредних у односу на укупан број извршених контрола у посљедње двије године је мањи у односу на раније године, а разлог томе је повећана градња а самим тим и повећан проценат субјеката који не посједују рјешења о промјени намјене пољопривредног земљишта;

- у области подстицаја у пољопривреди број уредних у односу на укупан број извршених контрола се из године у годину повећавао, да би у 2011. години достигао вриједност 0,98 што говори о томе да се ова област доста уредила; континуираним контролама постигло се то да су субјекти који остварују подстицајна средства схватили да исте морају остварити и утрошити на законит начин;

- у области производње и промета дувана, вина и ракије број уредних у односу на укупан број извршених контрола такође се из године у годину повећава и ова област доста је уређенија;

- у области производње и промета рибе број уредних у односу на укупан број извршених контрола такође се из године у годину повећава што говори о томе да се и ова област континуирано уређује;

- у области производње и промета сточне хране број уредних у односу на укупан број извршених контрола варира, у 2011. години је опао а разлог томе су нејасне и непрецизне законске одредбе које се могу тумачити на више начина, што би Министарство пољопривреде, шумарства и водопривреде кроз измјене и допуне закона требало да ријеша.

Број пријава и притужби које је за примила Пољопривредна инспекција је повећан у односу на 2010. годину око четири пута. По свим пријава инспектори су реаговали, а резултати инспекцијских прегледа су показали да је једна трећина пријава са неправилностима тј. оправдана.

2.3. Рад пољопривредних инспекција у јединицама локалне самоуправе

У 2011. години 33 пољопривредна инспектора (у 30 општина/градава) извршили су 5.058 инспекцијских контрола (4.637 редовних и 421 ванредних), од чега је број неуредних 877 или 17,3%. Инспектори су предузели 1.046 управних мјера, од тога 502 корективне и 554 репресивне мјере. Укупно су изrekli 139 прекршајних мјера, од чега 66 прекршајних налога и 73 прекршајна пријаве. Поднесене су 2 жалбе на рјешења инспектора које су ријешене .

Посматрано по областима надзора највећи број контрола је обављен у областима производње и промета сјемена и садног материјала, производње и промета вина и ракије, као и производње и промета хране за животиње, заштите пољопривредног земљишта и у тим областима је највећи број неуредних контрола.

У односу на 2010. годину, број контрола већи је за 14%, повећао се и број неуредних контрола за 1,6% и број прекршајних мјера за 28%. Разлог томе је ступање на снагу нових закона (Закон о сјемену пољопривредног биља, Закон о садном материјалу, Закон о заштити биља) којима су прописане обавезе субјеката да се упишу у разне регистре (увозника, прометника, дистрибутера, произвођача) код Министарства пољопривреде, водопривреде и шумарства, као и неки нови услови за промет сјемена (запослен дипломирани пољ. инжињер у сталном радном односу и др.).

Запажен је и велики број неуредних контрола у областима сточарства, производње и промета хране за животиње, заштите пољопривредног земљишта, производње и промета сјемена и садног материјала што су свакако области које треба континуирано уређивати. У осталим областима надзора број контрола и број неуредних контрола је приближно исти у односу на 2010. годину.

Треба истаћи да је општинска пољопривредна инспекција у 2011. години на захтјев Министарства пољопривреде, шумарства и водопривреде контролисала 55 уговора о концесијама пољопривредног земљишта у 17 општина и у 16 случајева констатовала да постоје узурпације од стране трећих лица. Извјештај је прослијеђен Министарству на даље поступање.

Општински/градски пољопривредни инспектори су у 2011. години забранили промет 28.973 kg сјемена, забрањен је промет 20.884 комада садног материјала, одузето и

уништено 274 комада садног материјала, забрањен је промет 188 l фитофармацеутских средстава, забрањен промет 129.767 kg хране за животиње, забрањен промет 152 l ракије у ринфузи, одузето и уништено 118 l ракије, забрањен промет 20.675 kg ђубрива.

Узето је 192 узорака за анализу, од чега су 4 била неуредна (1 хране за животиње и 3 ђубрива). Инспектори су наредили враћање 30.000 KM средстава подстицаја, плаћање 146.222 KM накнаде за промјену намјене пољопривредног земљишта, укупан износ новчаних казни путем прекршајних налога је 32.700 KM, а по прекршајним пријавама 27.750 KM.

2.4. Закључне напомене

Велики проблем у спољнотрговинском инспекцијском надзору представљају неусаглашени ентитетски и прописи на нивоу БиХ који су некада и у директној колизији, недостатак инспектора, недостатак проведбених подзаконских аката, недостатак стручне обуке инспектора (због недостатка финансијских средстава), недостатак опреме за узорковање и испитивање узорака, приручника.

У области унутрашњег инспекцијског надзора постигнут је напредак који је различит у појединим областима.

Подаци о извршеним контролама, предузетим мјерама и ефектима предузетих мјера, по областима надзора показују сљедеће:

- генерално, проценат неуредних контрола повећан је за 2% у односу на 2010. годину, али анализа уназад четири године показује да се у већини области смањује број неуредних контрола;
- најчешће неправилности односиле су се на: непосједовање рјешења о упису у разне регистре, незапосленост стручног кадра код промета сјемена и садног материјала што је нова обавеза субјеката контроле која је прописана у новим законским прописима;
- утврђене неправилности нису таквог карактера да представљају кршење есенцијалних одредби прописа.

3. ШУМАРСКА ИНСПЕКЦИЈА

Шумарска инспекција врши надзор над примјеном прописа из области шумарства, ловства, производње, дораде и промета репродуктивног материјала шумског дрвећа. Ова инспекција врши надзор и код извођача радова у шумарству, предузећа која се баве пројектовањем у шумарству и ловству и легалности рада постројења за примарну прераду дрвета. Организована је на републичком нивоу и чини ју 17 инспектора. Почетком године у свим подручним одјељењима Инспектората, осим Бијељине остварена је покривеност контролама шумарске инспекције. У Бијељини су постављена два млађа инспектора и до септембра извјештајне године су били на обуци, односно нису активно учествовали у инспекцијским контролама. Шумарски инспектори из одијељења Добој и Источно Сарајево су покривали инспекцијским контролама овај простор, тим контролама су били присутни и наведени млађи инспектори.

На граници, контролу здравственог стања пошиљака репродуктивног материјала шумског дрвећа и грмља, шумских дрвних сортимената и резане грађе врши фитосанитарна инспекција у саставу Сектора пољопривредне инспекције.

3.1. Унутрашњи инспекцијски надзор

У наредној табели приказани су квантитативни показатељи у раду шумарске инспекције:

Квантитативни резултати рада по областима надзора у 2011. години

Р. бр.		Извршене контроле			Управне мјере				Прек. налог	Крив. Пријав	Жалбе
		Укупно	Неуредне	% неур.	Укупно	Откл. непра.	Одуз. мање	Забране			
	Шумарска инсп.	1.833	551	30	486	356	45	85	417	3	51
1	Услови за обављање дјел.	95	41	43	39	32		7	11		1
2	Коришћење шума	574	175	30	152	89	24	39	185	1	17
3	Узгајање шума	116	27	23	24	24		4	6		2
4	Заштита шума	237	62	26	51	51			66	1	4
5	Прим. прерада дрвета	396	116	29	110	71	17	22	64	1	6
6	Ловство	220	80	36	77	68	2	7	38		9
7	Репрод. материјал	13	4	31	3	1		2	2		
8	Остало	182	46	25	30	20	2	8	45		12

Од укупног броја контрола у 2011. години 551 или 30,06 % је било неуредних, при чему је у 356 случаја наложено отклањање неправилности, шумски дрвни сортименти су одузети у 45 случајева, а у два случаја је одузета бесправно уловљена дивљач (заштићене птице) и забрањена средства кориштена у лову (вабилице). Изречена је 85 мјера забране, од чега су 22 пилана запечаћене. Издато је 417 прекршајних налога у укупном износу од 755.165 КМ. Од чега се на правна лица односи 626.490 КМ, одговорна лица у правном лицу

103.415 KM и физичка лица 25.260 KM. Шумарска инспекција је привремено одузела 493,5 m³ шумских дрвних сортимената у укупној вриједности 38.662,70 KM.

Поднесене су 3 кривичне пријаве од којих се једна односи на бесправне сјече и пустошење шума у шумској управи Зворник, ШГ „Бирач“ Власеница, друга везана за преглед реализације извођачког пројекта у Козарској Дубици, а односи се на евентуалну злоупотребу шумског жига, значајног прекорачења запремине посјеченог дрвета у односу на дозначено, сјечу стабала без дозволе и накнадну легализацију исте. Трећа кривична пријава се односи на раније одузете шумске дрвне сортименте који су накнадно отуђени од стране лица којем су исти одузети.

У 20 случаја, за које су инспектори процијенили да постоје индиције да би се могло радити о кривичним дјелима, су информације прослијеђене надлежним тужилаштвима, а надлежним центрима јавне безбједности су прослијеђене 62 информације ради провођења даљње истраге.

Интерна контрола је у три наврата контролисала шумарске инспекторе, два пута су контроле биле без примједби, а у једном случају, по мишљењу интерне контроле, инспектор није предузео одговарајуће прекршајне мјере, односно ради се о мањим недостацима и инспектор је наложио отклањање недостатака.

Упоредни показатељи за 2008, 2009, 2010 и 2011. годину

Р. бр.	Предузете мјере	2008	2009	2010	2011
1.	Број инспектора	15	14	13	14+2
2.	Укупан број контрола	1.437	1.703	1.667	1.833
3.	Редовне контроле	993	1.033	1.090	1.070
4.	Ванредне контроле	176	248	158	312
5.	Контроле извршења рјешења	268	422	419	451
6.	Неуредне контроле	(24,3%) 349	(34,3%) 584	(34,5%) 576	(30,1%) 551
7.	Управне мјере	305	489	488	486
8.	Прекршајни налози (ком)	216	372	372	417
9.	Износ прекршајних налога (KM)	309.900	602.370	605.796	754.545
10.	Прекршајне пријаве (ком)	9	5	-	7
11.	Кривичне пријаве	10	12	14	3
12.	Жалбе	(8,6 %) 30	(6,2 %) 36	(9,7%) 56	(9,2%) 51

Када се упореде извјештаји ове и претходне три године увиђа се тренд раста броја контрола по инспектору. У 2008. години то је износило 96 контроле, у 2009. години 122 контрола, у 2010. години 128 контроле, а у 2011. години тај број износи 131 контролу. Евидентно је да након значајног повећања броја контрола, донесених управних и прекршајних мјера у 2009. у односу на 2008. годину, у 2010. и 2011. години број предузетих мјера је незнатно мањи, али када се оне ставе у релативни однос према броју извршених контрола онда 2010. и 2009. година показују приближно исте податке, док је тај број у 2011. години нешто мањи. Број ванредних контрола у 2011. је значајно већи него претходне године и оне су у 53 % случајева биле оправдане, односно инспектори су по њима у 164 случаја утврдили неправилности. Пад процента неуредности код ванредних контрола у односу на претходне године је посљедица извршења ванредних контрола по закључку Владе и оне нису по пријавама и притужбама грађана.

Број жалби које су субјекти контроле упутили Министарству као другостепеном органу је нешто мањи него претходне године .

3.1.1. Услови за обављање дјелатности

Инспекцијски надзор у области услова за обављање дјелатности

Област надзора	Извршене контроле			Управне мјере				Прек. налог	Крив. Пријав	Жалбе
	Укупно	Неуредне	% неур.	Укупно	Откл. непра.	Одузимање	Забране			
Шумарска инсп.	1.833	551	30	486	356	45	85	417	3	51
Услови за обављање дјел.	95	41	43	39	32		7	11		1

У овој области вршена је контрола испуњености услова код извођача радова у шумарству и предузећа која се баве пројектовањем у шумарству. Констатовано је да велики број извођача радова, у односу на претходни период, неради, односно да су одјавили дјелатност по њиховим наводима због недостатка посла. Од око 120 извођача са лиценцом ми смо у контролама затекли да радове изводе њих 63. У овој области извршили смо 95 контрола и при томе утврдили неправилности у 41 случају. Неправилности су се односиле на недовољан број радника, затим радници нису квалификовани за руководе одређеним механизованим средствима, непосједовање употребних дозвола за постојећа механизована средства и невођење дневника за извођење радова.

Контролисани су извођачи радова из другог ентитета који нису посједовали одговарајуће лиценце, те им је наложено да исте ускладе са правилником Министарства пољопривреде шумарства и водопривреде Републике Српске. Наведено је констатовано код извођача који су радове изводили у Власеници и Невесињу.

Донесено је седам рјешења о забрани обављања дјелатности. Издато је 11 прекршајних налога у укупном износу од 15.900 КМ.

Заједно са инспекцијом рада, у извјештајном периоду, су вршене контроле код извођача радова у шумарству, што је допринијело бољој уређености ове области.

При контролама је утврђено да постоји одређени број извођача радова који посједују лиценцу, уговоре радове, а онда радове уступе другим извођачима који немају лиценцу. Такође смо констатовали и ситуације да је корисник шума радове уступио извођачима који немају лиценцу.

3.1.2. Коришћење шума

Инспекцијски надзор у области коришћења шума

Област надзора	Извршене контроле			Управне мјере				Прек. налог	Крив. Пријав	Жалбе
	Укупно	Неуредне	% неур.	Укупно	Откл. непра.	Одузимање	Забране			
Шумарска инсп.	1.833	551	30	486	356	45	85	417	3	51
Коришћење шума	574	175	30	152	89	24	39	185	1	17

У области коришћења шума извршене су 574 контроле, од којих је 175 било неуредно. У 152 случаја су донесене управне мјере, од чега је у 89 контрола наложено отклањање неправилности, шумски дрвни сортименти су одузети у 24 случаја, а забране су наложене у 39 случајева. Издато је 185 прекршајних налога у укупном износу од 384.590 КМ. Привремено је одузето (у овој области) 391,2 m³ шумских дрвних сортимената у укупној вриједности 30.942 КМ.

У овој области је поднесена једна кривична пријава, надлежним тужилаштвима је прослијеђено 17 обавијести да постоји сумња о извршењу кривичних дијела и 16 обавијести надлежним центрима јавне безбједности да има потребе да се проведе истрага.

Карактеристичне неправилности су:

- Реализација пројекта за извођење радова је контролисана 209 пута и у 95 (45%) случајева су констатоване неправилности. У 7 случајева је било неуредности и у контроли извршења рјешења;

- Контрола исказа сјеча и извршење етата су контролисани у 52 случају и притом су уочени недостатци у 16 контрола. До прекорачења етата је дошло у Градишци у 4 газдинске класе, Прњавору у једној, у Лакташима у пет, у Рогатици у четири газдинске класе, Рудом у једној, у Трнову у једној код ШГ „Романији“ Соколац у три газдинске класе, у ШГ „Оштрељ-Дринић“ у једној, а у „Лисини“ Мркоњић Град у седам газдинских класа. За бивше ШПП „Дервенско-Бродско“ прекорачен етат у високим шумама са природном обновом на нивоу ШПП (Привредне јединице „Мотајица“ и „Вучјак“), бивше ШПП „Добојско-Модричко“ прекорачен етат у високим шумама са природном обновом у Привредним јединицама „Крњин“, „Вучјак“ и „Преслица-Јабланица“.

- У Индустрijским плантажама Бањалука дошло је до значајног прекорачења етата код лишћара и оно износи 585,7 % у односу на предвиђену сјечиву масу по Инвестиционом програму са елементима ШПО.

- Промет шумских дрвних сортимената је контролисан 168 пута и неправилности су констатоване у 34 случајева, а дрвни сортименти су привремено одузети у 24 случаја.

- Дознака стабала са извођачким пројектом, затим дознака стабала посебно и извођачки пројекат посебно су укупно контролисани 80 пута и при том су констатоване неправилности у 11 случаја од чега је у 7 случајева изречена забрана.

3.1.3. Узгој шума

Инспекцијски надзор у области узгоја шума

Област надзора	Извршене контроле			Управне мјере				Прек. налог	Крив. Пријав	Жалбе
	Укупно	Неуредне	% неур.	Укупно	Откл. непра.	Одузим ање	Забране			
Шумарска инсп.	1.833	551	30	486	356	45	85	417	3	51
Узгајање шума	116	27	23	24	24		4	6		2

Овој области је као и претходне године посвећена посебна пажња обзиром да је у претходном периоду вршећи контроле уочено је да се након извршених шумско-узгојних радова недовољна пажња посвећује накнадној њези засада па је сходно томе инспекција налагала извршење техничког пријема радова које су корисници шума обавезни провести

након двије и пет година. Да би се покрио цијели простор Републике Српске број контрола у овој области је износио 116 од којих је 27 или 23% било неуредно. Упоредјујући ове показатеље са претходном годином када је од 138 њих 56 или 41% било неуредно. У 24 случаја је наложено отклањање неправилности, а изречене су и 4 забране. Издато је прекршајних налога у укупном износу од 12.000 КМ.

Технички пријем шумско-узгојних радова је контролисан 54 пута и при томе су констатоване неправилности у 15 случајева.

Извршење шумско-узгојних радова је контролисано 59 пута и при томе су неправилности уочене у 12 случајева.

3.1.4. Заштита шума

Инспекцијски надзор у области заштите шума

Област надзора	Извршене контроле			Управне мјере				Прек. налог	Крив. Пријав	Жалбе
	Укупно	Неуредне	% неур.	Укупно	Откл. непра.	Одузимање	Забране			
Шумарска инсп.	1.833	551	30	486	356	45	85	417	3	51
Заштита шума	237	62	26	51	51			66	1	4

У овој области је дошло до највећег одступања од плана, извршена 237 контрола, односно 37% више од планираног. Од укупног броја контрола 62 су биле неуредне. Изречена је 51 управна мјера којима је наложено отклањање неправилности, а издато је и 66 прекршајних налога у укупном износу од 103.920 КМ.

Поднесена је једна кривична пријава, а упућено је 27 обавијести надлежним ЦЈБ ради провођења даљње истраге, а у три случаја су надлежним тужилаштвима упућени дописи у смислу постојања сумње да се ради о кривичном дјелу.

Чување шума је контролисано 184 пута при чему су неправилности констатоване у 51 случају. Овдје морамо истаћи учесталост ових неправилности код ШГ „Јахорина“ Пале о чему су направљене информације надлежном Тужилаштву, ЦЈБ и Управи ЈПШ „Шуме Републике Српске“, са циљем да се не понови случај криминалних радњи као у Мокром.

Заштита шума од биљних болести и штеточина је контролисана 29 пута и уочене су неправилности у 6 случајева.

Контрола заштита шума од пожара је вршена у 22 случају и у пет контрола су утврђене неправилности.

3.1.5. Примарна прерада дрвета

Инспекцијски надзор у области примарне прераде дрвета

Област надзора	Извршене контроле			Управне мјере				Прек. налог	Крив. Пријав	Жалбе
	Укупно	Неуредне	% неур.	Укупно	Откл. непра.	Одузимање	Забране			
Шумарска инсп.	1.833	551	30	486	356	45	85	417	3	51
Прим. прерада дрвета	396	116	29	110	71	17	22	64	1	6

Постројења за примарну прераду дрвета су контролисана 396 пута од чега је 116 контрола или 29% било неуредно, а што у односу на претходне године значи да је дошло до значајног побољшања стања. У 17 случајева су одузети шумски дрвни сортименти у укупном износу од 102 m³ (7.722,40 KM), а у 110 случајева су донесена рјешења о отклањању неправилности.

Двадесет двије пилане су запечаћене, а против једног власника пилане је поднесена кривична пријава због повреде печата.

Издата су 64 прекршајна налога у укупном износу од 63.965 KM.

На простору које покрива одијељење Источно Сарајево још увијек постоји проблем нелегалности рада пилана док су у преосталом дијелу Републике учињени значајни помаци ка уређењу ове области надзора.

Крајем 2011. године, заједно са радном инспекцију се кренуло ревизију рада постројења за примарну прераду дрвета, по закључку Владе Републике Српске. Овим контролама ће се створити база података за ове субјекте.

3.1.6. Област ловства

Инспекцијски надзор у области ловства

Област надзора	Извршене контроле			Управне мјере				Прек. налог	Крив. Пријав	Жалбе
	Укупно	Неуредне	% неур.	Укупно	Откл. непра.	Одузимање	Забране			
Шумарска инсп.	1.833	551	30	486	356	45	85	417	3	51
Ловство	220	80	36	77	68	2	7	38		9

У области ловства је извршено 220 контрола од којих је 80 или 36 % било неуредно. Донесено је 77 управних мјера, од чега је у 68 случајева наложено отклањање неправилности, а изречена је 7 забрана. Издато је 38 прекршајних налога у укупном износу од 107.280 KM. Привремено је одузето 76 јединки дивљачи, а одузета су и четири недозвољена средства у извршењу лова (вабилице).

У четири случаја је констатовано бесправно држање дивљачи у затвореном простору.

О неправилностима у области ловства су у четири случаја прослијеђене информације ЦЈБ ради провођења даљње истраге и једна информација надлежном тужилаштву.

Извршење лова и коришћење дивљачи је контролисано у 177 случају. Било је 68 неуредних контрола.

Тридесет два пута је контролисана ловочуварска служба и при томе су констатоване неправилности у осам случајева.

3.1.7. Репродуктивни материјал

Инспекцијски надзор у области репродуктивни материјал

Област надзора	Извршене контроле			Управне мјере				Прек. налог	Крив. Пријав	Жалбе
	Укупно	Неуредне	% неур.	Укупно	Откл. непр.	Одузимање	Забране			
Шумарска инсп.	1.833	551	30	486	356	45	85	417	3	51
Репрод. материјал	13	4	31	3	1		2	2		

Ова област има изузетну важност у шумарској пракси и у њој је извршено 13 контрола (мали број субјеката који се бави овом дјелатношћу) од чега су четири или 31% биле неуредне. Изречене су двије забране обављања дјелатности издата су два прекршајна налога у укупном износу од 2.500 КМ и донесена три рјешења о отклањању недостатака.

Извршене су контроле производње и дораде репродуктивног материјала шумског дрвећа у великим расадницима који се налазе у саставу ЈПШ „Шуме Републике Српске“ и Индустијских плантажа и при том утврђени локалитети са којих потиче сјеме и резнице те ће се у наредном периоду уз перманентно праћење ових пажња посветити и малим расадницима чије је подизање добило на значају.

3.1.8. Остале области надзора

Инспекцијски надзор у осталим областима инспекцијског надзора

Област надзора	Извршене контроле			Управне мјере				Прек. налог	Крив. Пријав	Жалбе
	Укупно	Неуредне	% неур.	Укупно	Откл. непр.	Одузимање	Забране			
Шумарска инсп.	1.833	551	30	486	356	45	85	417	3	51
Остало	182	46	25	30	20	2	8	45		12

Овдје су сврстане контроле које се нису могле разврстати по претходним областима и у њој су извршене 182 контроле од којих је 46 или 25 % било неуредно. Донесено је 30 управних мјера од којих се 20 односило на отклањање неправилности, 8 забрана и два одузимања шумских дрвних сортимената. Издато је 45 прекршајних налога у укупном износу од 64.480 КМ.

У 10 случајева је информисани су надлежни Центри јавне безбједности ради потребе провођења даљње истраге.

Највећи број контрола се односио на газовање приватним шумама којих је било 92 од којих је 37 било неуредно. Изречено је 8 забрана, два одузимања шумских-дрвних сортимената и издато 45 прекршајних налога.

Код газдовања приватним шумама углавном се ради о сјечи недозначених стабала, сјечи у шуми неријешених имовинско-правних односа, пуштању у промет шдс који нису обројчени, жигосани и немају отпремни исказ (власници настоје избјећи законом предвиђени процедуру). Једна од честих неправилности је и сјеча у шумама неријешених имовинско-правних односа (ове контроле се углавном врше по представкама заинтересованих грађана).

Контрола евиденција и регистара је извршена 26 пута при чему су у 6 случајева констатоване неправилности и за све су донесене мјере за отклањање неправилности.

Катастар шума је контролисан 22 пут и у три случаја су констатоване неправилности, На захтјев Министарства су извршене контроле утрошка средстава проширене репродукције којих је било 38. За наведене контроле је Законом дато овлаштење шумарској инспекцији да их врши, али по закону није дат правни основ по коме ће се вршити контроле нити је предвиђена санкција за неизвршење уговорене обавезе. О наведеним контролама је Министарству сачињен посебан извјештај.

3.2. Закључне напомене

У претходне три године је извршено комплетирање прописа из области шумарства, ловства и репродуктивног материјала шумског дрвећа чиме је створен правни основ за уређење контролисаних области. Паралелно са овим процесом изграђиван је и још увијек се изграђује инспекцијски информациони систем чиме су се створили услови за транспарентан и свеобухватан рад ове инспекције који омогућава квалитетно планирање инспекцијских контрола, али и праћење рада инспектора и адекватно извјештавање по многим параметрима.

Закон о шумама је у примјени нешто више од три године, а Закон о лову се примјењује двије и по и кроз овај период су уочени одређени недостаци који стварају недоумице у раду инспекције, о истим је Министарство информисано у више наврата и нису предмет овог извјештаја.

Контролама извршења шумско-узгојних радова и шумске инфраструктуре је уочено да постоје значајне разлике између предвиђеног обима радова по ШПО, Годишњег плана газдовања и реализованог обима радова. На ШПО сагласност даје Министарство, а на „Производно-финансијски план газдовања“ сагласност на приједлог Министарства даје Влада. Будући да су, по Закону, одредбе ШПО обавезујуће сматрамо да би требало водити рачуна да ова два планска документа буду усаглашена.

И даље је актуелно питање одговорног лица у ЈПШ „Шуме Републике Српске“ које је регулисано тако да је за све активности, односно вршење и невршење, на простору ШПП-а одговоран директор шумског газдинства. Будући да се ради о великој површини и великом броју активности сматрамо да је неопходно да се створи правни оквир да се изврши дисперзија одговорности на више лица (нпр. ШГ „Приједор“ је корисник шума на простору шест општина и чини га пет шумских управа, а за све утврђене неправилности одговорно лице у правном лицу је директор шумског газдинства). Ово има за последицу да исти траже судско одлучивање по већини прекршајних налога при чему се на суду не пориче постојање прекршаја него се негира одговорност директора за исто.

Чувари шума се у правилу понашају као евидентичари шумских штета, односно у великој мјери не настоје пронаћи починиоце истих, а неријетко се дешава да пањеви шумских штета нису обиљежени и евидентирани.

Неки од извођача радова изводе радове у више шумских одијела, па и газдинстава, а имју пријављен минималан број радника (само онолико колико захтијева Правилник о минимално-техничким условима). У неким случајевима није било уговора о извођењу радова између ЈПШ „Шуме Републике Српске“ и извођача радова, а имамо и појаву извођача радова из Федерације који немају лиценцу Министарства пољопривреде шумарства и водопривреде Републике Српске (лиценца из федерације је либералнија и такве извођаче ствља у привилеговани положај).

Још увијек је честа пракса да дознаку врше шумарски техничари дозначним жигом кога су задужили шумарски инжињери, затим након извршеног пошумљавања, по правилу, се непрводе никакве мјере његе подмлатка све док инспектори исте не наложе. Водени токови се користе као шумске влаке, или се настоји избјећи израда премосница преко истих.

Потребно је убрзати активности око формирања листа заштићених биљних и животињских врста тзв. „Црвене књиге“ предвиђене Законом о заштити природе, а за чију контролу примјене је надлежна шумарска инспекција. Израда „Црвене књиге“ је у надлежности Министарства за просторно уређење, грађевинарство и екологију.

Заједничке контроле вршене су са инспекцијом рада и заштите на раду код извођача радова у шумарству (у испуњености услова за рад и у легалности рада стање је погоршано у односу на претходну годину), са инспекцијом за заштиту од пожара у контролама опремљености и организованости шумских газдинстава на заштити шума од пожара (стање противпожарне шумских газдинстава организованости је задовољавајуће), са водном инспекцијом у контролама водотока и извора, односно замућивања вода приликом извођења радова у шумарству (стање у овој области није задовољавајуће, али је постигнут значајан напредак у односу на претходну годину), са техничком инспекцијом у контроли вађења камена на каменоломима који се налазе на шумским земљиштима (неколико ванредних контрола у Херцеговини). Са тржишном инспекцијом су вршене заједничке контроле код постројења за примарну прераду дрвета, а са ветеринарском у ловству.

Информатичка опремљеност инспекције је задовољавајућа, опремљеност шумарских инспектора обзиром на услове рада у смислу теренске одјеће и обуће и набавке GPS уређаја и фотоапарата је изостала.

Сарадња са надлежним Министарством пољопривреде, шумарства и водопривреде, МУП-ом, Агенцијом за шуме и другим министарствима и органима Владе Републике Српске је била на задовољавајућем нивоу.

4. ВЕТЕРИНАРСКА ИНСПЕКЦИЈА

Ветеринарска инспекција проводи унутрашњи инспекцијски надзор путем републичких инспектора равномјерно распоређених у свих шест подручних одјељења Инспектората и путем општинских/градских инспектора који су запослени у општинама/градовима. Покривеност општина ветеринарском инспекцијом износи свега 34,5%, односно само једна трећина општина има ветеринарску инспекцију, а недостатак инспектора превазилази се укључивањем републичких инспектора у вршење надзора и давањем овлаштења ветеринарима из ветеринарских организација од стране Министарства. Посебан проблем су општине на којима егзистира већи број субјеката који се баве увозом, извозом, производњом и прерадом сировина и хране животињског поријекла, примјер општина Шамац, Жабар, Пелагићево, Теслић, Котор Варош, Кнежево, Милићи и др.

Провођење надзора над вршењем здравствене заштите животиња и спречавања настанка и ширења заразних болести животиња, са посебним акцентом на зоонозе, заштите и добробити животиња, као и надзора у области безбједности хране и заштите потрошача су основни циљеви ветеринарске инспекције. У сврху реализације истих провођен је континуирани инспекцијски надзор ради осигурања провођења прописаних мјера у прописаним роковима и укључивања свих субјеката, надлежних институција и организација сходно надлежностима и преузетим обавезама.

Републичка ветеринарска инспекција (10) заступљена је у свих шест одјељења Инспектората са следећим бројем инспектора: Бања Лука (3), Приједор (1), Добој (1), Бијељина (3), Источно Сарајево (1) и Требиње (1). У одјељењу Бијељина новопримљени млађи инспектор успјешно је провео обуку практичног оспособљавања, и у другој половини године самостално је вршио инспекцијски надзор.

Градских/општинских ветеринарских инспектора има укупно 42 и заступљени су у градовима Бања Лука (7) и Источно Сарајево (3) и у 21 општини и то: Бијељина (5), Лакташи (4), Градишка (3), Козарска Дубица (2), Требиње (2), док општине Зворник, Сребреница, Вишеград, Рогатица, Фоча, Невесиње, Љубиње, Добој, Дервента, Брод, Модрича, Приједор, Мркоњић Град, Нови Град, Прњавор и Србац имају по једног инспектора.

4.1. Унутрашњи инспекцијски надзор

У току 2011. године републичка ветеринарска инспекција извршила је 1.378 контрола, од чега је неуредних било 326 или 24%.

Од наведеног броја 1.098 или 79,68% су биле редовне контроле, 52 (3,77%) ванредне, а извршено је и 228 (16,56 %) контрола извршења рјешења.

Управне мјере предузете су у 285 случајева, од којих су мјере отклањања неправилности изречене у 271 случају, забране промета производа животињског поријекла и хране за животиње у 4 случаја, а у 4 случаја наложено је уништавање хране животињског поријекла и ветеринарских лијекова, који нису испуњавали прописане услове. За учињене прекршаје изречена је 51 прекршајна мјера, од чега је 47 путем прекршајних налога и 4 прекршајне пријаве.

Квантитативни резултати рада по областима надзора у 2011. години

Ред. бр.	Области надзора	Извршене контроле			Управне мјере					Прекршајне мјере		
		Укупно	Неуредне	% неуредних	Отклањање неправилности	Уништавање	Забрана	Рушење/уклањање	Укупно	Налог	Пријава	Укупно
	Ветеринарска инспекција	1,378	326	24	271	4	4	6	285	47	4	51
1	Ветеринарска дјелатност	158	23	15	19				19	14		14
2	Заразне болести и зоонозе	501	176	35	149	2		6	157	11	3	14
3	Заштита и добробит животиња	47	31	66	31				31			
4	Производња и промет ветеринарских лијекова	82	30	37	27	3			30			
5	Производња и промет сировина и хране животињског поријекла	497	44	9	29	1	3		33	16	1	17
6	Производња и промет хране за животиње	34	8	24	6		1		7	2		2
7	Узгој животиња	59	14	24	10				10	4		4

Упоредни показатељи за 2010 и 2011. годину

Ред. бр.	Предузете мјере	2010	2011
1	Број инспектора	9	10
2	Укупан број контрола	1,228	1,378
3	Број контрола по инспектору	136	138
4	Неуредне контроле	144	326
5	Управне мјере	119	285
6	Прекршајни налози (ком)	48	47
7	Прекршајне пријаве (ком)	2	4

Када се упореде општи показатељи у извјештајној и претходној години видљиво је значајно повећање броја неуредних контрола, па тиме и управних мјера које су се односиле највећим дијелом на провођење мјера у циљу уклањања обољелих животиња и санирања жаришта болести (55%), као и налагања мјера у провођењу надзора над производњом и прометом хране животињског поријекла и хране за животиње, ветеринарских лијекова, заштите и добробити животиња, као и обављању ветеринарске дјелатности.

Највећи приоритет у раду ветеринарске инспекције у 2011. години имале су области заразне болести и зоонозе, производња и промет сировина и хране животињског поријекла, те ветеринарска дјелатност, производња и промет ветеринарских лијекова, узгој, заштита и добробит животиња. Потребно је нагласити да су на планиране приоритете у инспекцијском надзору утицале прилике у вези са епизоотиолошком ситуацијом која је праћена на простору републике, као и кад су у питању резултати дијагностичких испитивања у смислу позитивних налаза, гдје су предузимане мјере одмах по добијању истих, као и захтјеви за провођење надзора приликом увоза живих животиња и производа животињског поријекла,

на општинама које нису покривене ветеринарском инспекцијом. Ту су били и захтјеви надлежног Министарства и Канцеларије за ветеринарство БиХ за поступањем у одређеним ситуацијама у циљу провјере стања или утврђивања чињеница неопходних за надлежно поступање и доношење одлука.

Такође значајне активности су се односиле на припрему објеката и надлежних инспектора за посјету експертских тимова у склопу пројеката Европске комисије, као и инспекције Канцеларије за храну и ветеринарство (ФВО) и Свјетске организације за заштиту здравља животиња (ОИЕ).

Ветеринарски инспектори значајно вријеме су провели на обукама које су интензивирани у извјештајном периоду, с обзиром на нове захтјеве за организацију службених контрола ветеринарске инспекције у складу са Европском унијом.

4.1.1. Заразне болести и зоонозе

Инспекцијски надзор у области заразне болести и зоонозе

Област надзора	Извршене контроле			Управне мјере					Прекршајне мјере		
	Укупно	Неуредне	% неуредних	Отклањање неправилности	Уништавање	Забрана	Рушење / уклањање	Укупно	Налог	Пријава	Укупно
Ветеринарска инспекција	1,378	326	24	271	4	4	6	285	47	4	51
Заразне болести и зоонозе	501	176	35	149	2		6	157	11	3	14

Надзор у области заразне болести животиња и зоонозе вршен је у складу са епизоотиолошком ситуацијом у Републици Српској, Босни и Херцеговини и земљама у региону. Такође су предузимане мјере у циљу провођења програма контрола болести донесеним од стране Министарства и Канцеларије за ветеринарство БиХ.

У овој области извршена је 501 контрола, од којих је неуредних било 35%. Имајући у виду да се неуредне контроле већим дијелом односе на позитивне реакторе, изречене су управне мјере у циљу санације жаришта и спречавања ширења и искорјењивања болести. Прекршајне мјере изречене су код непровођења мјера за контролу и сузбијање заразних болести, и нелегалног промета животиња, те је издато 11 прекршајних налога и поднесене су 3 прекршајне пријаве.

Највећи број контрола извршен је у склопу Програма идентификације и дијагностике инфективне анемије копитара који је проводило Министарство, гдје је утврђено 356 позитивних животиња на подручју 47 општина. Инспектори су проводили мјере ради у циљу уклањања позитивних реактора, гдје су животиње које нису показивале клиничке знакове болести упућиване на санитарно клање, а оне са клиничким знаковима болести еутанизиране и нешкодљиво уклоњене.

Контроле провођења мјера за сузбијање бруцелозе, настављена је и у овој години, с тим што је настављено провођење вакцинације код новорођених ситних преживара, а животиње старијих категорија цијепљене су само у случају да иста није извршена у претходној години из оправданих разлога, као што је недостатак вакцине крајем прошле године или немогућност вакцинације због gravidности. Сходно Програму обавезно је

провођење контрола од стране инспекције за наведене категорије животиња, како би се контролисала намјенска употреба средстава која су обезбјеђења у циљу ерадикације и искорјењивања бруцелозе. Мјере сузбијања бруцелозе предузимане су и код дијагностиковане болести код животиња која се налазе у домаћинствима која не дају млијеко за јавну потрошњу, што је провођено у склопу Програма Министарства.

Избијањем жаришта бедренице (антракса) у току мјесеца јула и августа, на подручју општина Пале и Соколац, гдје је обољело 13 говеда и двоје људи, ветеринарска инспекција је проводила мјере у складу са Наредбом о одређивању зараженог и угроженог подручја и мјерама за спречавање ширења и сузбијања антракса код животиња, донесене од стране Министра. Након проведених мјера нешкодљивог уништавања животиња и санирања свих жаришта, те вакцинације пријемчивих животиња у зараженом и угроженом подручју, ветеринарска инспекција је заједно са ветеринарском службом вршила активан надзор у свим сумњивим случајевима. Након проведених мјера непосредно по уклањању последње обољеле животиње, није било случајева избијања нових жаришта антракса.

Код других заразних болести животиња које су се јављале у току 2011. године, а радило се о спорадичним случајевима болести, предузимане су мјере код појаве бјеснила, кју грознице, трихинелозе, паратуберкулозе, салмонелозе, ноземозе, америчке трулежи пчелињег легла и др.

Остали дио контрола у овој области односио се на контроле услова за спровођење карантина, нешкодљивог уништавања уинулих животиња и нуспроизвода, контроле промета животиња и спровођење обавезних превентивних мјера.

Контрола промета животиња односила се на подручје у граничном појасу са Републиком Србијом, гдје су животиње затечене у нелегалном промету спровођене у карантинске објекте, а након проведених карантинских мјера здраве животиње упућиване су на клање. Везано за наведену контролу нелегалног промета животиња, посебан проблем у раду имају републички инспектори у одјељењима Бијељина и Источно Сарајево, јер се овај промет дешава на општинама које немају општинску инспекцију и углавном у ноћним сатима.

4.1.2. Производња и промет сировина и хране животињског поријекла

Инспекцијски надзор у области производње и промета
сировина и хране животињског поријекла

Област надзора	Извршене контроле			Управне мјере					Прекршајне мјере		
	Укупно	Неуредне	% неуредних	Отклањање неправилности	Уништавање	Забрана	Рушење/ уклањање	Укупно	Налог	Пријава	Укупно
Ветеринарска инспекција	1,378	326	24	271	4	4	6	285	47	4	51
Производња и промет сировина и хране животињског поријекла	497	44	9	29	1	3		33	16	1	17

У области производње и промета сировина и хране животињског поријекла извршено је 497 инспекцијских контрола, а неуредних је било 44 или 9%.

У складу са утврђеним стањем предузете су 33 управне мјере, које су се углавном односиле на отклањање уочених неправилности у производњи и промету сировина и хране животињског поријекла, стављање ван промета здравствено неисправних производа, и налагање мјера у провођењу властите самоконтроле субјектима у пословању са храном. Предузето је и 17 прекршајних мјера и то 16 налога и 1 прекршајна пријава.

Анализирајући стање у овој области сходно проценту неуредности контрола евидентно је побољшање услова у којима се обавља производња и промет хране животињског поријекла, из разлога увођења и придржавања стандарда посебно кад су у питању произвођачи са већим капацитетима производње, а све у циљу испуњавања услова који се постављају пред произвођаче у складу са прописима о производњи безбједне хране.

У мјесецу мају започето је са провођењем Плана праћења резидуа за 2011. годину који је донешен од стране Канцеларије за ветеринарство БиХ а у чијој изради су учествовали и представници ветеринарске инспекције. У складу са истим у просторијама за обуке Инспектората проведена је и обука инспектора који учествују у узорковању, и преузимање прибора и амбалаже за узимање узорака. У току 2011.године инспектори су узели 511 узорака ради испитивања на присуство резидуа ветеринарских лијекова, пестицида, токсина, тешких метала и др. штетних материја, а код утврђеног присуства резидуа лијекова у три случаја, проведено је поступак утврђивања могућег доспијећа лијека и остатка у храни и предузете прописане мјере.

Имајући у виду најављену посјету инспекције Канцеларије за храну и ветеринарство Европске комисије (ФВО) која ће вршити контролу усклађености услова за производњу меса перади, јаја и производа од перади почетком 2012. године, вршене су припремне активности у објектима који су стављени на листу за посјету инспекције у задњем тромјесечју.

У складу са активностима и захтјевима одређивани су и приоритети у контроли субјеката који се баве производњом и прерадом, као и субјеката који се баве дистрибуцијом, прометом и употребом ветеринарских лијекова и ветеринарско-медицинских производа и адитива и додатака за храну за животиње. Контроле су вршене и на фармама, везано за евиденције о лијечењу и употреби лијекова, као и у објектима за производњу хране за животиње (мјешаоне сточне хране) и у складиштима.

4.1.3. Ветеринарска дјелатност

Инспекцијски надзор у области ветеринарска дјелатност

Област надзора	Извршене контроле			Управне мјере					Прекршајне мјере		
	Укупно	Неуредне	% неуредних	Отклањање неправилности	Уништавање	Забрана	Рушење / уклањање	Укупно	Налог	Пријава	Укупно
Ветеринарска инспекција	1,378	326	24	271	4	4	6	285	47	4	51
Ветеринарска дјелатност	158	23	15	19				19	14		14

У области ветеринарске дјелатности извршено је 158 инспекцијске контроле, од чега је неуредних било 23 или 15 %. Исте су се односиле на контроле вођења обавезних

евиденција, регистара и издавање ветеринарских докумената у ветеринарским амбулантама и станицама, достављање прописаних извјештаја, контрола улаза/излаза ушних маркица и евиденција о истим, поштивање прописаног радног времена, плана дежурства и цијеновника услуга.

Ветеринарске организације контролисане су сходно плану и приоритетима, као и приликом провођења контрола у другим областима, а посебно код контроле заразних болести када су налагане мјере ветеринарским организацијама ради контроле заразних болести, као и у поступку заштите и добробити животиња приликом вршења ветеринарских интервенција и захвата на животињама.

Највише притужби односило се на провођење обавезних мјера на додијељеном эпизоотиолошком подручју према територијалној надлежности, а код утврђених случајева рада на туђем терену, предузимане су управне мјере, односно обавјештавано Министарство пољопривреде, шумарства и водопривреде ради покретања поступка одузимања послова, јер због недостатка казних одредби за ову врсту прекршаја није било могуће изрицати прекршајне односно казнене мјере.

4.1.4. Производња и промет ветеринарских лијекова

Инспекцијски надзор у области производње и промета ветеринарских лијекова

Области надзора	Извршене контроле			Управне мјере				Прекршајне мјере			
	Укупно	Неуредне	% неуредних	Отклањање неправилности	Уништавање	Забрана	Рушење / уклањање	Укупно	Налог	Пријава	Укупно
Ветеринарска инспекција	1,378	326	24	271	4	4	6	285	47	4	51
Производња и промет ветеринарских лијекова	82	30	37	27	3			30			

Област производње и промета ветеринарских лијекова и помоћних ветеринарских средстава је област која је била предмет инспекцијске контроле у 82 случаја, а гдје је 30 контрола било неуредних или 37%.

Неуредне контроле су се односиле на евиденције које су обавезне да се воде на фармама везано за лијечење животиња, у складу са новим прописима и гдје су се фармери упозоравали на наведене обавезе, као и на утврђене неусклађености у вези са прометовањем лијекова.

У складу са уоченим неправилностима изречено је 30 управних мјера, од чега је 27 за отклањање неправилности и 3 мјере уништавања лијекова који су стављени ван промета од стране веледрогерије, због протеклог рока употребе.

4.2. Рад ветеринарских инспекција у јединицама локалне самоуправе

Ветеринарска инспекција организована на општинском/градском нивоу извршила је 11.856 контрола, предузела 2.123 управне мјере, изрекла 251 прекршајне мјере од којих је 243 путем прекршајних налога и поднијела 8 прекршајних пријава.

Највећи дио управних мјера односи се на отклањање недостатака и неправилности (81%), а остали дио на забране у току производње и промета производа животињског поријекла приликом сталног надзора на клаоницама и производним погонима, забране кретања и промета животиња код сумње на заразу или потврде болести, као и поступања са животињама при држању и узгоју која су у супротности са прописима о добробити животиња и др. Предузимане су и мјере уништавања сировина и производа животињског поријекла који нису испуњавали прописане услове здравствене исправности.

Највећи дио контрола извршен је у области производње и промета хране животињског поријекла (68%), јер општинска инспекција проводи надзор у производним погонима и врши обавезни преглед на линији клања, као и контролу пошиљака производа животињског поријекла у унутрашњем промету.

Такође, значајан дио контрола се односио на област заразних болести и зооноза, у циљу спречавања ширења болести са посебним акцентом на зоонозе, при чему је приоритет дат контроли бруцелозе, односно контроли провођења вакцинације ситних преживара. Значајне су и контрола провођења мјера у сузбијању других болести које су се појављивале у току године, као што је бедреница, инфективна анемија копитара бјеснило, трихинелоза, кју грозница, паратуберкулоза, америчка трулеж пчелињег легла, и др.

Остале контроле вршене су у области ветеринарске дјелатности, употребе ветеринарских лијекова на фармама, држања, узгоја и заштите и добробити животиња.

Ветеринарска инспекција у општинама које имају карантинске објекте вршила је надзор над провођењем карантинских мјера код увезених животиња и расплодног материјала.

У склопу провођења државног плана мониторинга резидуа за 2011. годину ангажована је општинска/градска инспекција, а сви инспектори који су проводили узорковање прошли су и обуку коју је организовала Канцеларија за ветеринарство БиХ везану за службене методе узимања узорака за мониторинг, а која обухвата начин и поступак узимања узорака, аналитичке методе и поступак у случају позитивног узорка, а што је усклађено са општим принципима безбједности хране.

Значајно је напоменути и друге обуке којима су присуствовали општински/градски инспектори, које су организоване од стране надлежног министарства, ветеринарске коморе, као и обуке које су проводиле Канцеларија за ветеринарство БиХ и Агенција за безбједност хране БиХ у склопу пројеката Европске комисије. Обуке су проведене из области безбједности хране, заразних болести и заштите и добробити животиња.

Проблематика везана за недостатак инспектора у великом броју општина изражена је и у овој години, тако да је број инспектора у општинама остао на истом нивоу.

4.3. Закључне напомене

Ветеринарска инспекција је проводила активности које су планиране, као и оне које су се идентификовале као приоритетне у извјештајном периоду, сходно донешеним актима и захтјевима др. органа и субјеката.

Контроле провођења мјера против заразних болести животиња и зооноза проведене су успјешно, посебно контроле бруцелозе малих преживара због сезонског провођења акције цијепљења, као и контроле дијагностике бруцелозе крупних преживара (говеда). Исте се настављају и у следећем периоду, с обзиром да само континуирани надзор над спровођењем мјера на сузбијању заразних болести животиња може обезбједити заштиту здравља животиња а тиме и људи.

Посебне активности ветеринарске инспекције проведене су током цијеле године у оквиру донесеног акционог плана за долазак ОИЕ инспекције, који је обухватао активности за припрему и провођење најављене инспекције. Наведене активности односиле су се на провођење плана мониторинга резидуа, односно узимање узорака које су интензивирани у мјесецу јулу и августу, с обзиром да се са провођењем плана каснило, због провођења поступка за избор испитних лабораторија који је водила Канцеларија за ветеринарство БиХ. као и активности које су се односиле на провођење мјера у циљу отклањања недостатака који су наведене у извјештају инспекције

Имајући у виду да је у овој години донесен велики број прописа који регулишу област ветеринарства, посебно кад је у питању усклађивање контрола са захтјевима ЕУ-е, ради имплементације донесене законске регулативе, неопходно је наставити са провођењем обука инспектора како на републичком, тако и на општинском нивоу.

5. ВОДНА ИНСПЕКЦИЈА

5.1. Унутрашњи инспекцијски надзор

Инспекцијским надзором, у 2011. години, републички водни инспектори (6) извршили су 990 контрола, од чега 886 редовних (89%) и 101 ванредну контрола (11%).

Од извршених 990 контрола, неуредне су биле је 372 контроле (38%), изречено је 319 управних мјера (86% у односу на број неуредних контрола) и издата су 62 прекршајна налога у износу од 152.800 КМ. У протеклом периоду инспектори су наложили 10 забрана рада, 3 рушења (уклањања) објеката и било је једно принудно извршење. На рјешења инспектора изјављено је 8 жалби и до данас Министарство шумарства, пољопривреде и водопривреде нити једну није ријешило.

Квантитативни резултати рада по областима надзора у 2011. години

Ред. бр.	Области надзора	Извршене контроле			Управне мјере			Прекршајни налог	Жалба	
		Укупно	Неуредне	% неуредних	Отклањање неправилности	Забрана	Рушење			Укупно
	Водна инспекција	990	373	37.7	306	10	3	319	62	8
1	Заштита вода	644	253	39.3	216			216	32	1
2	Заштита од вода	93	29	31.2	16	2	3	21	8	5
3	Коришћење вода	103	39	37.9	33			33	8	1
4	Остало	42	13	31.0	10	1		11	2	
5	Уређење водотока	108	39	36.1	31	7		38	12	1

Видљиво је, да је највећи број контрола извршен у области заштита вода (65%), да се неуредне контроле крећу од 30 – 40%, да број управних мјера прати број неуредних контрола, осим у области заштита од вода, гдје је број ових мјера нешто мањи у односу на број контрола у овој области. Што се тиче прекршајних мјера, најригорозније дјеловање је у области заштите вода.

Од 319 предузетих управних мјера, 306 мјера су отклањање неправилности (99 %), а 10 су мјере забране и 3 мјере рушења (уклањања) објеката.

Финансијски показатељи

Ред. бр.	Показатељ	Износ		
		2010	2011	111/10
1	Прекршајни налог - физичко лице (КМ)	1.600	1.100	68,8
2	Прекршајни налог - одговорно лице (КМ)	35.200	26.700	75,9
3	Прекршајни налог - правно лице (КМ)	149.800	124.000	82,8
4	Новчана казна - принудно извршење (КМ)		1.000	
5	Укупан број издатих налога	66	62	93,9

5.1.1. Заштита вода

У овој области извршен је највећи број инспекцијских контрола, укупно 644 инспекцијске контроле.

Значајно је напоменути да је у 2010. години проценат уредних контрола 55% , а у 2011. години проценат уредних контрола је био 61%.

Што се тиче субјеката контроле, значајно је споменути да су и 2011. године извршене контроле сви овлашћених водопривредних лабораторија и да је од укупно 10 извршених контрола (пренутно имамо 10 овлашћених лабораторија), 3 контроле биле су неуредне. У 2010. години извршене су контроле свих 8 овлашћених водопривредних лабораторија и од 8 извршених контрола само је једна контрола неуредна, што је знатно боље у односу на 2009. годину када је од 9 извршених контрола, 5 контрола је било неуредно.

Од укупно 644 извршене контроле у овој области надзора, неуредних је било 253 (39%), изречено је 216 управних мјера, а све изречене мјере су отклањање неправилности. Издата су 32 прекршајна налога у укупној вриједности од 39.300 КМ, од чега је једна новчана казна за принудно извршење у износу од 1.000 КМ. На рјешења инспектора изјављена је 1 жалба чије рјешавање је у току.

Квантитативни показатељи у области у периоду 2007 – 2011. године

Ред. бр.	Период	Извршене контроле		Управне мјере			Прекршајни налог	Кривична пријава	Жалба
		Укупно	Неуредне	Отклањање неправилности	Забрана	Рушење			
1	2007	386	185	178	5		183	20	1
2	2008	383	171	154	3		157	27	
3	2009	683	314	289	5		294	37	
4	2010	837	374	349	2		351	33	
5	2011	644	253	216			216	32	

Број неуредних контрола показује благу тенденцију пада у 2011. у односу на 2010. годину, односно релативни индекс удјела уредних у укупно извршеном броју контрола у 2011. у односу на 2010. годину је 1,10.

Заједничке контроле у овој области надзора су рађене најчешће са еколошком и урбанистичко-грађевинском инспекцијом.

5.1.2. Заштита од вода

У овој области извршене су укупно 93 инспекцијске контроле, од чега је било 28 неуредних контрола (30%). Укупно је била 21 управна мјера, од чега је 16 отклањање неправилности, 2 забране и 3 рушења (уклањања) објеката, а издато је 8 прекршајних налога. На рјешења инспектора изјављено је 5 жалби, које другостепени орган још није ријешо. Укупна вриједност изречених новчаних казни је 29.000 КМ. Судаћи по релативном

индексу удјела уредних у укупно извршеном броју контрола у 2011. у односу на 2010. годину стање је боље него прошле године, односно релативни индекс је 1,59.

Због тренутне материјалне ситуације, протекле 2011. године вршено је само текуће одржавање водних заштитних објеката и система. За разлику од 2010. године, током 2011. године није било поплавних таласа, а карактеристичан је био екстремно сушни период током цијеле године.

По налогу ресорног министра извршене су контроле свих заштитних хидротехничких објеката. Контроле су вршене са представницима агенција за воде, представницима локалних заједница и представницима водопривредних предузећа. О извршеним инспекцијским контролама сачињем је исцрпан извјештај, који је достављен ресорном министарству и агенцијама за воде. Због тренутне материјалне ситуације у којој се налазе субјекти који управљају заштитним хидротехничким објектима, инспектори нису доносили управне мјере, већ су наведене контроле служиле као оцјена, пресјек тренутног стања контролираних објеката. За овакав начин рада упознат је менаџмент Инспектората Републике Српске. Након увида у тренутно стање заштитних објеката, може се рећи да су готово сви заштитни објекти у прилично лошем стању, у грађевинском и функционалном смислу.

Заједничке контроле из ове области вршене су са саобраћајном инспекцијом и инспекцијом за шумарство и ловство.

Квантитативни показатељи у области у периоду 2007 – 2011. године

Ред. бр.	Период	Извршене контроле		Управне мјере			Прекршајне мјере	Кривична пријава	Жалба
		Укупно	Неуредне	Отклањање неправилности	Забрана	Рушење			
1	2007	45	27	23	2		183		
2	2008	106	63	52		1	157	12	1
3	2009	58	26	17		4	294	6	2
4	2010	57	32	15	4	9	351	9	4
5	2011	93	28	16	2	3	216	8	5

5.1.3. Уређење водотока

Издавање водних сагласности за уређење и дислоцирање ријечног наноса, као и увођење субјеката у дозначене локалитете, извршено је правовремено.

Од извршених 108 инспекцијских контрола из ове области неуредних контрола је било 39 (36%), донешено је 38 управних мјера, од чега је 31 отклањања неправилности и 7 забрана рада. Издато је 12 прекршајних налога, а укупна вриједност издатих прекршајних налога износи 72.000 КМ. На рјешења инспектора изречена је једна жалба, која још није ријешена. релативни индекс удјела уредних у укупно извршеном броју контрола у 2011. у односу на 2010. годину од 0,99 указује да се стање није нарочито поправило у односу на претходну годину.

Имали смо неколико заједничких контрола са тржишном и пољопривредном инспекцијом.

Нешто мањи број извршених контрола од планираних је последица економске ситуације, што има за последицу значајно смањење захтјева и потреба за дислоцираним рујечним наносом. Поједини субјекти, и поред тога што су добили локације за уређење водотока нису вршили предвиђене радови, а други су то чинили у обиму значајно мањем од предвиђеног. Значајно је споменути, да је нелегалан рад сведен на минимум, а такође је смањен број притужби и примједби грађана и правних субјеката.

И поред тега, у протеклом периоду водни инспектори су бити максимално ангажовани на „хватању“ субјеката који врше нелегално вађење и дислоцирање ријечног наноса. По потреби инспектори су били ангажовани послје радног времена, суботом и недјељом.

Квантитативни показатељи у области у периоду 2007 – 2011. године

Ред. бр.	Период	Извршене контроле		Управне мјере			Прекршајне мјере	Кривична пријава	Жалба
		Укупно	Неуредне	Отклањање неправилности	Забрана	Рушење			
1	2007	262	104	54	49		103	68	9
2	2008	204	93	66	22		88	27	2
3	2009	101	34	19	15		34	18	1
4	2010	99	35	26	8		34	15	
5	2011	108	39	31	7		38	12	1

5.1.4. Коришћење вода

У овој области извршене су 103 инспекцијске контроле, од чега је било 39 неуредних контрола (36%). Инспектори су донијели 33 управне мјере и издали су 8 прекршајних налога. Укупна вриједност издатих прекршајних налога је 10.000 КМ. Поднешена је једна жалба на рјешење инспектора, која још није ријешена.

Један од већих проблема у овој области је и неријешавање питања заштите изворишта на многим централним и регионалним водоводним системима. Такође, не врше се прописана мјерења захваћене количине воде (немају уграђене водомјере или су исти неисправни). Активности око доношења „Програма санитарне заштите изворишта“ се споро одвијају. Недостатак материјалних средстава које не могу издвојити саме локалне заједнице за ову намјену представља кључни проблем. Проблем снабдијевања здравствено исправном водом и у довољним количинама у неурбаним насељима нарочито је изражен. Инспектори нису у могућности предузимати инспекцијске мјере због неријешеног имовинско-правног статуса водоводног система у неурбаним насељима.

Значајно мањи број извршених контрола од планираних (реализација свега 46%) је директна последица екстремно сушне године. Готово сви корисници вода су имали проблем хватања довољних количина вода за своје потребе. Нарочито велике проблеме

су имале хидроелектране и рибњаци (шарански рибњаци у Броду, Прањавору и Саничанима покрај Приједора). Из наведених објективних разлога значајно је редукован број контрола ових субјеката.

Квантитативни показатељи у области у периоду 2007 – 2011. године

Ред. бр.	Период	Извршене контроле		Управне мјере			Прекршајне мјере	Кривична пријава	Жалба
		Укупно	Неуредне	Отклањање неправилности	Забрана	Рушење			
1	2007	92	47	46	1		47	11	2
2	2008	40	24	24			24	2	1
3	2009	122	63	57			57	10	
4	2010	107	41	35	1		36	9	
5	2011	103	39	33			33	8	1

Вриједност реалативног индекса удјела уредних у укупно извршеном броју контрола у 2011. у односу на 2010. годину од 1,01 указује да се укупно стање у овој области није нарочито промијенило у односу на прошлу годину. Ипак, ово је недовољан број контрола да би закључак био мјеродаван. Неопходно је нарочиту пажњу поклонити организованом подизању јавне свијести грађана за одрживо, рационално и економично коришћење водних ресурса, као и за заштиту вода од штетних промјена њених својстава.

Заједничке контроле, у овој области, су вршене са здравственом, урбанистичко-грађевинском, еколошком инспекцијом и шумарском инспекцијом.

5.1.5. Остало

Под осталим инспекцијским контролама, вршене су контроле обрачунавања и плаћања водних накнада. Укупно су извршене 42 контроле, од чега је 13 неуредних контрола (31%). Инспектори су предузели 11 управних мјера, од чега је 10 мјера отклањање неправилности и једна мјера забране. Издата су 2 прекршајна налога у вриједности од 2.500 КМ. На рјешења инспектора нису изјављиване жалбе. Релативни индекс удјела уредних у укупно извршеном броју контрола у 2011. у односу на 2010. годину од 1,26 указује да се стање поправља, но ипак је ово мали број узорака да би са сигурношћу могли констатовати побољшање, јер, још увијек је присутна недисциплина код плаћања водних накнада.

Квантитативни показатељи у области у периоду 2007 – 2011. године

Ред. бр.	Период	Извршене контроле		Управне мјере			Прекршајне мјере	Кривична пријава	Жалба
		Укупно	Неуредне	Отклањање неправилности	Забрана	Рушење			
1	2007	26	10	10			10		1
2	2008	52	20	11	7		18	6	1
3	2009	30	13	9	1		10		
4	2010	62	28	28			28		
5	2011	42	13	10	1		11	2	

5.2. Рад водних инспекција у јединицама локалне самоуправе

Градски/ општински водни инспектори извршили су укупно 998 контрола, од чега је било 227 (23%) неуредних контрола. Предузето је укупно 226 управних мјера, од чега је 213 мјера отклањања неправилности и 13 мјера забране рада. Издато је 20 прекршајних налога у износу од 27.800 КМ. Тежиште рада водне инспекције на локалном нивоу је било у области заштита вода, гдје је извршено 630 контрола, односно 63% контрола.

Квантитативни резултати рада по областима надзора у 2011. години

Ред. бр.	Области надзора	Извршене контроле			Управне мјере			Прекршајни налог	Вриједност налога (КМ)	
		Укупно	Неуредне	% неуредних	Отклањање неправилности	Забрана	Рушење			Укупно
	Водна инспекција	998	227	22.7	213	13		226	20	27,800
1	Заштита вода	630	151	24.0	142	9		151	10	9,700
2	Заштита од вода	26	5	19.2	5			5		
3	Уређење водотока	122	25	20.5	20	4		24	7	15,100
4	Коришћење вода	99	21	21.2	21			21		
5	Остало	121	25	20.7	25			25	3	3,000

Из табеле је видљиво да је највећи број контрола извршен у области заштита вода, чак 63%. Такође је видљиво да се број неуредних контрола креће око 21%, што је на нивоу прошлогодишњих. Број рјешења о отклањању неправилности прати број неуредних контрола, док је број рјешења о забрани значајно мањи и у областима заштита од вода и коришћење вода није их било.

Највећи број контрола, од укупног броја контрола, је извршен у граду Бањалуци, чак 63%, а било је свега 15% неуредних контрола. У Бањалуци, до маја мјесеца радила су два водна инспектора, а последице само један инспектор. У општини Приједор, водни инспектор је имао много одсуства због боловања, те је број извршених контрола у овој општини, значајно

мањи од просјека, али је број неуредних контрола висок и износи 26%. Инспектор у општини Теслић је врло мало радио као водни инспектор, јер обавља послове начелника за инспекцијске послове. Инспектори у општинама Бијељина и Фоча имају велики број неуредних контрола, 29% и чак 37% у Фочи. Ово указује да је стање различито по општинама, али и да инспектори ималу различите критерије, на чему се мора радити у наредном периоду.

Компаративни показатељи говоре о порасту броја контрола по инспектору у 2011. години у односу на протекли период. Пад укупног броја контрола је последица смањења броја инспектора и дужег боловања поједих инспектора. Такође, имамо и смањење броја неуредних контрола, али оно је релативно и сразмјерно је смањењу броја укупних контрола. Значајно је напоменути да општински водни инспектор у Фочи ради и као општински еколошки. Евидентно се осјећа недостатак општинских водних инспектора у појединим општинама, а нарочито у општинама са израженијим проблемима у овој области као што су: Србац, Лакташи, Градишка, Добој и Зворник.

5.3. Закључне напомене

У протеклој години није било већих инцидената или акцидентата, али је било неколико мањих акцидентата.

Протекла година је карактеристична као екстремно сушна година, што је свакако утицало на смањење броја контрола из области коришћење вода.

Када се посматра цјелокупно стање, може се рећи, да стање у овој области показује тенденцију благог побољшања, што потврђује и релативни индекс удјела уредних у укупно извршеном броју контрола у 2011. у односу на 2010. годину од 1,11.

Тенденција поправљања не иде довољно брзо нарочито у областима које захтјевају значајна инвестициона улагања, као што су: кориштење вода – водоводни системи за снабдијевање становништва водом, заштита вода – када је у питању изградња градских уређаја за третман комуналних отпадних вода и уређаја за предтретман и третман индустријских отпадних вода и заштита од вода – када је у питању текуће и инвестиционо одржавање заштитних хидротехничких објеката.

Прегограничне воде, ентитетска граница и имовинско-правни односи су још увијек присутни проблеми код извршавања инспекцијских надзора. Није заживио, у правом смислу, надзор над реализацијом пројеката од стране претставника Агенције за воде ОРСС на појединим водотоцима када је у питању потписивање дневника рада, технологија рада, динамика рада, контрола извађеног материјала и др. Ипак, може се закључити, да је бољом сарадњом са Агенцијом за воде ОРСС и већим ангажовањем инспектора смањена нелегална експлоатација материјала из водотока и водног земљишта као и број пријава и притужби грађана.

Као резиме овог извјештаја значајно је констатовати сљедеће:

- уређаји за пречишћавање индустријских отпадних вода су дјелимично или потпуно ван функције;
- отпадне воде из насеља и градова се не пречишћавају, већ се преко канализационих колектора директно испуштају у водотоке (изграђени су уређаји за пречишћавање отпадних вода у општинама: Требиње, Челинац и Билећа. У функцији је само уређај у општини Требиње);

- у градовима и насељима у којима нема јавне канализације проблем се не рјешава на законом предвиђен начин;
- значајно оптерећење вода врше јавне и дивље депоније смећа, које прихватају неселективни индустријски и урбани отпад;
- неопходно је подизати свијест грађана о заштити вода као сегмента заштите природе, што је законска обавеза Агенција за воде;
- експлоатација шљунка и пијеска из водотока није системски ријешена кроз пројекте уређења водотока, него се, у великом броју случајева ради о пукој експлоатацији материјала из водотока са свим негативним посљедицама;
- у циљу бољег, квалитетнијег и ефикаснијег рада контролних органа потребно је остварити квалитетну сарадњу са Агенцијама за воде, а нарочито у областима заштита од вода и уређење водотока;
- изградња и рад сеоских водовода углавном се одвија без одговарајуће потребне и прописане документације, односно, не рјешавање имовинско-правних односа код великог броја сеоских водовода, инспекцијске контроле, практично, чини немогућим;
- општине нису донијеле обавезну програмску документацију и локалну регулативу за санитарну заштиту изворишта, управљање комуналним отпадом, одвођење отпадних вода у насељима у којима нема јавне канализације и др.);
- још увијек је присутна пракса издавања употребне дозволе и концесионих уговора без претходно прибављених потребних водних аката;
- због великог броја неуредних контрола по основу нетачног обрачунавања водних накнада, а које су посљедица недовољне информисаности књиговођа, било би добро едукативно дјеловати преко Савеза рачуновођа и ревизора;
- неопходно је нарочиту пажњу поклонити оранизованом подизању јавне свијести грађана за одрживо, рационално и економично коришћење водних ресурса, као и за заштиту вода од штетних промјена њених својстава, јер вода је ограниче и дефицитаран природни ресурс;
- евидента је недовољна кадровска попуњеност ове инспекције, која је нарочито изражена у појединим јединицама локалне заједнице, што је лимитирајући фактор за још бољи и ефикаснији рад водне инспекције;
- потребно је убрзати доношење подзаконских аката предвиђеним Законом о водама, како би се створиле институционалне и регулативне претпоставке за његову примјену.

6. ТЕХНИЧКА ИНСПЕКЦИЈА

6.1. Унутрашњи инспекцијски надзор

Због карактера и области надзора ова инспекција организована је искључиво на републичком нивоу. Техничка инспекција је покрива више разнородних области надзора, а обухвата контролу примјене закона, опшних аката и других прописа који се односе на:

- 1) електроенергетику (производња, пренос и дистрибуција електричне енергије);
- 2) термоенергетику (комунална инфраструктура – индустријске енергане, градске и друге топлане, котловска постројења, производња и експлоатација судова под притиском);
- 3) рударство (пројектовање, експлоатације, прерада минералних сировина, изградња рударских објеката, постројења и опреме), као и надзор над електроенергетским објектима, постројењима и уређајима у области рударства;
- 4) геологију (основна и детаљна геолошка истраживања, истраживања у геомеханичка истраживања, израда студија, елабората и пројеката из области геологије);
- 5) енергенте (течна нафтна горива, технички и други гасови, моторна уља и мазива).

У оквиру техничке инспекције по наведеним областима надзор врше: електроенергетски, термоенергетски, рударски, геолошки и инспектори за контролу квалитета течних нафтних горива.

У 2011. години републичка техничка инспекција извршила је 2.118 контрола, а у односу на 2010. годину извршено је више 3,8% контрола. Технички инспектори су на основу овлашћења Инспектората, као инспектори рада у области радних односа, обавили укупно 103 контроле.

Од извршеног броја контрола: 1.892 (89,3%) односило на редовне контроле, 226 (10,7%) на ванредне контроле и 379 (17,9%) на контроле извршења рјешења. Неуредних контрола било је 393 (18,5%) од којих се 17 односило на неизвршена рјешења. Инспектори су предузели 347 управних мјера (донијели 347 рјешења за отклањање недостатака) и 88 прекршајне мјере (издато 38 прекршајних налога и поднесено 50 прекршајних пријава). На рјешења инспектора уложене су 3 жалбе, што је свега 0,86% од броја донесених рјешења.

С обзиром на карактер области надзора (велике техничке системе и њихов значај), све предузете управне мјере односиле су се на отклањање недостатака (100%). За озбиљније кршење прописа и норми издато је 38 прекршајних налога од чега је 27 издато из области рударства, 7 из електроенергетике 2 из геологије и 2 налога из нафте и гаса и поднесено је 50 прекршајних пријава из области нафте и гаса.

У извјештајном периоду у области рударства десила су се 2 смртне и 4 теже повреде на раду.

Инспектори су поред редовних контрола, у својству овлаштеног органа или у својству свједока редовно учествовали на судским расправама поводом поднијетих прекршајних пријава.

6.1.1. Електроенергетика

У области електроенергетике укупно је извршено 516 контрола, од чега су 228 (44,2%) контроле извршења рјешења. Највећи број контрола извршен је у дистрибуцији електричне енергије 428 (82,9%), затим у преносу електричне енергије 42 (8,2%), производњи електричне енергије 16 (3,1%) и 30 (5,8%) контрола испуњености услова за обављање дјелатности. Посебно треба истаћи да је степен извршености наложених мјера веома висок, од 228 контрола извршења рјешења само у 4 случаја (1,75%) рјешења нису извршена.

У производњи електричне енергије извршено је 16 контрола. У извршеним контролама констатовани су мањи пропусти у погледу одржавања (нередовност вршења периодичних мјерења и испитивања, вођења одговарајућих књига, докумената, истицање натписа, израду упутстава и друге погонске документације). Донесено је 7 рјешења о отклањању неправилности. Термоелектране и хидроелектране у извјештајном периоду радиле су стабилно без хаваријских стања и без значајнијих испада из мреже, а на истим су урађени квалитетни ремонти опреме.

У преносу електричне енергије извршено је 42 контроле, од којих је 14 било неуредно (33%). Највећи број контрола посвећен је ТС и ДВ напонског нивоа 110 kV јер су најбројнији. У току године прегледане су:

- 3 ТС 400/220/110 kV,
- 17 ТС 110/35/20 kV,
- 1 ТС 220/35/20 kV,
- 7 ДВ 400 kV,
- 2 ДВ 220 kV,
- 12 ДВ 110 kV.

Донесено је 16 рјешења о отклањању неправилности. Утврђене неправилности односе се на мање недостатке везано за техничку исправност електро-енергетских објеката тј. редовност њиховог одржавања, вршења периодичних мјерења и испитивања, вођења одговарајућих књига, докумената, примјену техничких норматива и заштите електроенергетских објеката, истицање натписа, израду упутстава и друге погонске документације. На ТС и ДВ који су у функцији преноса електричне енергије није било већих хаваријских стања и застоја у преносу енергије.

У дистрибуцији електричне енергије извршене су 428 контроле од којих је 189 било неуредно (44,2%). Највећи број контрола 119 (27,8%) посвећен је прегледима ТС 10/0,4 kV и 153 (35,7%) контрола нисконапонске мреже (НН) 0,4 kV, јер је ту стање најлошије. При контролама највећа пажња је посвећена нивоу техничке исправност, примјењеност мјера заштите и вођење техничке и друге документације, на високонапонској (ВН) мрежи (водови 35, 20 и 10 kV), нисконапонској (НН) мрежи (0,4 kV), трафостаницама ТС 35/20/10 kV и ТС 20/10/0,4 kV.

У извјештајном периоду прегледано је:

- 42 ТС напонског нивоа 35/10 kV од којих су на 17 ТС констатоване неправилности,
- 2 ТС 35/6 kV, код једне ТС утврђене неправилности,
- 2 ТС 35/0,4 kV, 1 ТС је са неправилностима,
- 36 ТС 20/0,4 kV, код 19 су утврђене неправилности,

- 119 ТС 10/0,4 kV, код 48 су утврђене неправилности,
- 10 ДВ 35 kV, код 4 су утврђене неправилности,
- 27 ДВ 20 kV од којих су на 14 констатоване неправилности,
- 37 ДВ 10 kV код 19 су утврђене неправилности,
- 153 НН вода од којих су на 70 утврђени недостаци.

Донесено је 217 рјешење за отклањање недостатака и издато је 7 прекршајних налога.

Извршено је 30 контрола испуњености услова за обављање дјелатности при чему су у 9 случајева констатоване неправилности и донесено је 9 рјешења за отклањање недостатака.

Техничка исправност дистрибутивних ТС, ВН и НН водова још увијек није на задовољавајућем нивоу, посебно у удаљеним сеоским подручјима, и ако су од стране дистрибутивних предузећа уложени велики напори за њихову санацију. Најтеже стање је у АД „Електрокрајина“ Бања Лука у којој су и губици електричне енергије највећи, што је утицало и на повећан број оправданих притужби грађана. Треба напоменути да се на простору овог дистрибутивног предузећа налази преко 40% од укупног броја дистрибутивних објеката Републике Српске. У осталим електродистрибутивним предузећима примјетно је побољшање квалитета одржавања електроенергетских објеката, што је утицало и на смањење дистрибутивних губитака.

Преглед губитака по дистрибутивним предузећима

Р. бр.	Дистрибутивно предузеће	Губици (%)				
		2007	2008	2009	2010	2011
1	АД „Електрохерцеговина“ Требиње	15,80	15,90	13,72	13,93	13,68
2	АД „Електродистрибуција“ Пале	15,71	14,36	12,75	11,78	13,65
3	АД „Електробијељина“ Бијељина	11,45	13,26	13,16	12,58	12,11
4	АД „Електродобој“ Добој	12,94	11,85	10,28	10,07	8,84
5	АД „Електрокрајина“ Бања Лука	20,25	20,81	19,65	21,38	21

Неправилности и недостаци утврђени у контролама дистрибуције електричне енергије односе се на техничку исправност тј. квалитет одржавања електроенергетских објеката (редовност одржавања ТС, замјену дотрајалих стубова и линијских водова, редовност расијецања растиња испод водова и сл.), редовност вршења периодичних прегледа и испитивања на електроенергетским постројењима, примијењеност техничких норматива и мјера заштите, обезбјеђеност и вођење техничке документације и одговарајућих књига, израде упутстава и друге погонске документације.

6.1.2. Термоенергетика

У области термоенергетике извршене су 482 контроле. Од наведеног броја извршених контрола 399 су биле редовне контроле (82,8%), 83 ванредне контроле (17,2%) и 31 контрола извршења рјешења (6,4%).

Неуредних контрола било је 33 или 6,8% од извршеног броја контрола.

Донесено је 33 рјешења за отклањање недостатака. Није било предузимања прекршајних мјера.

У извјештајном периоду прегледано је:

- 2 гасовода,
- 50 котлова - код 16 (32%) су утврђени недостаци,
- 426 аутоклава, измјењивача топлоте – код 45 (10,5%) су утврђени недостаци,
- 123 стабилне посуде за течни нафтни гас – код 4 (3,2%) су утврђени недостаци,
- 234 стабилних посуда за компримовани ваздух – код 21 (8,9%) су утврђени недостаци,
- 61 расхладна постројења - код 5 (8%) су утврђени недостаци,
- 14 стабилне посуде за течни угљен диоксид – није било недостатака,
- 31 стабилних посуда за атмосферске гасове (све уредне),
- 10.606 боца за пропан-бутан гас од тога 168 боца у пунионицама гдје 12 није било у складу са техничким прописима (7,1% су утврђени одређени недостаци), 318 боца на продајним мјестима. Код 9794 боце пропан – бутан гаса извршен је редовни периодични преглед, 314 боца пропан-бутан није задовољило услове испитивања и исте су уништене,
- 2.326 аутогасних резервоара (сви уредни),
- 12 аутоцистерни 2 неуредне(16,6%).

Неправилности и недостаци који су констатовани при инспекцијским контролама опреме под притиском углавном се односе на недостатке констатоване при спољашњем прегледу (неисправност термометра, манометра и њихова баждареност, промјена облика и геометрије посуде, лоша антикорозиона заштита и сл.), затим при унутрашњем прегледу (недовољно очишћене површине како би се могло сагледати стање варова и основног материјала, појаве деформација), те при испитивањима под притиском хладном воденом пробом (пропуштање воде), због чега су у више наврата налагана додатна испитивања. У извјештајном периоду није се десио ни један ванредни догађај (хаварија, повреда на раду и сл.) изазван неисправношћу опреме под притиском.

6.1.3. Рударство

У области рударства извршено је 206 контроле, од чега се 90 односило на редовне контроле (43,7%), 19 на ванредне контроле (9,2%) и 96 на контроле извршења рјешења (46,6). Неуредних контрола било је 76 или 36,9% од извршеног броја контрола. Донесено је 76 рјешења за отклањање недостатака. На рјешења инспектора уложене су три жалбе које су позитивно рјешене. Испостављено је 27 прекршајних налога за правна и одговорна лица у правном лицу.

Неправилности у области рударства односиле су се на примјену прописаних мјера заштите на раду у погледу квалитета и редовности вршења обуке радника, набавке личних заштитних средстава, вршења периодичних љекарских прегледа радника и придржавања техничких норматива и мјера заштите при експлоатацији минералних сировина, на благовременост обезбијеђења одобрења за извођење радова по пројектно-техничкој документацији, те испуњеност услова за обављање дјелатности. У извјештајном периоду догодила су се 2 смртна случаја и 4 теже повреде на раду. Ни један од наведених повреда није изазвана техничком неисправношћу машина него су проузроковане пропустима везано

за поштивање прописаних мјера заштите на раду. Извјештаји о узроцима повреда са мишљењем достављени су надлежним органима како је регулисано Законом о рударству. Извршена је анализа узрока настанка тешких повреда са смртним исходом и тешких повреда које се понављају у Руднику олова и цинка „САСЕ“ Сребреница и РЈ „Рудник“ ПК „Грачаница“, донесене су мјере у циљу елиминације људског фактора што је дало позитивне резултате као и мјере у циљу побољшања техничких мјера заштите на уређајима и постројењима. Мјере су се односиле на свакодневну контролу алкохола у крви (на почетку и крају смјене) и додатну обуку и провјеру знања радника из области заштите на раду и здравља радника. За лица која се нису придржавала прописаних мјера заштите на раду као и одговорних лица (директора, техничких руководилаца и надзорника) предузимане су и репресивне мјере предвиђене Законом о рударству.

6.1.4. Геологија

У области геологије извршено је 117 контрола, а од извршеног броја контрола 115 су биле редовне контроле, 2 ванредне контроле. Неуредна је била 21 (17,9%). Највећи број контрола извршен је код субјеката који се баве експлоатацијом минералних сировина 72 (61,5%), затим код субјеката који се баве истраживањем минералних сировина 24 (20,5%) и 21 (17,9%) контрола код субјеката који се баве израдом и ревизијом геолошке техничке документације. Донесено је 21 рјешење о отклањању неправилности и 2 прекршајна налога.

Недостаци и неправилности у раду субјеката који се баве геолошким пословима у области експлоатације минералних сировина односи се на обезбјеђење потребних стручних кадрова и на квалитет и ажурност геолошке техничке документације при извођењу рударских радова.

Посебних неправилности у области геологије и геолошких истраживања није било. Носилац основних геолошких истраживања требао би да буде Републички завод за геолошка истраживања Зворник. Контроле су се углавном односиле на контроле обнављања Елабората о класификацији, категоризацији и обрачуна преосталих резерви минералних сировина и контролама неколико мањих правних лица који се баве истражним бушењем и посједују 1 до 2 машине за израду истражних бушотина, геомеханичких истраживања и израду бунара као и контроле испуњености услова за обављање послова у области геолошких истраживања.

6.1.5. Нафта и гас

У области нафте и гаса извршено је 797 контрола, а од наведеног броја извршених контрола 3 (0,4%) се односе на ванредне контроле, а 794 (99,6%) су редовне контроле по мониторингу. Неуредних контрола било је 27 (3,4%). Све неуредне контроле односе се на бензинске пумпне станице.

У извјештајном периоду извршено је 733 контрола на бензинским пумпним станицама, 63 контрола на терминалима велепродаје, и 1 контрола присуства лож уља у моторним возилима по притужби грађана.

Укупно је извршено 2496 анализа квалитета течних нафтних горива од чега на:

- 664 узорка дизел горива Еуро 4 – 23 неусаглашена или (3,5%),
- 368 узорку дизел горива Еуро 5 – 4 неусаглашених (1,8%),
- 11 узорка БМБ 100 – неусаглашених није било,
- 1 узорка МБ 98 плус – није било неусаглашених,
- 431 узорка БМБ 98 – 1 неусаглашен или (0,1%),
- 750 узорка БМБ 95 – 4 неусаглашен или (0,2%)
- 269 узорка лож уља екстра лако - 2 неусаглашена или (0,7%),
- 2 узорка лож уља средњег - неусаглашених није било.

Укупно неусаглашених узорка горива са БАС стандардима било је 34 или 1,36% и узети су на бензинским пумпним станицама а на терминалима велепродаје није било неусаглашених узорка.

Неусаглашеност квалитета горива углавном се односила на снижену тачку паљења, садржај сумпора, бензена (бензола) и повишеног садржаја аромата. Око 79% неусаглашених узорка односило се на дизел горива Еуро 4 и Еуро 5. У Рафинерији нафте Брод технолошка линија је у великој мјери „уходана“ и очекивати је у наредном периоду да ћемо имати још квалитетније гориво. Укупно су издата 2 прекршајна налога за правно и одговорно лице и поднесено је 50 прекршајних пријава против предузећа и одговорних лица. Код надлежних судова прихваћене су прекршајне пријаве и изречене су казне а један дио пријава је и даље у поступку рјешавања.

Контрола квалитета мазива и гасова још увијек се не врши, јер за то не постоје законски прописи, овлашћене лабораторије за вршење њихових анализа и тијела за оцјену усаглашености.

Извршена је обука два инспектора за контролу квалитета течних нафтних горива од стране добављача опреме „UNIT EKSPORT LTD“ из Велике Британије за кориштење и употребу опреме:

- поларизовани „ED – XRF“ стони анализатор за олово и сумпор у течним нафтним горивима,
- уређај за мјерење тачке паљења „FLP“.

Употребом наведене опреме обезбјеђени су услови да инспектор за контролу течних нафтних горива може сам да узме узорак и изврши претходну или додатну контролу.

6.2. Закључне напомене

Анализирајући резултате извршених инспекцијских контрола у извјештајном периоду, може се закључити сљедеће:

- у свим областима надзора извршено је више контрола него у 2010. години, а на нивоу инспекције 4% више;

- број неуредних контрола на нивоу инспекције, у односу на 2010. годину, смањено је за 4%, а које је резултирало смањењем неуредних контрола у области термоенергетике и нафте и гаса. Покренуто је 88 прекршајних мјера што је знатно мање у односу на 2010. годину (183);
- број неуредних контрола у области електроенергетике смањено је за 3%, у односу на 2010. годину;
- број неуредних контрола у области термоенергетике, у односу на 2010. смањен је за 2%;
- учешће неуредних контрола у области рударства у односу на 2010. годину је смањен за 9% што је прозороковано већим бројем извршења контрола. Предност у вршењу надзора дат је ванредним инспекцијским прегледима и субјектима са већим потенцијалним опасностима (рудници са подземном експлоатацијом и значајнијим ПК). Евидентно је да у овој области поправља стање са аспекта заштите на раду и здравља радника, обуке радника за самосталан и безбједан рад, вршењу периодичних љекарских прегледа радника, периодичних прегледа рударске опреме и постројења. У наредном периоду потребно је повећати степен инспекцијског надзора и вршити процјену ризика по свим фазама технолошког система експлоатације минералних сировина и са тим у вези предузимати законом предвиђене мјере. Од стране рударске инспекције у области рударства покренуто је 71% прекршајних налога од укупно поднесених налога на нивоу Техничке инспекције. И поред наведеног, а искључиво због људског фактора, десиле су 2 смртне и 4 теже повреде на раду;
- у области нафте и гаса учешће неуредних контрола смањено је за 10% у односу на прошлу годину због квалитетнијег горива и изостанка планираних ванредних контрола (није било пријава и притужби грађана у очекиваном обиму);
- смањен је број репресивних мјера (забрана), због побољшања стања техничке исправности опреме и већег степена извршности рјешења.

У циљу повећања ефикасности рада техничке инспекције потребно је:

1. извршити кадровску поуну инспекције са 3 инспектора: 2 рударска и 1 термоенергетског, због одласка инспектора у пензију и споразумног прекида радног односа;
2. Министарство индустрије, енергетике и рударства би требало да:
 - убрза поступак за доношење недостајућих законских прописа, замијени постојеће прописе новим или их усклади са техничко-технолошким напретком и БАС стандардима у свим областима надзора које контролише техничка инспекција,
 - донесе прописе у које би се могле уградити одредбе инспекцијског надзора за област производње, преноса и дистрибуције електричне енергије, за област термоенергетике и нафте и гаса, имајући у виду одредбе новог Закона о инспекцијама у Републици Српској, те побољшају одредбе инспекцијског надзора у Закону о рударству и Закону о геолошким истраживањима,
 - предузећа из области рударства – експлоатације минералних сировина као носиоци концесије обавезно донесу документ Стратегије експлоатације до краја концесионог периода на који ће сагласност дати ресорно министарство,
 - на нивоу Владе Републике Српске покрене иницијативу образовања квалификованог средњег кадра за надзор, руковање и одржавање рударским машинама и постројењима (постојећа преквалификација и обука радника не даје задовољавајуће

результате а поготово кад се ради о оспособљавању радника за услове подземне експлоатације),

- да предузећима, која врше обуку радника, периодичне прегледе, мјерење микроклиме радне средине и др. појачају услови по питању испуњења услова за обављање наведених послова,

- се под инспекцијски надзор ставе електроенергетски објекти и постројења из других привредних грана дјелатности (индустрије прераде дрвета, др. производних погона и фабрика).

7. САОБРАЋАЈНА ИНПЕКЦИЈА

Саобраћајна инспекција врши контроле у области друмског, жељезничког, водног, поштанског и телекомуникационог саобраћаја.

У области друмског саобраћаја саобраћајни инспектори надзиру:

- јавно предузеће „Путеви Републике Српске“,
- 14 предузећа за одржавање магистралних и регионалних путева, око 4.000 km,
- око 220 предузећа за превоз лица (31 аутобуска станица, преко 800 аутобуса),
- преко 1.800 лиценцираних превозника у домаћем и међународном саобраћају (преко 4.450 теретних возила) и
- 181 станицу техничког прегледа возила.

У области жељезничког саобраћаја саобраћајни инспектори надзиру:

- „Жељезнице Републике Српске“ а.д. Добој (80 локомотива, 100 путничких вагона, око 2.450 теретних вагона, 4 граничне и 13 жељезничких станица, око 400 km жељезничких пруга, 293 путних прелаза у нивоу, око 350 km електрифицираних водова, 3 радионичка постројења, 5 сервиса) и
- 4 предузећа која имају жељезничку инфраструктуру за своје потребе.

У области водног саобраћаја саобраћајни инспектори надзиру ријеку Саву са лукама и пристаништима, унутрашње водотоке (Дрина и Врбас, Требишњица и др.) и водну пловидбу на шест језера.

У дјелатности поштанског саобраћаја саобраћајни инспектори надзиру јавне поштанске оператере и поштанске оператере у оквиру курирских услуга.

Питање инспекцијског надзора у телекомуникацијама још увијек није организовано. Окончањем активности ресорног министарства у дијелу успоставе регулативе стећи ће се услови за организацијом инспекцијског надзора.

У сектору саобраћајне инспекције Републичке управе за инспекцијске послове систематизовано је 19 инспектора. Попуњено је 79 % извршилаца и то 14 инспектора у саобраћајном надзору и главни саобраћајни инспектор. Један републички технички инспектор по овлаштењу директора инспектората врши инспекцијски надзор у електроенергетској дјелатности у жељезничком саобраћају, у обиму од 0.50 инспектор/сати рада.

У области надзора локалних путева, градског, приградског и такси превоза на територији јединице локалне самоуправе ангажована су 24 градска/општинска саобраћајна инспектора у 23 локалне заједнице.

7.1. Унутрашњи инспекцијски надзор

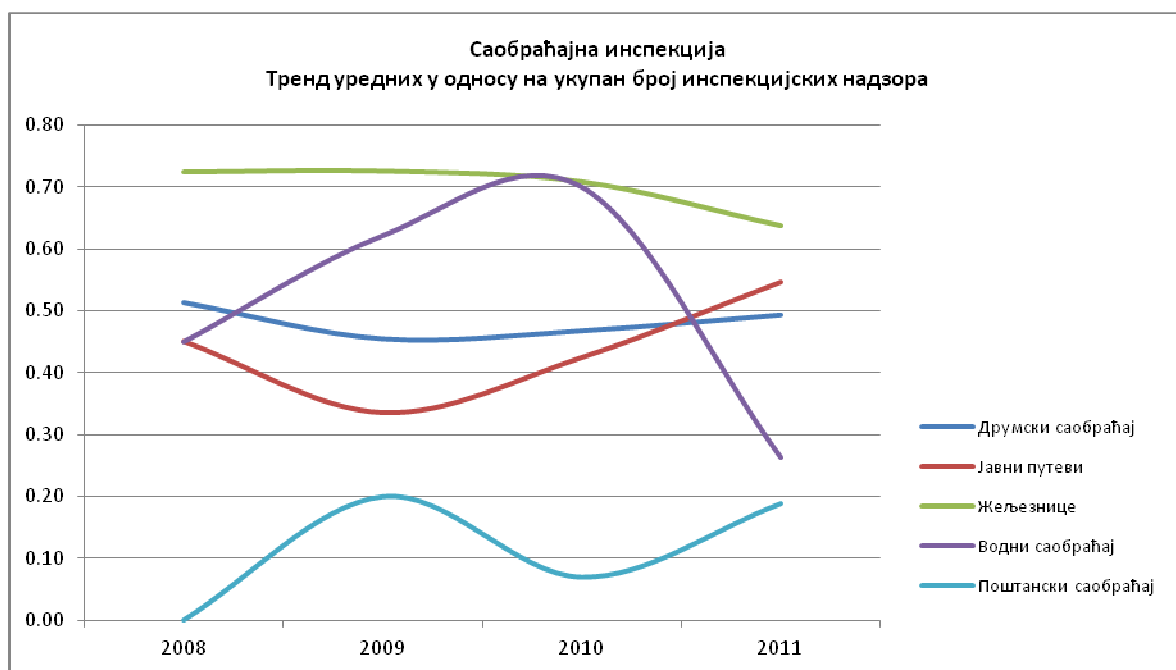
Саобраћајна инспекција обавља унутрашњи инспекцијски надзор у дјелатностима друмског саобраћаја (јавни путеви и превоз лица и/или ствари у друмском саобраћају, станице техничког прегледа,), жељезнички саобраћај (саобраћајна и транспортна дјелатност, пруге и пружна постројења, жељезничка возила, СС и ТК уређаји и електроенергетски надзор), водног и поштанског саобраћаја .

Квантитативни показатељи о раду у 2011. години

Ред. бр.	Области надзора	Контроле			Управне мјере			Прекрш. мјере		
		Укупно	Неуредне	% неуредних	Превент.	Репресив.	Укупно	Налог	Пријава	Укупно
1.	Друмски саобраћај	954	375	39	149	114	263	318	3	321
1.1.	Друмски превоз	447	190	42	45	59	104	86	3	89
1.2.	Јавни путеви	241	88	37	47	32	79	21		21
1.3.	Технички прегледи	266	97	36	57	23	80	211		211
2.	Жељезнички саобраћај	334	94	28	81	1	82	2		2
3.	Водни саобраћај	25	15	60	7	5	12	5		5
4.	Поштански саобраћај	117	66	56	3	5	8	52	17	69
	Саобраћајна инспекција	1.430	550	38	240	125	365	377	20	397

У унутрашњем инспекцијском надзору саобраћајне инспекције, у 2011. години извршено је 1.430 инспекцијских контрола од чега је 550 или 38 % неуредних, у оквиру којих су инспектори предузели 365 управних мјера од чега је 125 или 34% репресивних (забране вршења незаконитих радњи) и 240 или 66% превентивних (отклањање неправилности).

На сљедећем графикону су приказани трендови уредних контрола у односу на укупан број инспекцијских надзора, по саобраћајним дјелатностима.

У саобраћајној инспекцији у 2011. години евидентан је осјетан пораст нивоа уредности у дјелатностима јавних путева (2009-2011) и поштанског саобраћаја (2010-2011). Благо пораст нивоа уредности евидентиран је у дјелатности друмског саобраћаја (2009-2011). Највиши пад нивоа уредности доживљава дјелатност водног саобраћаја. У надзору друмског саобраћаја (друмски превоз и станице техничких прегледа) још од 2009. године не постоји значајно изражен тренд промјена нивоа уредности. У надзору поштанског саобраћаја, у 2011. години ниво уредности расте у односу на период (2009-2010) у вријеме

почетка имплементације законских одредаба везаних за остварење права јавног поштанског оператера у области резервисаних поштанских услуга (достава рачуна за комуналне и друге услуге).

У области **друмског саобраћаја** највише неправилности односило се на квалитет рада станица техничких прегледа (фиктивни технички прегледи возила и фасификовање измјеритеља извршеног прегледа). Инспектори су користили репресивне управне мјере (23 забране, од чега је за 20 станица забрањен рад на период од 15 дана, а испостављено је и 211 прекршајних налога против правног, одговорног и службеног лица у станицама техничког прегледа). Такође је интензивно контролисан међународни и међуентитетски превоз путника, у складу са Закључком Владе Републике Српске. У том смислу изречено је 59 репресивних мјера у смислу поднешених иницијатива надлежним органима Министарства комуникација Босне и Херцеговине за изрицање управних мјера и донешених рјешења за брисање појединих редова вожње аутобуских линија у унутрашњем друмском саобраћају.

У области **јавних путева** стање у 2011. години наставља да показује раст уредности. Примјетни су позитивни ефекти квалитета путева узроковани значајним улагањима у рехабилитацију постојећих путева. Евидентирана је прекомјерна употреба регионалног пута Р-477 Подграци – Врбашка као посљедица опслуживања градње ауто-пута Бања Лука – Градишка. Такође су се јавила и значајна оштећења пута (одрони и клизишта) у посљедици великих падавина, а посебно су проблематична стања на магистралним правцима Рогатица – Вишеград у мјесту Устипрача и Сарајево – Трново у мјесту Богатић, која су дијелом санирана и нормализована за саобраћај. И даље је на снази ограничен режим саобраћаја на магистралним правцима Фоча – Гацко (одрон Чемерно) и Фоча – Шћепан поље (одрон Копилови).

У области **жељезничког саобраћаја** евидентиран је пад уредности у 2011. години, на што је утицао и прекид жељезничког саобраћаја и сталне тензије узроковане штрајком жељезничара. Присутни су унутрашњи проблеми у јавном предузећу који су осликани и кроз инспекцијске активности у погледу редовног одржавања функционалности система и неажурног извршења рјешења инспектора. Као разлог, помиње се проблем јавних набавки односно немогућност редовне набавке резервних дијелова и опреме у процедурама постојећих прописа. У 2011. години инспектори су идентификовали системску грешку на кочионим системима 200 вагона увезених из Пољске. Наведени проблем је у фази рјешавања од стране произвођача. Регулаторна агенција за жељезнице БиХ је у складу са својим овлаштењима и надлежностима ушла у процедуру доношења прописа, чиме се ствара потреба за харминзацијом прописа Републике Српске са прописима Босне и Херцеговине односно Европским прописима.

У области **водног саобраћаја** након раста нивоа уредности (2009-2010) у 2011. години стање је уредности је у паду, искључиво настало у посљедици истека Одобрења за товаришне депоније водних сортимената у обалним појасима пловних ријека. Остала стања која утичу на безбједност и легалност пловидбе (легализације и регистрације пловних објеката, уређења објеката безбједности пловидбе, као и пловних путева) су стабилна.

У области **поштанског саобраћаја** појачани надзор (2009-2010) године усљед примјене новијих законских рјешења, резултирао је већим нивоом неуредности, што је у периоду 2010 – 2011 година довело до тренда раста уредности. Евидентан је значајан ниво

уредности у примјени нових законских рјешења (резервисане поштанске услуге и легалност курирских оператера).

Републичка саобраћајна инспекција испоставила је 377 прекршајних налога на износ од 185.220 КМ, за 54% више него у 2010 години, од чега је 139.270 КМ за правна, 29.270 КМ за одговорна и 15.680 КМ за физичка лица. Од укупно 377 прекршајних налога, 84% или 318 прекршајних налога, испостављено је у дјелатности друмског саобраћаја (друмски превоз, јавни путеви и станице техничких прегледа), што је и очекивано, с обзиром на број инспектора и вријеме проведено у надзору друмског саобраћаја, интензитет и динамику друмског саобраћаја, број субјеката и објеката инспекцијског надзора, те мрежу јавних путева у Републици Српској.

7.1.1. Друмски саобраћај

У области друмског саобраћаја (јавни путеви и превоз лица и ствари у друмском саобраћају, технички прегледи моторних возила) у 2011. године извршено је 954 инспекцијске контроле или 66,7% од укупног броја инспекцијских контрола. У наведеној структури, неуредно је 375 инспекцијских контрола или 39 %, што је за 3,8 % повољније у односу на 2010. годину. Инспектори су предузели 263 управне мјере, од чега је 149 или 56,6% превентивних (отклањање неправилности), а 114 репресивних мјера (забране, искључење возила из саобраћаја и уклањање објеката из путног појаса).

У оквиру презентованог дјеловања саобраћајне инспекције у дјелатности превоза у друмском саобраћају, из саобраћаја је искључено 11 друмских возила. Из регистра редова вожње аутобуских линија брисана су 3 реда вожње аутобуских линија у Републици Српској а поднешено је 11 иницијатива за изрицање управних мјера према Министарству комуникација и транспорта, у вези са међународним и међунетитетским друмским превозом. У структури искључених возила из саобраћаја су искључена 2 аутобуса (нелегално вршење превоза лица-лиценца превозника и лиценца за возило), 1 комби возило у власништву грађанина због нелегалног превоза лица, 8 путничких моторних возила у власништву грађана због нелегалног и неуредног такси превоза лица. Испостављено је 318 прекршајних налога, 86 у превозу у друмском саобраћају, 21 у јавним путевима и 211 у дјелатности техничких прегледа. Инспекторат је информисао надлежне у Министарству комуникација и транспорта Босне и Херцеговине и Министарству саобраћаја и веза Републике Српске, о проблемима у поступању по захтјевима инспектора, прије свега када су у питању селективни и неажурни приступи у погледу изрицања управних мјера против појединих превозника и када је у питању недореченост БиХ прописа и немогућност рада инспектора. У складу са одлуком Владе о сузбијању нелегалног превоза лица, вршен је надзор над радом превозника из Федерације у транзиту територијом Републике Српске. У том смислу утврђено је да превозник „Глобтур“ из Међугорја у транзиту кроз Републику Српску врши нелегално превоз путника путничким аутомобила и на територији Хрватске или Федерације врши укрцавање/искрцавање истих. По кривичној пријави оштећених превозника, Окружни тужилац је покренуо истрагу у погледу утврђивања кривичне одговорности из члана 393 Кривичног закона Републике Српске.

У области **јавних путева** из појаса пута уклоњено је 11 нелегално постављених или саграђених објеката (рекламе, натписи, нелегални прикључак, ограда и слично). У складу са планом инвестиционог одржавања путних објеката извршена је санација односно

хидроизолација пет тунела. Поред наведеног, инспекције (саобраћајна и грађевинска) и даље врше редован надзор наведених путних објеката у погледу праћења активности редовног одржавања истих и обавезујућих техничких посматрања од стране служби ЈП „Путеви РС“.

У области **техничких прегледа** возила извршено је укупно 266 контрола, за 13 или 5,13 % више него у 2010, од чега је 97 или 36% неуредних, што је за 8,6% повољније него у 2010 години, при чему је испостављено 211 прекршајних налога, 15 мање него у 2010. години. У питању је још увијек нова област инспекцијског надзора. У склопу извршеног инспекцијског надзора прибјегавало се мјерама (углавном прекршајне) репресије према субјектима који нису прописно вршили контролу техничке исправности возила уредно водили евиденцију. Изречено је 23 мјере забране од чега је забрањен рад за 20 станица техничког прегледа на период од 15 дана, за 8 више него у 2010. години. У области рада станица техничких прегледа видни су квалитативни помаци, мада је и даље примјетно постојање проблема квалитета у вршењу техничког прегледа. Најчешће се ради о нетачном попуњавању записника, односно јавне исправе, које су уредно евидентирани у документацији станица техничког прегледа.

Како инспекција нема стални надзор у објекту станице техничког прегледа, то се наведени проблем не може елиминисати инспекцијским мјерама, које су прописане постојећим законодавством. У том смислу Инспекторат је писменим поднеском предложио повећање новчаних санкција за поједине прекршаје почињене од стране станица техничког прегледа (за фиктивни преглед и нетачно попуњен образац протокола).

7.1.2. Жељезнички саобраћај

У дјелатности жељезничког саобраћаја (жељезнички саобраћај, пруге и пружна постројења, жељезничка возила, СС и ТК уређаји и опрема и електроенергетска постројења) у 2011. години извршене су 334 инспекцијске контроле или 35% од укупног броја инспекцијских контрола. У наведеној структури неуредно је 28% или 94 инспекцијских контрола, што је за 4,3 % неповољније у односу на 2010. годину. Инспектори су предузели 81 управну мјеру од чега 98,7 % или 81 превентивне (отклањање неправилности) и 1 или 1,3% репресивне (забрана вршења незаконитих радњи и поступака). На 400 km дужине пруга у Републици Српској евидентиран је 181 прелаз пута у нивоу, од чега око десет осигураних СС уређајима са браником или полубраником. Постоји само 7 прелаза ван нивоа. Углавном се ради о путним прелазима на локалним или некатегорисаним путевима, који су у надлежности органа локалне управе, што отежава могућност системског рјешавања. У 2011. години поново је успостављен виши ниво безбједности жељезничког саобраћаја. У 2011. години усмрћено је 6 лица за 5 мање од 2010. године, углавном су усмрћена лица из путничких моторних возила у судару са возовима на путним прелазима.

Од значајних стања утврђених инспекцијским надзором, издвајамо:

- непрописна припрема зимске службе,
- набавка и употреба некавалитетних масти за подмазивање лежачева осовина код 563 отворена теретна вагона,
- непрописна ултразвучна контрола м 21 моноблока точкова и осовинских склопова за путничке вагоне,
- системски квар на кочионом систему 200 вагона набављених у Пољској,

- непрописна предаја у саобраћај 23 вагона набављена у Пољској,
- неисправност и искључење из саобраћаја 8 путничких вагона,
- непрописно кодирање/означавање 1.230 теретних вагона,
- недостатак сигналних средстава код особља вуче возова, и
- непрописна обука 12 испитивача моноблок точкова и осовина.

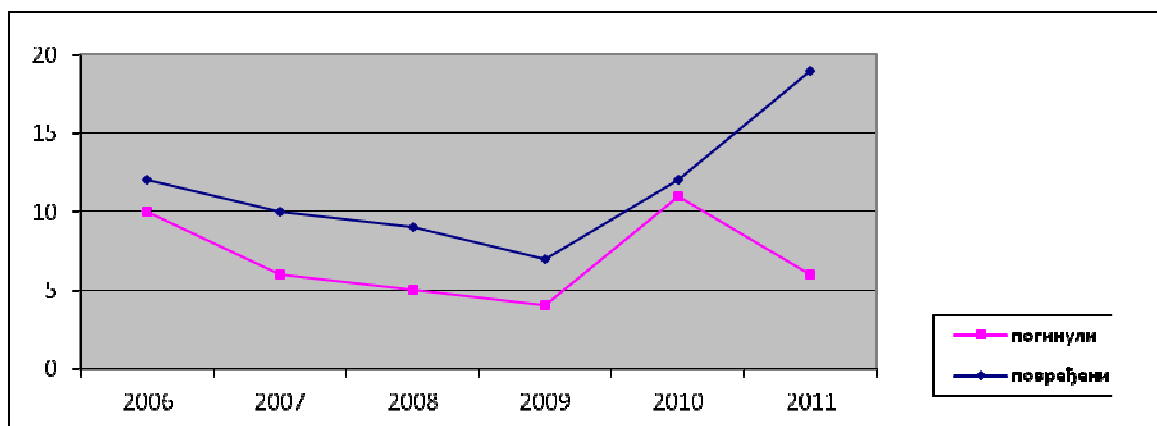
Када је у питању безбједност жељезничког саобраћаја потребно је напоменути да је број ванредних догађаја 20, што је за 12 мање него у 2010. години, за разлику од 2010. године није било налета и исклизнућа возова. Евидентирано је 7 удеса у путном прелазу за 1 више него у 2010. години и 5 удеса на отвореној прузи, двоструко мање него у 2010. години.

Безбједносни трендови у жељезничком саобраћају

Показатељи	2006	2007	2008	2009	2010	2011
Повријеђени	12	10	9	7	12	19
Погинули	10	6	5	4	11	6

У 2011. години смртно је страдало 6 лица, за 5 мање него у 2010. години чиме је поново успостављен стабилни безбједносни тренд. У 2011. години возови су каснили укупно 380 сати, чак 92 сата мање него у 2010. години. Стабилан безбједносни тренд у жељезничком саобраћају евидентиран је у периоду 2006 – 2009, да би у 2010 дошло до поремећаја у смислу рапидног повећања броја повријеђених и погинулих. У 2011. години је заустављен и смањен број погинулих у оквиру претходног периода, док је број повријеђених растао.

Безбједносни трендови жељезничког саобраћаја у периоду 2006. – 2011. година

Саобраћајна инспекција утврдила је да су раније евидентирани пропусти у процедурама везаним за пуштање у пробни рад новоизграђених постројења (техничка документација, прописи, примјена међународних стандарда) у значајној мјери елиминисана. И даље је присутан тренд неажурног извршења рјешења инспектора у области електроенергетског надзора и СС и ТК уређаја и опреме у дијелу у којем је потребно биезбједити средства углавном за редовно одржавање система напајања, сигнално

сигурносних и телекомуникацијских уређаја и опреме и расвјете службених мјеста, станица и стајалишта.

7.1.3. Водни саобраћај

У дјелатности водног саобраћаја (безбједност пловидбе, пловни објекти, објекти безбједности пловидбе, експлоатација ријечног корита) у 2011. години извршено је 25 инспекцијских прегледа или 1,7% од укупног броја инспекцијских контрола саобраћајне инспекције. У наведеној структури неуредних је 60% или 15 инспекцијских контрола.

Инспектори су предузели 7 превентивних и 5 репресивних управних мјера. Ниво нуередности у водном саобраћају у 2011. години је значајно порастао, превасходно због тога што је инспектор у значајном броју затекао пловне објекте у вршењу послова експлоатације ријечног корита, а да за формиране депоније није посједовао продужена рјешења издата од надлежног органа. У дјелатности водног саобраћаја испостављено је 5 прекршајних налога. Инспекцијским мјерама, легалност и безбједност водног саобраћаја су подигнути на виши ниво. Јединице локалне самоуправе су извршиле регистрацију пловних објеката. Техничке прегледе и баждарење пловних објеката врше овлаштене организације у Градишци и Вишеграду а техничке прегледе пловних објеката - ресторана на води врше посебно опремљена и овлаштена организација из Хрватске.

7.1.4. Поштански саобраћај

У дјелатности поштанског саобраћаја интензивно је вршен инспекцијски надзор легалности рада поштанских оператера, посебно у дијелу курирских и резервисаних поштанских услуга. Извршено је 117 инспекцијских контрола или 8% од укупног броја инспекцијских контрола. Неуредних контрола било је 66 или 56% што је за 28,2 % повољније него у 2010. години. Највише времена у контроли поштанског саобраћаја у 2011. години, инспектори су провели у контроли комуналних и других предузећа у достави рачуна корисницима услуга у такозваном резервисаном подручју поштанских услуга. Пораст нивоа уредности је управо везан за наведено подручје и интензиван ниво provedених контрола.

У наведеној дјелатности надзора евидентирана је различита судска пракса у поступању појединих судова, Окружни суд у Бијељини (прекршајни поступак) и Окружни суд у Бања Луци (управни спор) са једне стране и поступајући Основни судови са друге стране. Инспекторат је по наведеном упознао надлежне у Министарству саобраћаја и веза и предложио допуну постојећег закона у дијелу постојања дилема код судских органа.

7.2. Рад саобраћајних инспекција у јединицама локалне самоуправе

Градска/општинска саобраћајна инспекција врши надзор у друмском саобраћају (путеви и превоз) у 23 локалне заједнице, са 24 општинска саобраћајна инспектора.

Кадровско питање (недостатак саобраћајних инспектора) је проблем највећег броја локалних заједница, због чега у многим није успостављен надзор.

У 2011. години саобраћајни инспектори у јединицама локалне самоуправе извршили су 5.371 инспекцијски преглед, од чега је 1.972 или 36,7 % неуредних прегледа. У 1,217 случајева инспектор је поступио превентивно, а у 180 случајева репресивно, на начин

да је искључено 44 возила из саобраћаја и испостављено 606 прекршајних налога и поднесено 14 прекршајних пријава.

Квантитативни резултати рада саобраћајне инспекције
у јединицама локалне самоуправе у 2011. години

Ред. бр.	Регије	Општине	Инспектори	Контроле		Управне мј.		Прекр. мј.		
				Укупно	Неуредне	Превентивне	Репресивне	Налог	Пријава	
1	Бања Лука	4	10	3,411	998	565	35	105	7	
2	Приједор	1	1	57	45	33		12	1	
3	Добој	4	4	637	284	242	37	37		
4	Бијељина	4	5	1,142	604	345	102	447	6	
5	Источно Сарајево	9	3	124	41	32	6	5		
6	Требиње	1	1	инспектор је био на боловању						
	Укупно	23	24	5,371	1,972	1,217	180	606	14	

Инспекторат је евидентирао појаву нелегалног превоза у вршењу такси превоза на подручју Кнежева, Бијељине, Зворника, и на правцу Шипово и Мркоњић Град, из надлежности комуналне полиције и општинске инспекције. Проблем је настао у посљедици тешке социјалне ситуације у којој грађани са властитим аутомобилима врше дјелатност превоза, која се тешко доказује у погледу наплативости услуге. Основни проблеми у дјелатности друмског саобраћаја у јединицама локалне управе везани су за комуналну дјелатност јавног превоза, посебно превоза лица. У оквиру предузетих мјера искључено је 44 возила затечена у вршењу нелегалног превоза путника, највише на подручју Подручног центра Бијељина и Бања Лука. .

7.3. Закључне напомене

На основу презентованих показатеља рада саобраћајне инспекције, може се констатовати да и поред значајног ангажовања саобраћајне инспекције постоје неријешени проблеми у области саобраћаја и веза.

У току 2011. године није било значајних ванредних догађаја у саобраћају, у смислу прекида друмског, жељезничког и поштанског саобраћаја. Такође није било смртно страдалих путника у возилима јавног превоза у друмском, жељезничком и водном саобраћају. Посебно је потребно нагласити на присутан тренд безбједности водне и туристичке пловидбе (рафтинг и ријечне регате). У односу на 2010. годину значајно су поправљени показатељи квалитета и безбједности у жељезничком саобраћају.

У току 2011. године проведене су интензивне контроле станица техничких прегледа и поштанског саобраћаја у дијелу резервисаних поштанских услуга, у складу са новим законским рјешењима. У оквиру примјене нових прописа у дјелатностима техничких прегледа и поштанског саобраћаја, утврђене су значајне неправилности али и значајан ниво репресије проведене од стране инспектора. У наведеним дјелатностима је присутан тренд пораста нивоа уредности, мада је стање и даље неуређено, посебно у дијелу квалитета

извршеног техничког прегледа и у дијелу достава комуналних рачуна. Примјетно је да су санкције ниске у дијелу непрописног вршења техничког прегледа возила и у погледу доставе рачуна за комуналне и друге услуге, што је утицало на ниво уређености наведених саобраћајних дјелатности.

У неким локалним заједницама и на регионалним правцима присутан је нелегалан превоз путника који врше грађани путничким моторним возилима. У питању је проблем који се не може доказивати у постојећој регулативи будући да инспекција у надзору залази у сферу угрожавања грађанских слобода, на што је упозорио Омбудсман за људска права Босне и Херцеговине доношењем Одлуке о покретању истраге против појединих полицијских службеника из ПС Кнежево.

Инспекција је остварила сарадњу са Окружним тужилаштвом у Бања Луци, по тужби превозника против грађана који врше нелегални превоз лица на подручју Бања Луке, за потребе међународног превоза који врше превозници из Федерације. Тужилаштво је утврдило примјењивост члана 293 Кривичног закона и наложило ЦСБ Бања Лука предузимање одређених истражних радњи, у што је укључен и Инспекторат. Описан метод рада Окружног тужилаштва по пријави оштећеног превозника открива могућности интересорног дјеловања у оквиру сузбијања „сиве економије“, у овом случају нелегалног превоза грађана, посебно имајући у виду да инспекције немају механизме за поуздано доказивање описаних незаконитих стања и чињенице да су у питању организоване незаконите радње.

Од стране Инспектората је упућена иницијатива за измјену прописа у дијелу казних одредби које се односе на техничке прегледе и поштански саобраћај.

Саобраћајна инспекција је опремљена за надзор прописа који дефинишу вријеме рада и минимално вријеме одмора мобилних радника у друмском саобраћају, посебно у погледу надзора дигиталних тахографа и обавезе слања одређених података у сједиште Асоцијације за међународни транспорт у Бриселу. Имајући у виду нову дјелатност у надзору саобраћајне инспекције (станице техничких прегледа возила и поште), у околностима истог броја извршилаца и чињенице да Сектор саобраћајне инспекције није попуњен, у наведеним околностима повећања обима надзора сматрамо нужним потребом за пријемом 2 саобраћајна инспектора.

8. УРБАНИСТИЧКО-ГРАЂЕВИНСКА И ЕКОЛОШКА ИНСПЕКЦИЈА

Урбанистичко-грађевинска и еколошка инспекција врши инспекцијски надзор у областима урбанизма и грађења, заштите животне средине и геодетских послова.

У области **урбанизма и грађења** 7 урбанистичко-грађевинских инспектора (у оквиру тога броја су и 2 новопримљена инспектора која су отпочела са радом 01.04.2011. године, уз напомену да је један урбанистичко-грађевински инспектор отишао у пензију 15.08.2011. године) врши инспекцијски надзор грађења објеката и квалитету уграђених материјала у објекте на терену, квалитета комплетне изградње, производње грађевинског материјала са становишта поштивања прописа, стандарда, техничких норматива, норми квалитета као и са становишта заштите потрошача у овој области у 100 фабрика бетона (бетонаре) и 25 асфалтних база, процедуре садржаја, поступка доношења и усвајања просторно-планске документације у 62 града/општине, испуњености услова за рад у 1.200 предузећа са лиценцама (20 за израду просторно-планске документације, 380 за израду техничке документације и 800 за грађење објеката), коришћења и техничког осматрања на 11 високих брана и око 800 мостова и тунела, изградње у 2 национална парка и рехабилитације и одржавања око 1.700 објеката који су на привременој листи националних споменика.

У области **заштите животне средине** 4 еколошка инспектора (у оквиру тога броја је и 1 новопримљени инспектор који је отпочео са радом 01.04.2011. године) врше инспекцијски надзор у области заштите животне средине са становишта поштивања прописа, стандарда, техничких норматива и норми у функцији заштите животне средине и то преко 1.500 великих загађивача и велики број мањих загађивача (веома мали број издатих еколошких дозвола свједочи о величини проблема у овој области), 17 организација које се баве пословима у области заштите животне средине, преко 60 легалних и велики број нелегалних депонија за отпад.

У области **геодетских послова** један геодетски инспектор врши инспекцијски надзор у области геодезије са становишта поштовања прописа, стандарда, техничких норматива и норми извршавања геодетских послова и то 62 подручне јединице геодетске управе и око 100 предузећа, радњи као и код овлашћених геодета која се баве израдом геодетске документације и извођењем геодетских радова.

Основни циљ рада ове инспекције своди се у суштини на повећање легалности и квалитета просторног и урбанистичког планирања, повећање легалности, квалитета и сигурности грађења, сигурности коришћења изграђених објеката, повећање квалитета стратешких и других грађевинских материјала, повећање провођења Закона из области заштите животне средине и припадајућих подзаконских аката, других комплементарних закона, те поштовања еколошких стандарда и стандарда у области геодетских послова.

Истовремено на локалном нивоу, односно на територији градова/општина, на основу повјереног надзора у складу са одредбама Закона о инспекцијама (контрола објеката за које одобрење за грађење издаје градски/општински орган управе), инспекцијске контроле су вршили 54 урбанистичко-грађевинска и 19 еколошких инспектора.

8.1. Унутрашњи инспекцијски надзор

У унутрашњем инспекцијском надзору у периоду јануар – децембар 2011. године од планираних извршено је 1.109 контрола (993 редовних и 116 ванредних контрола по пријавама и притужбама). Урбанистичко-грађевински и еколошки инспектори су на основу овлашћења Инспектората за рад као инспектори рада, обавили укупно 61 контролу.

Квантитативни резултати рада по областима надзора у 2011. години

Р. бр.	Области надзора	Извршене контроле			Управне мјере				Прекршајне мјере			
		Укупно	Неуредне	% неуредних	Укупно	Отклањање неправилности	Забране	Рушење	Укупно	Прекршајни налог	Прекршајна пријава	% прекршајних налога
1.	Просторно уређење, урбанизам и грађење	737	226	30,7	203	161	41	1	21	20	1	95,2
2.	Заштита животне средине	342	118	34,5	114	111	2	1	12	12	0	100,0
3.	Геодетски послови	30	2	6,6	2	2	0	0	0	0	0	0,0
4.	Укупно	1.109	346	31,2	319	274	43	2	33	32	1	96,9

Структура предузетих мјера у 2011. години

Ред. бр.	Предузете мјере	Број мјера	% учешћа
1	Управне мјере	319	100,0
1.1.	Отклањање неправилности	274	85,9
1.2.	Забране и рушење	45	14,1
1.2.1.	Забрана обављања дјелатности из лиценци	28	62,2
1.2.2.	Забрана грађења објекта	9	20,0
1.2.3.	Забрана производње грађевинског материјала	4	8,8
1.2.4.	Забрана управљања отпадом	2	4,4
1.2.5.	Рушење и уклањање	2	4,4
2	Захтјеви за укидање документа, лиценци и умањење овласти датих лиценцама по праву надзора	46	100,0
2.1.	Лиценце за грађење, израду техничке и просторно-планске документације	16	34,8
2.2.	Умањење лиценци за грађење, израду техничке и просторно-планске документације	27	58,6
2.3.	Одобрења за грађење	3	6,5
3	Прекршајне мјере	33	100,0
3.1.	Прекршајни налози	32	96,9
3.2.	Прекршајна пријаве	1	3,1

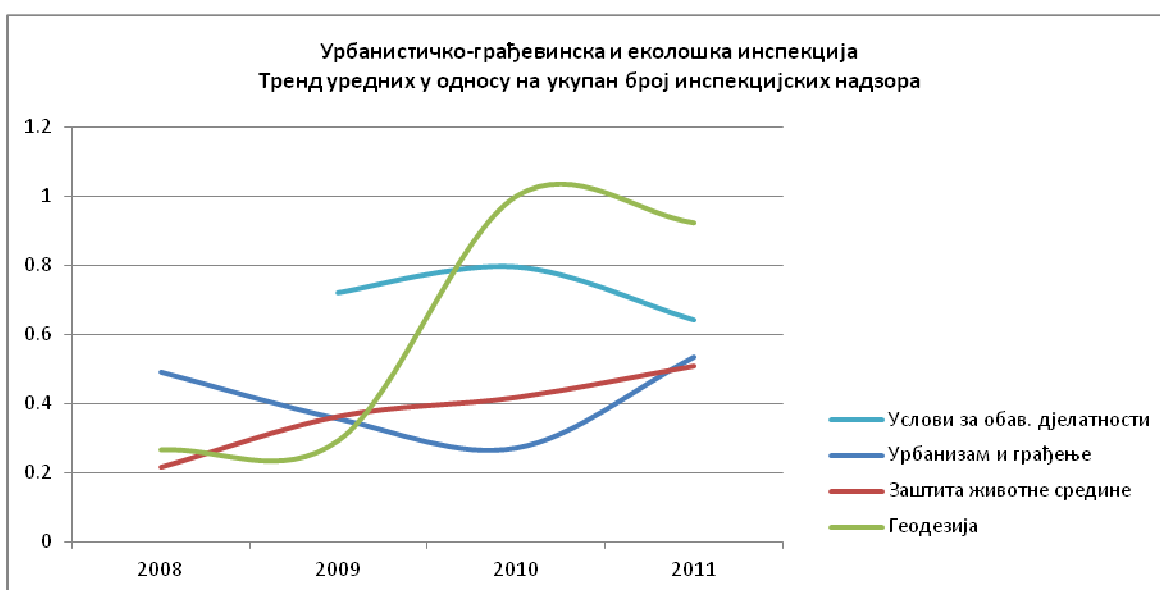
Од 1.109 извршених контрола у сектору урбанистичко-грађевинске и еколошке инспекције, неуредних је било 346 (31,2%). У 274 случаја је наређена управна мјера отклањања неправилности, а у 45 случајева предузете су репресивне управне мјере и то 28 забрана у области обављања дјелатности због неиспуњавања услова прописаних лиценцом за грађење и израду техничке и просторно-планске документације, 9 мјера забране у области грађења објеката, 4 забране производње грађевинског материјала, 2 забране управљања отпадом и 2 рушења и уклањања објеката. У 16 пута поднесен је захтјев за икидање лиценце за грађење објеката. Издата су 33 прекршајна налога и пријаве у висини од 38.599 КМ. Релативни индекс удјела уредних у укупном броју извршених контрола у

2011. у односу на 2010. годину износи 1,03, што говори да постепено расте дисциплина у примјени и поштивању прописа, стандарда и норми, као и уређења стања у цјелини у свим областима.

Градска/општинска урбанистичко-грађевинска и еколошка инспекција је у истом извјештајном периоду на основу повјереног надзора у складу са одредбама Закона о инспекцијама (контрола објеката за које одобрење за грађење издаје градски/општински орган управе) извршила 11.520 контрола и неправилности су утврђене у 19,8% прегледа. Рјешења о рушењу објеката издата су у 394 прегледа и издато је 120 прекршајних налога и 14 кривичних пријава за учеснике у изградњи.

Преглед односа укупног броја инспекцијских надзора и надзора са неправилностима урбанистичко-грађевинске и еколошке инспекције у периоду 2008 .- 2011. године

Р. бр.	Област надзора	Инспекцијски надзори											
		2008			2009			2010			2011		
		Укупно	Уредни	I	Укупно	Уредни	I	Укупно	Уредни	I	Укупно	Уредни	I
1	Услови за обав. дјелатности				208	150	0.72	275	219	0.80	531	371	0.70
2	Урбанизам и грађење	475	234	0.49	297	106	0.36	154	42	0.27	206	140	0.68
3	Заштита животне средине	269	58	0.22	212	77	0.36	201	84	0.42	342	224	0.65
4	Геодезија	60	16	0.27	102	30	0.29	9	9	1.00	30	28	0.93

8.1.1. Урбанизам и грађење

Инспекцијски надзор у области урбанизма и грађења

Табела 4

Р. бр.	Области надзора	Извршене контроле			Управне мјере				Прекршајне мјере			
		Укупно	Неуредне	% неуредних	Укупно	Отклањање неправилности	Забране и рушење објеката	Захтјев за укидање и умањење	Укупно	Прекршајни налог	Прекршајна пријава	% прекршајних налога
1	Услови за обављање дјелатности-урбанистичко-грађевинска	531	160	30,1	140	113	28	43	11	10	1	90,9
2	Производња грађевинског материјала	93	40	43,0	38	34	4		6	6		100,0
3	Коришћење изграђених објеката	32	6	18,8	6	6						100,0
4	Грађење	48	14	29,2	14	5	9	0		4		100,0
5	Прост.план, урб.тех. и др.док.	33	6	18,2	5	3	1	3				100,0
6	Укупно	737	226	30,7	203	161	42	46	10	20	1	95,2

У области урбанизма и грађења извршено је 737 контрола, а неправилности су утврђене у 226 прегледа (30,7%). Управне мјере су предузете у 203 случаја, те су у 161 прегледу наређене мјере отклањања неправилности. Репресивне мјере су предузете у 42 случаја и то 28 пута је забрањено је обављање дјелатности због неиспуњавања услова за рад, прописаних лиценцом за грађење објеката, израду техничке и просторно планске документације, 9 забрана грађења за објекат који се гради и 4 забране производње грађевинског материјала (производња бетона) и једна забрана даље израде просторно-планске документације (регулациони план). У 43 случаја покренут је захтјев за укидање или умањење лиценце по праву надзора, након контроле извршења рјешења. Издата је једна прекршајна пријава и 20 прекршајних налога у вриједности 28.900 КМ.

Контролом у **области испуњености услова за рад**, која је била приоритет рада инспекције, на основу договора са представницима Министарства за просторно уређење, грађевинарство и екологију, у 2011. године (лиценце за грађење, израду техничке и просторно-планске документације), утврђене су неправилности у 30,1% случајева од укупног броја контрола, што је за 12,5% више него у истом извјештајном периоду за 2010. годину. Повећање неуредних контрола у области испуњености услова за рад је прије свега посљедица недостатка инвестиција у грађевинарству, а самим тим и посла у области грађевинарства, усљед чега је дошло до преласка лица са ВСС и ВШС у друга предузећа, а и до отпуштања КВ радника због недостатка посла. Горе наведене појаве су узроковале повећан број неправилности у овој области. Мјере забране обављања дјелатности, због неиспуњавања услова прописаних лиценцом, наређене су у 28 случајева (5,3% од укупно прегледаних лиценци). Након контроле извршења рјешења, код субјеката који нису отклониле недостатке, због којих су наређене мјере забране обављања дјелатности, у 43 случаја покренути захтјеви за укидања лиценци по праву надзора, односно умањења овлашћења прописаних издатом лиценцом. Дјеловањем републичке урбанистичко-грађевинске инспекције, као и Министарства за просторно уређење, грађевинарство и екологију, које је по службеној дужности провјеравало лиценце у 2011. години укинута је 11

лиценци предузећима, а у 29 случајева предузећима су умањења овлашћења дата лиценцом. Може се рећи да је стање у области испуњености услова у односу на укупно стање у привреди и глобалну свјетску економску кризу, која је нарочито погодила грађевинарство, и даље задовољавајуће, но и поред тога републичка инспекција ће и у наредном периоду наставити са контролом у овој области. У овој области проблем у раду инспекције представља и непостојање регистра предузећа којима су издате лиценце за грађење, израду техничке и просторно-планске документације, па се често дешава да инспекција (републичка али и градска/општинска), тек приликом контроле грађења објеката утврди да неко предузеће посједује лиценцу за грађење, а о чему је у више наврата информисано надлежно Министарство. Дјеловањем републичке урбанистичко-грађевинске инспекције у посматраном извјештајном периоду, након контроле извршења рјешења, утврђено је да су субјекти контроле накнадно запослили 27 дипломираних инжењера разних струка и 2 дипломирана правника (област просторног планирања), као и 124 КВ радника грађевинске струке.

Стање у погледу **коришћења изграђених објеката**, нарочито у погледу посједовања употребне дозволе је различито у зависности од врсте објекта (углавном се ради о објектима изграђеним у ранијем периоду – високе бране, мостови, тунели, бензинске пумпе). Што се тиче високих брана и бензинских пумпи комбинованим дјеловањем републичке и градских/општинских урбанистичко-грађевинских инспекција у извјештајном периоду, у односу на ранији период ситуација се поправила из разлога што већина субјеката ради прописано техничко осматрање и прибавила је одобрење за употребу. У случајевима коришћења и техничког осматрања изграђених грађевина у функцији магистралних и регионалних путева (мостови и тунели) стање се побољшава, из разлога што је корисник тих грађевина отпочео са радњама на прописаног техничког осматрања истих, путем којих ће се доказати конструктивна отпорност тих грађевина. Сматрајући да је стање тих објеката у просјеку изузетно лоше (оштећења и оронолуост главних конструктивних елемената, као и да се истим користи огроман број грађана, а да се ради о великом броју објеката - око 700 мостова и 100 тунела), а из разлога што се ради о објектима који су изграђени у предратном периоду и који су прије посједовали потребну документацију за њихово несметано коришћење и употребу, инспектори су налагали отклањање неправилности. Осим горе наведених објеката, у ту групу треба додати далеководе, радио-релејне станице који су изграђени или реконструисани у току или непосредно после ратних дешавања, без законом прописане документације (ти објекти ће такође бити предмет контроле ове инспекције у наредном периоду у сарадњи са техничком инспекцијом). Такође ситуацију у погледу тих објеката, усложњава, са становишта корисника тих објеката и релативно сложен и дуготрајан Законом прописан поступак прибављања одобрења за грађење и употребу, а при томе Законом прописано дјеловање инспекцијског надзора у условима када би досљедна примјена Закона имала за посљедицу забрану коришћења таквих објеката, довела би до блокаде функционисања објеката од виталног значаја за Републику Српску (електрична енергија, телекомуникације, саобраћај итд.). Полазећи од значаја објеката који су у употреби а не посједују потребну документацију, могућих негативних посљедица ради коришћења тих објеката, а на основу дјеловања републичке урбанистичко-грађевинске инспекције корисник објеката ЈП „ПУТЕВИ“ Републике Српске је покренуло иницијативу за прибављање документације, неопходне за коришћење наведених објеката, као и радње на прописаном техничком осматрању (над одређеним дијелом мостова је већ извршено

техничко осматрање и одрађени по потреби санациони радови) и одржавању истих. Будући да се ради о документацији за чије прибављање је потребан одређени временски период, осим корисника тих објеката у рад око превазилажења проблема, на иницијативу ове инспекције, укључена су и надлежна Министарства (Министарство за просторно уређење, грађевинарство и екологију, Министарство саобраћаја и веза). На основу свега горе наведеног горе наведени субјекти су покренули иницијативу која ће омогућити прибављање неопходне документације за те објекте. Приоритет рада ове инспекције у наредном периоду, из горе наведених разлога ће бити контрола коришћења далековода и трафостаница, односно објеката чији је корисник Електродистрибуција Републике Српске.

Анализом стања у области урбанизма и грађења видљиво је да се стање **у области производње стратешких грађевинских материјала** (бетона и асфалта), а на основу дјеловања републичке урбанистичко-грађевинске инспекције у ранијим периодима, а и у овом извјештајном периоду знатно побољшало. Контролом погона који се баве производњом бетона и асфалта, на основу утврђених неправилности наређене су мјере забране производње у 4 случаја. И овдје се може рећи да као и у условима за обављање дјелатности економска криза оставља посљедице (с обзиром да у истом извјештајном периоду за 2010, није било забрана), али да је стање још увијек задовољавајуће. Квалитету грађевинских производа ће се у наредном периоду посветити нарочита пажња и она ће бити један од приоритета рада републичке али и општинских урбанистичко-грађевинских инспекција, ради побољшања и квалитета укупне градње, а и на основу чињенице да је усвојен Закон о квалитету грађевинских производа у складу са Европским стандардима. Мишљења смо да у наредном периоду заједно са Министарством за просторно уређење, грађевинарство и екологију и Министарством трговине, а из разлога усвајања новог Закона, треба вршити континуирану обуку републичких и општинских урбанистичко-грађевинских инспектора, као и тржишних инспектора, који такође имају овлашћења прописана овим Законом.

У области **изградње објеката** (путни појас, рехабилитација националних споменика, санација ратом оштећених објеката и остали објекти) из надлежности републичке урбанистичко-грађевинске инспекције, било је 9 забрана грађења због одступања од пројектне документације, као и због непосједовања одобрења за грађење издатог од стране надлежног органа. Стање је боље него у ранијем периоду, у погледу посједовању неопходне документације које доказује квалитету изведених радова. Повећање броја забрана грађења у овој области је прије свега због изречених забрана грађења у субјекту бања „ГУБЕР“ у Сребреници.

У области **просторно-планске, урбанистичко-техничке и друге документације**, неправилности су утврђене у 18,2% прегледа, од укупног броја прегледа, што је за 10,4% мање неуредних контрола него у 2010. години. Од укупног броја прегледа у овој области једанпут је обустављен даљи поступак израде просторно-планске документације (регулациони план), а 3 пута су код надлежног Министарства покренути захтјеви за укидање одобрења за грађење, због непрописно издатог одобрења. Највећи проблем у овој области је у непостојање планске документације у многим градовима/општинама, а будући да се плановима рјешавају намјена, организација и уређење простора и насеља, евидентна је величина овог проблема, а због чега је посљедица издавање одобрења за грађење на основу мишљења разних комисија чија је стручност упитна, те није ни риједак случај злоупотребе таквих мишљења. Овај проблем је нарочито изражен, због разлога што се

завршава процес легализације, па је присутна велика опасност од лоше праксе да се привремени објекти временом претварају у трајне (нарочито пословни објекти), и на тај начин прејудуцирају се дугорочна планска ријешења за уређење и изградњу насеља и ствара утисак урбаног хаоса, што је нарочито изражено у већим градовима Републике Српске. Посљедица непостојања планске документације је и често издавање урбанистичке сагласности и локацијских услова без УТУ-услова (нарочито без графичког дијела) што значи без регулационе и грађевинске линије, услова за уређење грађевинске парцеле, услова за уређење градског грађевинског земљишта, прикључења на јавни пут и мрежу инсталација итд. Из свега горе наведеног, а будући да је усвојен Просторни план Републике Српске, мишљења смо да се Влада Републике Српске и надлежно Министарство мора још активније укључити у обезбјеђивању финансијске помоћи општинама ради израде планске документације.

Као важну напомену треба истакнути да је у извјештајном периоду за 2011. годину на рјешења урбанистичко-грађевинских инспектора изјављене двије жалбе, које су одбачене од стране Министарства за просторно уређење, грађевинарство и екологију, што указује на реално и квалитетно утврђивање чињеничног стања и дословно поштовање Законских одредби у овој области.

У извјештајном периоду запримљено је 450 пријава и притужби грађана (писмених и преко Центра за пријаве и притужбе Инспектората), које се односе на рад градских/општинских урбанистичко-грађевинских инспектора и градских/општинских одјељења надлежних за послове урбанизма и грађења. Будући да се ради о предметима који третирају имовинско-правне односе, посједовање одређених одобрења (одобрење за грађење, употребна дозвола), квалитет изградње, рада инспекција и других институција, просторно планирање итд., истим је посвећена посебна пажња, како у погледу брзине рјешавања, тако и по питању тражења детаљних извјештаја од стране градских/општинских органа и инспекција уз давање обавезних инструкција од стране главног инспектора, за поступање у сваком конкретном случају. На овај начин у сарадњи са градским/општинским урбанистичко-грађевинским инспекцијама и одјељењима за просторно уређење, као и Министарством за просторно уређење, грађевинарство и екологију (по предметима који се односе на њихов рад) је ријешено 400 притужби и представки грађана, а о томе су обавијештени подносиоци пријава и представки, као и институције које су захтијевале одговоре (преостале пријаве и притужбе, биће предмет рада у наредном периоду у 2012. години). Највише пријава и представки се односи на град Бања Луку, општине Бијељина, Приједор, Добој и др., чији ће инспектори и одјељења бити предмет контроле републичке инспекције у наредном периоду.

У извјештајном периоду вршене су заједничке контроле са саобраћајном инспекцијом у области коришћења изграђених објеката.

8.1.2. Заштита животне средине

Инспекцијски надзор у области заштите животне средине

Р. бр.	Области надзора	Извршене контроле			Управне мјере				Прекршајне мјере			
		Укупно	Неуредне	% неуредних	Укупно	Отклањање неправилности	Забране	Уклањање	Укупно	Прекршајни налог	Прекршајна пријава	% прекршајних налога
1	Заштита животне средине	342	118	34,5	114	111	2	1	12	12		100,0
2	Укупно	342	118	34,5	114	111	2	1	12	12		100,0

Тежиште рада републичких еколошких инспектора у извјештајном периоду, у области заштите животне средине, углавном се заснивало на контролама објеката и постројења која морају посједовати еколошку дозволу, те испуњавати услове из исте, контролама новоизграђених објеката који не могу бити пуштени у рад без претходно прибављене еколошке дозволе, контролама правних лица, која посједују лиценцу о испуњености услова за обављање дјелатности из области заштите животне средине, а везано за испуњеност услова из лиценце те контролама субјеката који се баве управљањем отпадом у смислу контрола посједовања дозвола за управљање отпадом те испуњености услова из истих.

Републички еколошки инспектори су у извјештајном периоду извршили укупно 342 контроле, а неправилности су утврђене у 118 контрола (34,5% од укупног броја извршених контрола), што је за 2,4% мањи број неуредних контрола него у истом извјештајном периоду за 2010. годину. Инспектори су у 111 прегледа наредили мјере отклањања неправилности, две забране управљања отпадом и једно уклањање депоније смећа. Поднесена је 12 прекршајних налога у вриједности 9.699 КМ.

Видљиво да је већина субјеката контроле прибавила еколошке дозволе у претходном периоду, али је такође утврђено да субјекти контроле не проводе у потпуности све мјере наређене еколошким дозволама.

Најчешће неправилности у подобласти контроле **испуњеност услова из еколошких дозвола** огледале се углавном на непровођењу мониторинга-мјерења емисија полутаната у животну средину, као и непровођењу мјера у виду инвестиционих радњи, а које су инвеститори имали провести (што се најчешће доводи у везу са смањеним приливом профита, отежаним остваривањем амортизационих средстава и генерално са свјетском економском кризом).

У области контрола **испуњености услова за управљање отпадом**, генерално се може донијети став да је све већи број субјеката контроле прибавио потребне дозволе или се налази у процесу прибављања, али и да одређени дио ових предузећа не испуњава услове нити може испунити услове управљања отпадом у потпуности.

Анализирајући резултате контрола **испуњености услова за обављање дјелатности** из области заштите животне средине, да се примјетити да нема великог броја регистрованих предузећа која обављају ову дјелатности. У овој подобласти неправилности у регистрованим субјектима заснивале су се углавном на недовољном броју инжењера одређеног профила (најчешће техничке струке), те је дјеловањем ове инспекције накнадно запослено 2 лица са ВСС.

Као врло битно треба истаћи, да у контролама прекограничног кретања отпада нису уочене генерално неправилности, односно да сви субјекти који су регистровани за ову дјелатност, углавном у потпуности поштују процедуре прекограничног кретања отпада. Једина неправилност, а што је уочено код свих субјеката контроле, је у нередовном најављивању прекограничног кретања отпада инспекцијским органима.

Релативно велики број неуредних контрола у области заштите животне средине, као једне мултидисциплинарне области, у којем надзор врше још неке инспекције (урбанистичко-грађевинска, водна, здравствена инспекција, пољопривредна и др.) је прије свега посљедица тога, што се ради о области која је веома захтјевна, можемо рећи и недовољно озбиљно схваћена, нарочито од локалне заједнице, па као таква се још увијек од стране субјеката, евентуалних загађивача или не схвата довољно озбиљно или субјекти уопште нису упознати са њиховим обавезама који су прописани Законом.

Анализом стања у области изводи се закључак да постоји тенденција пада броја контрола у којима су утврђене неправилности у извјештајном периоду (највећи дио неправилности се односи на непоштовање одредби прописаним условима у еколошкој дозволи). Највећи проблем у раду ове инспекције представља недостатак регистра загађивача животне средине, а будући да је област заштите животне средине је посебно значајна и свеобухватна област, увођење реда у ову област је дугорочан посао и захтијева ангажовање великог броја органа и организација (прије свих Министарство за просторно уређење, грађевинарство и екологију и локалних управа), као и медија, без чије активности рад инспекцијских органа неће моћи дати посебно значајне ефекте, нарочито са аспекта, индиције, идентификације, те пружању информација о проблемима у овој области, чија ће активност допринијети бржем реаговању инспекцијских служби. Такође један од великих проблема уопште у раду ове инспекције представља мали број еколошких инспектора на локалном нивоу, односно у општинама и градовима. Мора се нагласити и то да у овој области градови/општине имају велику улогу (иако знамо да је њихов стварни учинак ограничен недостатком финансијских средстава) и од њих се очекује, осим кадровског јачања локалне инспекције и одјелења при градовима/општинама која се баве заштитом животне средине, да користе просторно планирање као основни инструмент за заштиту еколошки вриједних подручја и да кроз просторно планирање поставе услове за очување заштите ваздуха, заштите вода, управљање отпадом и заштиту природних добара у близини урбаних подручја, а што би олакшало и рад еколошке инспекције, иако знамо да је рад локалних управа и њихов стварни учинак ограничен због недостатка финансијских средстава. Градови/општине морају да у овој области одиграју и посебну улогу и у погледу извјештавања о питањима животне средине, односно испуњења услова прописаних еколошком дозволом, на својој територији (путем инспекције) и да о томе извјештава ресорно Министарство и републичку инспекцију. Градови и општине текоће морају да одиграју посебну улогу, не само у регистровању и контроли постројења и загађивача, него и у погледу извјештавања о питањима заштите животне средине, између осталог и обавеза прописаних на основу Правилника о начину вођења регистра постројења и загађивача. Републичка инспекција ће у наредном периоду појачано радити са локалним инспекцијама и градовима/општинама по овом питању, како би Министарство просторног уређења, грађевинарства и екологије било у стању да прикупи податке о загађивачима и на основу тога, формира регистар загађивача.

У овој области као и у области урбанизма и грађења у извјештајном периоду за 2011. годину на рјешења еколошких инспектора нису изјављиване жалбе, што указује на реално и квалитетно утврђивање чињеничног стања и дословно поштовање Законских одредби у овој области.

Већих еколошких инцидената у извјештајном периоду није било.

Пред овом инспекцијом у будућем периоду су велики изазов и велики посао, гдје су осим јачања капацитета инспекције и стручних кадрова која се баве заштитом животне средине на локалном нивоу идентификован и слиједећи проблеми инспекције ради спровођења закона о заштити животне средине : непостојање обуке и специјализације за еколошке инспекторе, непостојање модерне опреме за брзо реаговање и подршке за такву опрему и тд. Но и поред недостатка материјалних средстава у сарадњи са међународним пројектима у извјештајном периоду се успјела организовати обука еколошке инспекције у области заштите животне средине и управљања отпадом. Републичка еколошка инспекција ће кроз неке међународне пројекте настојати ове проблеме у и у наредном периоду ријешити (опрема, обуке).

Републички еколошки инспектори су у сарадњи са инспекторима других инспекција, нарочито са инспекцијама у области урбанизма и грађења и водне инспекције остварили успјешне заједничке контроле, нарочито у области произвођача грађевинског материјала као и са водним инспекторима у области загађивача животне средине.

8.1.3. Област геодетских послова

Инспекцијски надзор у области геодетских послова

Р. бр.	Области надзора	Извршене контроле			Управне мјере				Прекршајне мјере			
		Укупно	Неуредне	% неуредних	Укупно	Отклањање неправилности	Забране	Захтјев за укидање	Укупно	Прекршајни налог	Прекршајна пријава	% прекршајних налога
1	Геодетски послови	30	2	6,6	2	2						
2	Укупно	30	2	6,6	2	2						

У области геодетских послова (контрола геодетске управе и подручних одјељења, извођења геодетских радова, коришћења комуналних уређаја, испуњеност услова за рад геодетских предузећа и радњи) један републички геодетски инспектор је у извјештајном периоду извршио 30 контрола, а неправилности су утврђене у 2 случаја, гдје су наређене мјере отклањања неправилности.

Будући да се ради о области инспекцијског надзора, која Законским рјешењима, односно материјалним прописима у области геодезије, уопште није третирана (нарочито у погледу новоусвојеног, али и старог, Закона о премјеру и катастру, гдје су све надлежности у погледу контроле у овој области у рукама Републичке управе за геодетске и имовинско правне послове), у наредном периоду, нарочито у оквиру израде новог Закона о инспекцијама, треба размотрити оправданост постојања ове инспекције.

8.2. Рад урбанистичко-грађевинских и еколошких инспекција у јединицама локалне самоуправе

Инспекцијски надзор у области урбанизма, грађења и екологије у градовима/општинама

Р. бр.	Области надзора	Извршене контроле			Управне мјере					Прекршајне мјере				Казна Кривич. пријава
		Укупно	Неуредне	% неуредних	Укупно	Отклањање неправилности	Забране	Рушење	Захтјев за укидање	Укупно	Прекршајни налог	Прекршајна пријава	% прекршајних налога	
1.	Просторно уређење, урбанизам и грађење	9.149	1.714	18,7	1.701	959	348	394	13	103	103		100,0	14
2.	Заштита животне средине	2.371	556	23,5	556	548	8			17	14	3	82,4	
3.	Укупно	11.520	2.278	19,7	2.257	1.507	356	394	13	120	117	3	98,5	14

Градске/општинске урбанистичко-грађевинске инспекције (54 извршиоца) су у оквиру својих надлежности (објекти за које одобрење за грађење издаје градски/општински орган надлежан за послове грађења), прописаних Законом о уређењу простора и грађењу и Законом о инспекцијама, извршиле су укупно 9.149 контрола (14 контрола по инспектору мјесечно), неправилности утврдиле у 1.714 прегледа (18,5%), те на основу утврђеног стања предузеле 1.701 управну мјеру.

Градски/општински урбанистичко-грађевински инспектори су од укупног броја управних мјера (1.701) предузели 959 превентивних (отклањање неправилности) и 742 репресивне мјере (забране изградње, рушење објеката и разлике изведених радова, забране коришћења објеката). Оно што је незадовољавајуће у погледу рада градских/општинских урбанистичко-грађевинских инспекција је веома мали број покренутих захтјева за укидање одређених аката по праву надзора (урбанистичке сагласности, одобрења за грађење и употребне дозволе), који је покренут у само 13 случајева. Ово претходно је наведено, због сазнања републичке инспекције из пријава и притужби приспјелих у Инспекторат, гдје се те пријаве често односе управо на издавање одређених аката од страна локалне заједнице, те ће се тој области у наредном периоду посветити нарочита пажња. Поднесено је 103 прекршајна налога и 14 кривичних пријава за учеснике у изградњи, који су кршили прописе у области изградње објеката (извођач и инвеститор). Што се тиче рада локалних инспекција важно је нагласити да се стање поправило (на основу извјештаја које републичка инспекција добија сваки мјесец), у погледу отпочињања радова без претходно прибављеног одобрења за грађење у односу на претходне периоде (процент неуредних контрола 18,7%, док се у ранијим периодима тај проценат кретао између 25 – 35%). Најчешће кршење Закона о уређењу простора током градње из надлежности градске/општинске урбанистичко-грађевинске инспекције у извјештајном периоду се огледало у одступању од пројектне документације, УТУ-услова и одредби прописаним одобрењем за грађење (вертикални и хоризонтални габарити објеката, спратност итд.). Из горе наведених разлога издато је 278 рјешења о рушењу објеката (цијели објекат) и 116 рјешења о рушењу разлике изведених радова, након донесеног рјешења о обустави радова .

Стање у погледу квалитета градње, а у условима инвестиционе активности, претежно из надлежности градова/општина, на основу учесталих представки грађана, као и информација из медија је упитно. Досадашњим законским рјешењима надзорне органе, који су одговорни за квалитет изградње, својим актом именује инвеститор изградње, а за евентуалну лошу и неквалитетну изградњу, инспектори нису могли предузимати мјере против истих, па је због тога на иницијативу републичке урбанистичко-грађевинске инспекције, новим Законом о уређењу простора и грађењу који је 22.06.2010. године ступио на снагу, предвиђене казне за надзорне органе, као и за чланове комисије за техничке прегледе и институције које врше контролу техничке документације, те се резултати примјена тих одредби Закона о уређењу простора и грађењу очекује у наредном периоду. Такође будући да је усвојен Закон о квалитету грађевинских производа, у наредном периоду ће се инсистирати код градских/општинских инспекција на спровођењу одредби тог Закона, а планират ће се и обука у циљу лакшег спровођења истог. Републички урбанистичко-грађевински инспектори ће, на основу свог годишњег плана рада, у складу са својим овлашћењима, у наредном периоду наставити са редовним контролама по градовима/општинама, а посебна активност ће бити усмјерена на давање инструкција надлежним органима за послове грађења (нарочито у мањим општинама, због недостатка кадрова, нарочито у погледу издавања урбанистичко-техничке документације и правилне примјене просторно планске документације), као и општинским инспекцијама, да би се евентуални недостаци утврђени у њиховом раду у наредном извјештајном периоду отклонили.

Градске/општинске еколошке инспекције (19 извршиоца) извршиле су укупно у извјештајном периоду 2.371 инспекцијских прегледа (10 прегледа по инспектору мјесечно), те издале 548 рјешења о отклањању неправилности и 8 рјешења о забрани рада постројења. Издато је 17 прекршајних налога за субјекте који су кршили Законе у области заштите животне средине.

У проматраном периоду градске/општинске еколошке инспекције дјеловало су углавном превентивно из разлога што по Закону о заштити животне средине субјекти који не могу бити пуштени у рад без претходно прибављене еколошке дозволе, могу исту прибавити до 31.12.2011. године, а контроле су вршене углавном у области загађивача животне средине.

Будући да је један од основних проблема градске/општинске еколошке инспекције, слаба заступљеност на локалном нивоу (19 извршиоца), а да је пред том инспекцијом велики посао у наредном периоду, то ће један од приоритетних задатака републичке инспекције у наредном периоду бити јачање еколошке инспекције на локалном нивоу.

На основу увида у рад локалних органа и инспекција, могуће је у погледу квалитета рада у локалним органима констатовати сљедеће:

- присутан је проблем недовољног броја извршилаца са ВСС са овлашћењем за израду просторно-планске документације у одјељењима надлежним за послове урбанизма и грађења, што често доводи до издавања докумената који нису у складу са Законом,
- незадовољавајући услови рада од ниских плата (инспектори у Прњавору и Челинцу имају плату 500 КМ), до неадекватног простора, те техничке и друге опремљености,
- незаконите израде, допуне и измјене важећих планских аката, итд.

8.3. Закључне напомене

У области **просторног уређења, урбанизма и грађења** у контролама је у периоду јануар-децембар 2011. години уочени су сљедећи проблеми:

- недостатак одговарајуће просторно-планске документације на свим нивоима, односно потреба измјена, допуна и ревизије постојеће планске документације (документација која се користи стара је и по тридесет година - према подацима ове инспекције 30% планске документације је донесено прије 1992 године, просторни планови градова/општина, сем Бијељине и Власнице су донесени прије 1992),

- законом предвиђена контрола техничке документације (ревизија) у пракси се често своди на формалност, а полазећи од значаја техничке контроле, која треба да утврди усклађеност пројекта са резултатима претходних радова, недопустиво је да се органи неодговорно односе према контроли техничке документације, те је због тога новим Законом о уређењу простора и грађењу, предвиђена казна за субјекте који се баве ревизијом,

- непостојање координације између органа који издају одобрење за употребу објекта и одобрење за обављање дјелатности, јер се у пракси често дешава да надлежни орган изда одобрење за обављање дјелатности, а да претходно не провјери да ли је за објекат издато одобрење за употребу,

- неријешен проблем извршења рјешења о рушењу објеката (посебно у условима провођења општинских одлука о легализацији незаконито изграђених објеката) са правног, институционалног и са финансијског становишта,

- недовољна кадровска и материјална (инспектори у Прњавору и Челинцу имају плату 500 КМ) оспособљеност великог броја општинских органа и општинских инспекција,

- недовољно коришћење института покретања поступка за укидање рјешења о одобрењу за грађење и употреби објекта по праву надзора од стране градских/општинских инспектора,

- недовољно ажурно рјешавање жалби на првостепена рјешења, првенствено општинских инспектора,

- неизвршавање правоснажних рјешења којима је наложено рушење, односно уклањање објекта (у већини општина и градова не постоје предузећа са којима је склопљен уговор о рушењу бесправно изграђених објеката, чиме се и сам процес уклањања објекта значајно продужује и па неколико година или чак не изврши, па се намеће закључак нерада надлежних инспекција, иако су инспектори управни поступак довели до краја),

- поједини инвеститори објеката чије је функционисање од виталног значаја за Републику Српску приступају градњи и коришћењу ових објеката без довољне претходне припреме што ствара проблеме како у градњи тако и у употреби ових објеката.

У области **заштите животне средине** у контролама су уочени сљедећи проблеми:

- недовољан број еколошких инспектора на градском/општинском нивоу (свега 19 инспектора),

- немогућност великог броја загађивача да због застарјелих технологија и лоше финансијске ситуације испуне прописане услове из области заштите животне средине,

- непостојање регистра загађивача животне средине,

- честа непотпуна и непрецизна одређеност мјера прописаних у еколошким дозволама од стране надлежних органа, што представља посебан отежавајући фактор у контролама испуњености услова из истих, од стране еколошких инспектора, као и простор за манипулацију од стране субјеката контроле.

Основни напредак у раду урбанистичко-грађевинске и еколошке инспекције у односу на ранији период огледа се у сљедећем:

- у саставу Инспектората инспектори углавном врше инспекцијски надзор, а само повремено се ангажују на пословима као што је рад на изради листа провјера, давање мишљења на прописе и сл. и резултат тога је већи број контрола, далеко већи број мјера забране и затварања субјеката (врши се и печатење субјеката, којег у ранијем периоду није било, што је последица темељнијег рада инспектора),

- број захтјева за покретање прекршајног поступка, односно издатих налога је већи, што говори о озбиљнијем приступу и праћењу рада инспектора,

- раније није вршено планирање на основу процјене ризика односно приоритета, већ по принципу да се обиђу сви субјекти, при чему је самосталност инспектора погрешно тумачена да може сам бирати субјекте и самовољно одлучивати о избору мјере коју ће донијети, што је резултирало различитим приступом појединих инспектора, доста површним контролама и углавном доношењем мјера о отклањању недостатака, а у контролу извршења наложених мјера се није ишло правовремено, по истеку остављених рокова, што је код субјеката стварало утисак да се рјешење не мора извршити, бар не у остављеном року,

- у Инспекторату се врши годишње, мјесечно седмично, а по потреби и дневно планирање и извјештавање, при чему се узимају у обзир вријеме протекло од претходне контроле, утврђено стање у ранијим контролама, потреба за контролом извршења раније наложених мјера, обавезе наметнуте новим прописима, захтјеви других органа и институција, дојаве грађана итд.,

- заједничке контроле са другим инспекцијама прије су рађене само изузетно на захтјев одређене институције, а сада се такве контроле планирају и кад год је изводљиво и проводе и то доприноси далеко мањем ометању рада субјеката, што је један од приоритетних циљева Инспектората,

- помоћ правне службе инспекторима није била раније организована, због чега су инспектори различито поступали, а погрешни приступи прешли у навике, а данас инспектори на располагању имају више дипломираних правника, који могу пружити помоћ у току поступка, а за поједине области се прописују инструкције и доносе писана упутства (интерна контрола има додатну улогу на уједначавању рада свих инспектора),

- сарадња са општинским инспекцијама је знатно унапријеђена, одржавају се састанци и обуке, одређују приоритети рада и уједначава рад у свим подручјима Републике,

- дојаве грађана путем Центра за пријаве и притужбе се просљеђују надлежној инспекцији и прати утврђено стање и предузимање мјера,

- успоставља се хијерархијски однос између локалних и републичке инспекције и организовано се проводе одређене активности, а резултати презентују јавности путем медија,

- републички инспектори у оквиру расположивог времена контролишу рад инспектора на локалном нивоу,

- јавност рада неупоредиво је већа, што се огледа учешћем на организованим конференцијама за медије и давањем изјава појединачним медијима на њихов захтјев,

- општа атмосфера у смислу дисциплине, суштинских контрола, мотивисања за остварење циљева инспекцијског надзора, јачање угледа инспектора итд. је далеко боља него у ранијем периоду и има тенденцију даљег побољшања.

Сарадња са надлежним Министарством за просторно уређење, грађевинарство и екологију, Министарством саобраћаја и веза, МУП-ом, Републичком геодетском управом и другим министарствима и органима Владе Републике Српске је била на задовољавајућем нивоу, као и сарадња са средствима информисања, што је све заједно од битних предуслова

за добар рад ове инспекције. Треба истаћи и добру сарадњу и са локалним органима управе и локалним инспекцијама, које су такође биле на задовољавајућем нивоу.

9. ИНСПЕКЦИЈА РАДА

9.1. Унутрашњи инспекцијски надзор

Активности Инспекције рада, као сектора у Инспекторату Републике Српске, у току 2011. године биле су превасходно усмјерене ка остварењу стратешких циљева који се свode на повећање легалности у области запошљавања и радних односа уопште, као и повећање безбједности радних мјеста, а на основу даљег проширења обима инспекцијског надзора, увођења интегрисаних надзора, организовању појачаних инспекцијских надзора – организованих акција по делатностима, организовању појачаних надзора по општинама, ради што равномјерније заступљености инспекцијских контрола на цијелом подручју Републике Српске, активној сарадњи са социјалним партнерима (представници радника и послодаваца) и уједначавању поступања инспектора рада у истим или сличним правним ситуацијама.

У Инспекцији рада инспекцијски надзор у 2011. години вршило је 35 инспектора, просјечне старосне структуре преко 50 година. Велики број инспектора наведени посао ради преко 15 година, а на боловању су континуирано у просјеку 3 инспектора. Имајући у виду да у Републици Српској ради око 60.000 регистрованих субјеката, те полазећи од броја инспектора и броја контрола који у току једне године могу урадити, треба констатовати да тек 10% субјеката у току године може бити исконтролисан.

С обзиром на веома мали број инспектора рада у Инспекцији рада иста је кадровски појачана са инспекторима из других инспекција Инспектората **давањем овлашћења инспекторима** који испуњавају потребне услове инспектора рада (51 инспектор са овлашћењем) и исти су у веома кратком периоду обучени да врше провјере закључивања и примјене уговора о раду.

Пред све инспекторе рада у 2011. години постављени су јасни захтеви који између осталогa подразумијевају:

- примјену Инспекцијског информационог система у свим контролама (који између осталогa омогућује ефикасну припрему за контроле, уједначен и стандардизован рад инспектора, праћење рада инспектора);
- одговорност за предузимање или непредузимање мјера;
- самосталан рад у примјени прописа – без утицаја са стране;
- перманентно усавршавање и учествовање у свим видовима едукација;
- овладавање новим методама у раду;
- тимски рад и др.

Квантитативни показатељи у раду инспекције у 2011. години

Ред. бр.	Области надзора	Извршене контроле			Управне мјере			Прекршајне мјере		
		Укупно	Неуредне	% неуредних	Отклањање неправилн.	Забране рада	Укупно	Налог	Пријава	Укупно
	Инспекција рада	6,611	2,440	37	2,022	46	2,068	929	155	1,084
1	Радни односи и запошљавање	4,961	1,666	34	1,312	34	1,346	715	108	823
2	Заштита на раду	1,046	457	44	416	9	425	127	34	161
3	Интегрисани инсп. прегледи	604	317	52	294	3	297	87	13	100

9.1.1. Област радних односа

У области **радних односа и запошљавања** у извештајном периоду предузимане су мјере и активности са примарним циљем да се обезбједи поштивање Закона о раду, односно да се смањи број повреда закона и других прописа који регулишу област радних односа, а самим тиме обезбједи и већи ниво поштивања права радника. У току 2011. године извршено је укупно 4.961 контрола, којима је обухваћено 84.871 запослени. Од укупног броја извршених контрола 34% су биле контроле са неправилностима (1.666 контрола) на основу чега су инспектори донијели 1,312 рјешења о отклањању неправилности 34 рјешења о забрани рада, те издали 715 прекршајних налога и 108 прекршајних пријава.

Осим вршења надзора, инспекторима се свакодневно обраћао велики број лица усменим или телефонским путем, тако да су инспектори рада у току 2011. године обавили преко 15.000 хиљада консултација са странкама, која су тражила пружање правне помоћи ради заштите својих права и правилне примјене Закона о раду (кључни су проблеми у повећаном броју отказа уговора о раду, неисплаћивању зарада, злоупотреби уговора о раду на одређено време и неисплаћивање прековременог рада). Такође у току 2011. године у Инспекцији рада и заштите на раду је запримљено 1,960 пријава и притужби. Инспектори рада на годишњем нивоу имају преко 250 расправа на суду на цијелој територији Републике Српске.

На основу извршених инспекцијских прегледа у 2011. години може се констатовати да су **најчешће повреде** законских прописа у области радних односа уочене су у погледу сљедећег:

(1) Исплата плата и накнада плата:

У Републици Српској је све више послодаваца који касне са исплатама плата, па чак и дужи период не могу да исплате плате запосленима због губитака у пословању и лоше финансијске ситуације. Посебан акценат у инспекцијским надзорима је посвећен заштити материнства (труднице и породилје) у погледу исплате плата и накнада плата.

(2) Отказ уговора о раду:

У посљедње вријеме послодавци отказују уговор о раду чешће због економских него из организационих разлога, а да у већини случајева не испоштују права радника у погледу отпремнина и отказног рока. Као један од разлога за отказ уговора о раду послодавци су наводили тежу повреду радне дужности радника, а да претходно нису

спровели дисциплински поступак и омогућили раднику да буде саслушан и изнесе своју одбрану. Послодавци су овом „начину“ отказа уговора о раду често прибјегавали и у случајевима гдје се не ради о тежој повреди радне дужности да би избјегли обавезе по основу права на отпремнину и отказни рок. Уочена је и појава да послодавци одјављују регистровану дјелатност и потом се као нови послодавци региструју њихови блиски чланови породице који обављају исту дјелатност у истом објекту, те на тај начин покушавају да избјегну своје обазе према трудницама и породиљама које су биле њихове раднице.

(3) Прековремени рад:

Ово је била врло честа појава, која је изузетно тешка за идентификацију од стране инспектора, како због неспремности запослених да дају изјаве да раде прековремено (из страха због губитка посла) тако и због недостатка законске регулативе која се огледа у недостатку закона о евиденцијама у области рада.

(4) Рад на одређено време:

Постаје готово правило, а не изузетак и исти се продужава до периода који је мањи од двије године када радник престаје са радом како не би остварио континуитет и стекао услове уговора на неодређено вријеме, након чега радник престаје са радом код послодавца.

(5) Уговор о обављању повремених и привремених послова:

Овај вид запошљавања/ангажовања радника највише се злоупотребљава у привреди. Наиме, Законом о раду (члан 34. истог) је дефинисао овакав вид радног ангажовања, али се може проводити само одређен број сати годишње (не дуже од 60 дана у току календарске године). У пракси се овај вид запошљавања злоупотребљава, при чему радници раде код послодаваца и по неколоко година по основу оваквог уговора о раду, доприноси који се уплаћују не одговарају стварном стању на терену, те су Фондови и радници директно оштећени по основу уплата доприноса. Главни разлог закључивања оваквих уговора и начина радног ангажовања је избјегавање обавеза послодаваца према раднику у случају отказа/прекида радног односа.

(6) Рад „на црно“:

Инспекција рада интензивно је ангажована уназад више година на сузбијању рада на црно у Републици Српској. С обзиром на стално праћење ове појаве јасно се уочавају неке од њених карактеристика у смислу дјелатности у којима се највише јавља, регионима где је учесталија и периодима у којима се повећава. У периоду од 2006. године па надаље Социјални партнери Владе Републике Српске и Инспекција рада заједнички су покретали, организовали директне кампање и активности на сузбијању „рада на црно“. Те акције су биле усмјерене на послодавце који запошљавају непријављене раднике. Савез Синдиката Републике Српске је водио јавну кампању о непријављеном раду, припремајући „црну листу предузећа која запошљавају непријављене раднике“. На листи се нашло око 40 предузећа углавном великих, од којих 30% из грађевинског сектора. Међутим то није резултирало елиминацијим предузећа са црне листе са јавних и других тендера, и само је имало утицаја на корпоративни имиџ предузећа са црне листе. Те активности сузбијања рада на црно имале су значајне краткорочне ефекте. Честе су биле појаве да су послодавци раднике које су по налогу инспекције пријавили, одјављивали након што су се завршиле инспекцијске контроле. Измјене и допуне радног законодавства из јуна 2008. године у Републици Српској у којима су уведене строжије санкције за послодавце који запошљавају непријављене раднике кроз знатно повећање новчаних казни, могућност привремене

забране рада до окончања прекршајног поступка издавањем прекршајних налога на лицу мјеста, односно уплате казне и пријаве радника на обавезне видове осигурања резултирало је значајним повећањем броја пријављених радника и повећања стопа доприноса. У 2011. године у инспекцијским контролама затечена су укупно 562 непријављена радника. Да би спријечили тренд раста „рада на црно“ Инспекција рада донијела је „Акциони план за борбу против рада на црно“. Инспекторима из других инспекција Инспектората који испуњавају потребне услове инспектора рада **су дата овлашћења** (51 инспектор са овлашћењем) и исти су у веома кратком периоду обучени да врше провјере закључивања и примјене уговора о раду. Појачане су инспекцијске контроле из области закључивања и примјене уговора о раду у наведеном периоду а посебно у последњем кварталу 2011. године. Инспекцијске контроле вршене су у свим смјенама и у дане викенда јер је већ устаљена чињеница да послодавци ангажују непријављене раднике у дане викенда и у ноћним смјенама.

Подаци о радницима у извршеним инспекцијским контрола у 2011. години

Р. бр.	Показатељ	Износ		
		2011	2010	I 11/10
1.1.	Број затечених радника у вријеме контроле	16,692	19,683	84.8
1.2.	Број непријављених радника	562	488	115.2
1.3.	Број накнадно пријављених радника	263	234	112.4
1.4.	% накнадно пријављених радника	47	48	98
2.1.	Број радника без закљученог уговора о раду	388	187	207.5
2.2.	Број радника са којима је накнадно закључен уговор о раду	234	132	177.3
2.3.	% броја радника са накнадно закљученим уговором о раду	60	71	85

9.1.2. Област заштите на раду

У области заштите на раду у 2011. години, у односу на претходне године, пошто је уочено да послодавци не предузимају довољне мјере у циљу постојања безбједности и здравља на раду, извршен је већи број инспекцијских контрола у односу на претходне године и то у високо ризичним дјелатностима (шумарство, грађевинарство, примарна прерада дрвета - пилане, хемијска индустрија).

У току 2011. године инспектори су извршили укупно 1.046 контрола. Од укупног броја извршених контрола 44% су биле контроле са неправилностима (457 контрола) на основу чега су инспектори донијели 416 рјешења о отклањању неправилности, 9 рјешења о забрани рада, те издали 127 прекршајних налога и 34 прекршајне пријаве.

У овој области посебна пажња је усмјерена је на одређене категорије радника као што су: труднице, малољетни радници, радници са инвалидитетом, сезонски и старији радници.

Број повреда на раду са смртним исходом у Републици Српској, из године у годину, не показује тенденцију опадања, али значајно је напоменути да је број повреда на нивоу просјека земаља Европске уније с напоменом да је обим привредне активности мањи од просјека Европске уније.

У области заштите на раду може се констатовати да посљедице непоштивања захтјева за безбједним радним мјестом узрокују значајан број тежих повреда на раду и

повреда са смртним исходом. На основу показатеља о пријављеном броју повреда на раду и повреда са смртним исходом може се констатовати да нема позитивних помака.

Подаци о тежим и смртним повредама на раду у 2011. години

Р. бр.	Показатељ	Износ		
		2011	2010	I _{11/10}
1	Теже повреде на раду	86	66	130.3
1.1.	Електропривреда	4	3	133.3
1.2.	Грађевинарство	18	12	150.0
1.3.	Хемијска индустрија	2	2	100.0
1.4.	Шумарство и дрвна индустрија	16	16	100.0
1.5.	Текстилна индустрија	2	1	200.0
1.6.	Остале дјелатности	44	32	137.5
2	Смртне повреде на раду	14	14	100.0
2.1.	Електропривреда	1	3	33.3
2.2.	Грађевинарство	1	4	25.0
2.3.	Хемијска индустрија	1	1	100.0
2.4.	Шумарство и дрвна индустрија	5	4	125.0
2.5.	Остале дјелатности	6	2	300.0

Према одредбама Закона о заштити на раду и Правилника о процјени ризика на радном мјесту и у радној средини сви послодавци који запошљавају једног и више радника су до јула 2009. године били дужни да донесу акт о процјени ризика на радном мјесту и у радној средини. Један од разлога што се каснило са доношењем аката о процјени ризика на радном мјесту и у радној средини је кашњење у добивању лиценци за овлаштене организације за израду аката о процјени ризика, као и кашњење добијања одговарајућих лиценци за стручна лица. Додатни проблем представља неупућеност послодаваца да без обзира коју дјелатност обављају, да морају посједовати акт о процјени ризика на радном мјесту и у радној средини. У области заштите на раду послодавци и даље недовољно пажње посвећују превентиви, а доношење акта о процјени ризика је за многе послодавце још трошак, а не мјера којом ће се превентивно дјеловати да дође до смањења повреда на раду и да се радницима обезбједи сигурно и безбједно радно мјесто. Приликом анализе опасности и штетности, свјесно се умањује ризик од појединих штетности, а да би послодавац имао што мање радних мјеста са повећаним ризиком. Примјетан је случај да иста кућа уради два акта за два послодавца у грађевинарству/високоградња, а да у једном је зидар радно мјесто са високим ризиком, а у другом акту исто радно мјесто није са повећаним ризиком; такође Акт о процјени ризика за високоградњу – нити једно мјесто са повећаним ризиком, а послодавац запошљава све струке грађевинских радника, и слично. Не утврђују се хемијске и опасне материје које се користе у технолошком процесу, по количини и врсти у истом процесу, те се самим тим не дефинишу ни мјере за елиминацију истих опасности и штетности, нити се дефинише лична и заштитна опрема, као и оспособљеност лица за руковање и складиштење истих хемикалија. Веома много формализма присутно приликом издавања Лиценци овлашћеним организацијама за израду Акта о процјени ризика, па се поставља питање стручности истих организација.

Циљ политике надзора у области безбједности и здравља на раду је прије свега спријечавање повреда на раду и професионалних обољења, а заснива се на покретању низа активности у више области дјеловања као што је на примјер, примјена превентивних мјера

у свим облицима рада, оспособљавање запослених за безбједан и здрав рад, праћење здравственог стања запослених, праћење услова радне средине.

9.1.3. Интегрисани инспекцијски прегледи

У претходној 2010. години завршена је обука скоро свих инспектора рада и заштите на раду за **интегрисане инспекцијске прегледе**, који обухвата истовремену контролу у обе области (радни односи и заштита на раду) које су у надлежности инспекције рада, од стране једног инспектора и у једном инспекцијском надзору, до одређеног нивоа стручности.

У 2011. години инспектори рада су започели са вршењем интегрисаних инспекцијских надзора којима су обухваћена основна права, обавезе и одговорности запослених и послодаваца у области радних односа и заштите и здравља на раду.

Са увођењем интегрисаног надзора кренуло се по етапама. У првом и другом кварталу 2011. године инспектори рада су вршили интегрисане инспекцијске надзоре у мање сложенијим субјектима, а у периоду од јула до децембра 2011. године већина инспектора рада су вршила интегрисане прегледе и у сложенијим односно већим субјектима. Припремљене су и Методологије за вршење интегрисаног инспекцијског надзора, у области радних односа и безбједности и здравља на раду којима су на јединствен начин уређена кључна питања надзора Инспекције рада.

У периоду јануар – децембар 2011. године извршене су укупно 604 интегрисане инспекцијске контроле. Од укупног броја извршених прегледа у 52% случајева инспектори су констатовали неправилности (317 контрола са неправилностима), на основу чега су инспектори донијели је 297 рјешења о отклањању недостатака, 3 рјешења о забрани рада, издали је 87 прекршајна налога и 13 прекршајних пријава.

9.2. Закључне напомене

Инспекција рада ће наставити са појачаним инспекцијским надзором, посебно у дијелу примјене одредаба Закона о раду и Закона о заштити на раду институте који су се у претходном периоду најчешће кршили (неисплаћивање плата и накнада плата, „рад на црно“, прековремени рад, незаконито отпуштање радника, недоношење акта о процјени ризика и др.).

Оно што је новина у раду инспекције су интегрисани инспекцијски прегледи (истовремена контрола у области радних односа и у области заштите на раду), као и давање овлашћена инспекторима других инспекција Инспектората за вршење прегледа у области радних односа, чиме се настоји извршити што већи број контрола и обухватити што већи број субјеката контроле.

У складу са Акционим планом за борбу против рада на црно наставиће се са већ започетим активностима, јер Акциони план обухвата низ активности и мјера које ће Републичка управа за инспекцијске послове уз подршку Владе Републике Српске, тијела државне управе, те других институција, органа и организација проводити у 2012. години у сврху испуњавања стратешких циљева и задатака у борби против рада на црно.

Треба констатовати да је неопходно, измјеном прописа, обезбједити да се закључени уговори о раду региструју код надлежног државног органа (Општинске службе, Фонд ПИО, Завод за запошљавање и др.) како би се спријечиле злоупотребе које постоје у

практици са избјегавањем закључивања уговора, односно са његовим антидатирањем, што у пракси поспјешује рад „на црно“.

Такође, треба успоставити бољу сарадњу са Министарством рада и борачко-инвалидске заштите и увести праксу радних састанака у циљу квалитетнијег рада, уједначености рада инспектора по Одјељењима и локалних инспектора, рад другостепеног органа и правилне примјене и доградње законских и под законских аката.

У наредном периоду вршиће се континуиране обуке инспектора рада и то у два сегмента:

а) обука преосталих инспектора за вршење интегрисаних инспекцијских прегледа (могло би бити завршено до краја 2013. године),

б) обука инспектора у примјени ЕУ директива (у области заштите на раду) – зависно од динамике имплементације техничких прописа у складу са ЕУ директивама.

Имајући у виду број повреда на раду, које су пријављене Инспекторату Републике Српске, као и број констатованих недостатака у примјени мјера безбједности и здравља на раду, од стране послодаваца а и запослених, може се закључити, да и поред одређених побољшања и појачаног инспекцијског надзора и сарадње са социјалним партнерима (синдикати и удружење послодаваца), стање у области безбједности и здравља на раду није на задовољавајућем нивоу. Због тога је неопходно:

- предложити измјене Закона о заштити на раду и донијети недостајуће подзаконске прописе; у оквиру Министарства рада и борачко-инвалидске заштите формирати радну групу, односно активирати Одбор за заштиту на раду који ће анализирати постојеће стање у области заштите на раду у Републици Српској и предложити адекватне мјере кроз измјене Закона о заштити на раду и подзаконских прописа;

- у инспекцијским прегледима, а и кроз ставове државних органа, стално указивати послодавцима и правним лицима и предузетницима који имају лиценцу за обављање послова заштите и здравља на раду да изради акта о процени ризика не приступају формалистички (ради задовољења форме), већ суштински, ради побољшања стања заштите и здравља на раду, као и предузимати мјере у складу са Законом;

- омогућити практичну примјену чланова Закона о заштити на раду, који се односе на службу медицине рада и њене обавезе – послове, с обзиром на то да је служба медицине рада сходно члану 16. Закона, служба којој послодавац повјери обављање послова заштите здравља запослених (Практичну примјену имају само одредбе Закона о заштити на раду, које се односе на претходне и периодичне љекарске прегледе запослених на радним мјестима са повећаним ризиком, јер није јасно и прецизно дефинисана обавеза послодавца око ангажовања службе медицине рада, односно њене обавезе и послови које треба да обавља за рачун послодавца и у корист запослених, односно заштите здравља запослених. Медицина рада као синоним за здравствену заштиту запослених остала је на маргинама система заштите и здравља на раду, а без ње тај систем није могуће изградити);

- у наредном периоду неопходно је, на основу извештаја Инспекције рада о квалитету рада правних лица и предузетника који имају лиценцу за обављање послова заштите и здравља на раду, као и лица која су положила стручни испит о практичној оспособљености за обављање послова заштите и здравља на раду, размотрити стање у овом дјелу у области заштите и здравља на раду и предузети одговарајуће мјере.

10. ЗДРАВСТВЕНА ИНСПЕКЦИЈА

У 2011. години, у републичкој здравственој инспекцији радило је 15 инспектора распоређених у 5 подручних одјељења. У спољнотрговинском промету радило је 8 здравствених инспектора, а исте послове обављало је и 14 тржишних инспектора којима су дата овлашћења здравственог инспектора. Два инспектора, који обављају спољнотрговински надзор, повремено су били ангажовани у унутрашњем надзору на подручју општина које немају здравствене инспекторе.

У унутрашњем надзору радило је 7 инспектора, 2 у области здравствене заштите, 3 у области фармације, 1 у области хемикалија и биоцида и 1 у области заштите од нејонизујућег зрачења. Контроле у унутрашњем надзору су повремено обављане са тржишном инспекцијом, инспекцијом рада и грађевинском инспекцијом, са циљем обухватнијих контрола и мањим ометањем субјеката надзора. Повремено је организован рад у поподневној смјени ради откривања неправилности које се не могу утврдити у редовном радном времену.

Приоритети у раду углавном су биле неправилности које представљају ризик по здравље грађана а одређивани су на основу анализе раније утврђеног стања, сугестија релевантних институција, обавјештења путем међународних мрежа, информација од других инспекција или дојава грађана.

На локалном нивоу послове здравственог инспектора обављало је 60 инспектора распоређених у 44 општине. Поједине мање општине као што су Дринић, Језеро, Крупа на Уни, Вукосавље, обезбиједиле су надзор ангажовањем инспектора из сусједне општине а у одређеном броју општина надзор је обављао Инспекторат путем републичких инспектора.

Поред инспекцијских контрола инспектори су дио времена провели учествујући на различитим обукама и састанцима, присуствујући судским расправама, дајући коментаре на достављене нацрте прописа, примајући странке и др. Представницима Инспектората Монголије одржана је презентација о начину контроле хране у Републици Српској а средствима јавног информисања је дато на десетине писаних и тонских изјава, које се већином односе на контролу безбједности хране и промета лијекова.

10.1. Спољнотрговински надзор

У току 2011. године у спољнотрговинском надзору је обављено 59.845 контрола, од чега 55.630 контрола намирница и предмета опште употребе и 453 контроле хемикалија и биоцида. По основу контрола увоза у буџет Републике Српске уплаћена је накнада у износу од 2.965.100 КМ.

При томе је узето 4.645 узорака хране и предмета опште употребе за лабораторијску провјеру здравствене исправности, од чега је првом анализом утврђена неисправност 66 узорака. Од 42 рађене суперанализе 25 су потврдиле а 17 демантовале резултат прве анализе.

Инспекцијским прегледом, без вршења анализе, доказана је неисправност 18 пошиљки што са 25 неуредних суперанализа и 24 прихваћене неуредне прве анализе чини укупно 67 неисправних пошиљки, од којих се 48 односи на храну а 19 на предмете опште употребе.

Неисправне пошиљке хране односе се на месне производе, млијеко и млијечне производе, брашно, кафу, свјеже, смрзнуто, сушено и конзервисано воће и поврће, освјежавајућа пића, кондиторске производе итд. Разлози неисправности су протекло рок трајања, неисправна декларација, микробиолошка контаминација, хемијска неисправност, стране примјесе и промијењена сензорна својстава. Укупна количина хране стављене ван промета износи око 235 тона.

Значајно је напоменути да испитивањем хране нису утврђене материје које јако штетно утичу на здравље грађана. Посебна пажња је посвећена испитивању резидуа пестицида у житарицама, воћу и поврћу, као значајних елемента здравствене исправности ових производа а који се због високе цијене испитивања и дужег трајања анализа не могу испитивати рутински у свим пошиљкама. Ни у једном узорку нису утврђене недозвољене количине пестицида.

Након информација да је у Њемачкој дошло до оболијевања људи узрокованог *E. coli* поријеклом са краставаца из Шпаније, појачано је узорковање свих врста поврћа ради микробиолошког испитивања. Ово испитивање иако нема пуно стручно оправдање, рађено је због великог притиска јавности да се у тој ситуацији нешто предузме. Испитивање је вршио Институт за јавно здравство Републике Српске а сви резултати били су уредни.

Након нуклеарне хаварије у Јапану инспектори су упозорени да појачају контролу свих роба поријеклом са Далеког Истока, нарочито хране. Једина врста хране која је увожена са тог подручја била је риба поријеклом са Тајланда која је била исправна у погледу радиоактивности.

Испитивање ГМО у храни у овом периоду није рађено. Агенција за безбједност хране је крајем полугодишта склопила уговор са референтном лабораторијом у Италији за евентуалне суперанализе узорака а инспекцији сугерисала да инспектори прије почетка узорковања прођу додатну обуку, која још није организована. Инспекторат је у априлу 2010. године од Савјета за ГМО при Агенцији за безбједност хране, тражио смјернице које врсте хране треба узорковати, из којих земаља, које количине узорака су потребне али одговор још није стигао.

Такође је значајно напоменути да се велики број суперанализа рађених у Србији не слаже са резултатом анализа рађених у лабораторијама Републике Српске. То намеће потребу преиспитивања рада овлашћених лабораторија и разматрање питања вршења суперанализа у другим државама.

Од 19 неисправних пошиљки предмета опште употребе, 9 се односи на посуђе, 7 на козметичка средства и 3 на дјечије играчке. Укупна количина предмета опште употребе код које је утврђена неисправност износи око 15 тона. Код материјала који долазе у контакт са храном најчешће је утврђивано лако скидање унутрашњег премаза, оштећење површина и рубова а повремено и миграција тешких метала. Ради се о тигањима, керамичким шољама, калупима за колаче, овалима и млиновима за мљење меса. Од 153 утврђене неисправне дјечије играчке, 120 су били „багери“ због оштрих ивица, 22 фрулице због лаког скидања боје и 11 глодалица због немогућности дезинфекције кувањем. Неисправно посуђе и дјечије играчке углавном воде поријекло из Републике Кине.

С обзиром да су у 3 случаја увозници ставили у промет пошиљку прије пристизања резултата испитивања, инспектори су поднијели 6 захтјева за покретање прекршајног поступка.

У поређењу са предходним годинама, запажа се пораст броја увежених али и већи проценат узоркованих и неисправних пошиљки што потврђује чињеницу да се повећањем броја узорака повећава могућност откривања неисправних роба.

Упоредни приказ показатеља у спољнотрговинском промету у периоду 2008. - 2011. године

Показатељи	2008	2009	2010	2011
Број контрола	49.128	51.242	56.063	59.845
Број неисправних пошиљки	23	14	44	67
% неуредних пошиљки	0,05	0,03	0,07	0,11
Број узорака хране и ПОУ	2.080	2.380	4.517	4.645
% узоркованих пошиљки	4,2	4,7	8	7,76
Неуредно анализа	17	16	41	66
Рађено суперанализа	9	10	17	42
Потврђено анализа	5	3	9	25
Демантовано анализа	4	7	8	17
Број прекршајних налога	3	2	12	
Број пријава			2	6
Наплаћена накнада у КМ	2.456.300	2.562.100	2.869.250	2.965.100

10.2. Унутрашњи надзор

Планирани број контрола у унутрашњем надзору је остварен са 109 % али су контроле већином рађене у мјестима ближим сједишту инспектора. Због мјера штедње није било могуће остварити потребан број контрола субјеката који су удаљени од сједишта Инспектората, поготово када је неопходно ноћење инспектора. Из истих разлога већи број ванредних контрола по захтјеву органа и представка грађана је временски морао бити помјерен. Просјечан број контрола по инспектору на мјесечном нивоу износи 12.

Од 1.018 извршених контрола 375 (36,8%) је било неуредних. У поређењу са претходном годином види се да је број инспектора исти а број извршених контрола нешто већи јер је претходне године један инспектор радио само шест мјесеци а затим пензионисан. Процент неуредних контрола је у односу на 2010. годину повећан. Разлог је у чињеници да област нејонизујућег зрачења дуго времена није била под инспекцијским надзором, да је у области хемикалија и биоцида објављен велики број прописа које субјекти из различитих разлога нису испоштовали и да субјекти у општинама без локалног инспектора свјесно занемарују прописане обавезе. Од укупног броја предузетих управних мјера 76,1% се односе на отклањање недостатака, а остале на различите забране. Број казних мјера је мањи него претходне године јер су у општинама без инспектора налагане мјере отклањања недостатака без изрицања новчаних казни.

Упоредни приказ контрола и предузетих мјера по областима у унутрашњем надзору
2010. и 2011. године

Р. бр.	Област	Контроле						Управне мјере						Казнене мјере	
		број контрола		бр. неуредних		% неуредних		отклањање неправилности		забрана		уништавање			
		2011	2010	2011	2010	2011	2010	2011	2010	2011	2010	2011	2010	2011	2010
	Здравствена инспекција	1,018	979	375	282	37	183	278	205	86	66	1	6	40	55
1	Заштита од нејонизујућег зрачења	111		53		48		53							
2	Здравствена и противеп. заштита у ЗУ	304	375	104	94	34	25	99	87	3	5			2	7
3	Произв. и промет лијекова и мед. средс.	423	430	146	132	35	31	61	73	77	55	1	5	30	29
4	Производња и промет намирница и ПОУ	62	80	26	33	42	41	24	27	3	3		1	1	11
5	Производња и промет хемикалија/биоцида	60	53	25	9	42	17	23	6	2	3			2	4
6	Противепидемијска заштита у др.објектима	34	22	13	9	38	41	13	7					1	4
7	Снабдијевање водом за пиће	19	18	5	5	26	28	2	5	1				4	
8	Услови за обављање дјелатности	5	1	3		60		3							

10.2.1. Производња и промет лијекова и медицинских средстава

Приоритети рада у овој области били су провјера присуства маистра фармације као одговорног лица за вријеме рада апотеке, посједовање лиценце за самостално обављање апотекарске дјелатности, откривање нерегистрованих лијекова, лијекова који нису прошли контролу Агенције за лијекове и медицинска средства, непрописно означених лијекова и лијекова без преведеног упутства, издавање лијекова без љекарског рецепта, достављање прописаних извјештаја, придржавање радног времена апотека итд.

Најчешће утврђивана неправилност у области производње и промета лијекова и медицинских средстава, због којих је изречен велики број забрана је необављање контроле увезене серије лијекова. Запажа се несклад између броја изречених забрана и броја издатих прекршајних налога који се може објаснити чињеницом да апотеке добију неконтролисана лијекове од велдрогерија које су под надзором фармацеутске инспекције у саставу Агенције за лијекове и медицинска средства БиХ. У тим случајевима инспектори су забрањивали промет лијекова док се не изврши провјера увезене серије лијекова али нису издавали прекршајне налоге апотекама.

Остале значајне неправилности су неусаглашеност секундарног паковања лијекова који су примарно били намијењени за тржиште Србије, одсуство стручног кадра за вријеме рада апотеке и непоштивање радног времена апотеке. Утврђене су значајне али не честе појаве да се лијекови издају без или на основу недоварајућег љекарског рецепта и да специјализована продавница незаконито обавља промет лијекова. Издавање лијека без преведеног упутства је констатован у једном случају, на основу дојаве пацијента који је добио лијек.

Проблем одсуства стручног кадра у апотекама је значајно умањен у односу на ранији период али се још дешава да се магистар фармације не затекне у апотеци при доласку инспектора. У току године забрањен је рад аптека у девет случајева, 5 пута због одсуства магистра фармације, 2 пута због непосједовања лиценце за стручно лице и 2 пута због непосједовања одобрења за рад од Министарства здравља и социјалне заштите.

У поређењу са претходним периодом може се закључити да је појава продаје лијекова без љекарског рецепта односно издавања лијека на основу неодговарајућег рецепта значајно сузбијена. У рјешавање ове појаве укључили су се Министарство здравља и социјалне заштите, Министарство унутрашњих послова због продаје лијекова са психостимулативним дјеловањем и здравствене коморе. Припремљен је и дистрибуисан образац рецепта за прописивање лијекова које не финансира Фонд здравственог осигурања. Сви чланови здравствених комора упозорени су да здравствени инспектори више неће толерисати било какве пропусте у прописивању и издавању лијекова и да ће предузимати казнене мјере и против појединаца који учине прекршај.

10.2.2. Здравствена и противепидемијска заштита у здравственим установама

Планирани приоритети у овој области били су спречавање обављања дјелатности која није одобрена од стране Министарства здравља и социјалне заштите, провјера регистрације здравствених установа у суду као правних лица, успостављање адекватних услова за одржавање хигијене здравственим установама, надзор над вођењем евиденција и медицинске документације, ангажовање здравствених радника из друштвеног сектора у приватним установама без сагласности послодавца, спречавање незаконитог рекламирања здравствене дјелатности.

Из табеларног приказа се види да је број контрола у овој области, у којој су радила два инспектора, мањи него у 2010. години када су до половине године радила три инспектора. Процент неуредних контрола је већи а број репресивних и казних мјера мањи, што значи да је утврђивано више прекршаја мањег значаја него претходне године. Најчешће утврђиване неправилности у овој области су недовољно предузимање мјера за спречавање заразних болести, које се првенствено односе на неадекватно санитарно-техничко стање објеката и вакцинацију против хепатитиса Б, затим необављање периодичних прегледа опреме и неуредно вођење медицинске документације и евиденција.

На основу сугестија Министарства здравља и социјалне заштите нису предузимане репресивне мјере по питању регистрације здравствених установа као правних лица због административних проблема приликом уписа у судски регистар. И поред постојећег прописа о управљању медицинским отпадом инспектори нису предузимали мјере по овом питању због непостојања одговарајуће инфраструктуре за коначно збрињавање опасног отпада.

Иако планом одређено као главни приоритет, на спречавању нелегалног рада није постигнут жељени ефекат због проблема уласка инспектора у приватне објекте и неодобравања претреса просторија од стране надлежних судова. Након анонимне пријаве да у Бијељини доктори запослени у болници раде у својим приватним стамбеним објектима, инспектори су у неколико наврата са инспекцијом рада покушали открити нелегалан рад али ни на једној наведеној локацији нису утврдили присуство пацијената.

Претпоставља се да доктори са појединим пацијентима уговарају прегледе са временским размаком, без груписања пацијената.

Након дистрибуције обрасца рецепта за прописивање лијекова чије трошкове сноси пацијент и упозорења свих чланова Коморе доктора медицине и Удружења доктора медицине приватне праксе на казнене одредбе за неправилно вођење медицинске документације, значајно је смањена појава прописивања лијекова на неодговарајућем рецепту.

10.2.3. Производња и промет хемикалија и биоцида

Приоритети у контролама у овој области били су обављање дјелатности са хемикалијама и биоцидима без одобрења надлежног органа, упис хемикалија и биоцида у одговарајуће инвентаре, откривање недозвољених и непрописно означених хемикалија, посједовање безбједносно-техничког листа за хемикалије, истицање писаних процедура и упозорења за руковање са опасним хемикалијама, вођење прописаних евиденција, обављање додатних едукација, обезбјеђење заштитне опреме и здравствених прегледа запослених радника.

У овој области уочава се значајан пораст процента неуредних контрола у односу на 2010. годину на шта највише утиче чињеница да већи број субјеката који обављају основну дјелатност нису регистровани и дјелатност коришћења хемикалија за властите потребе (месне индустрије, млекаре, произвођачи вина, базени за рекреацију.)

Произвођачи и овлашћени заступници су подносили захтјеве за упис хемикалија и биоцида у Инвентар који води Министарство здравља и социјалне заштите, углавном самоиницијативно а у мањем броју на основу рјешења инспектора.

Субјекти који производе, прометују или користе хемикалије углавном су имали безбједносно-техничке листове за хемикалије и истакнута писана упозорења о опасностима од хемикалија и поступању у акциденталним ситуацијама.

Инспекција је у сарадњи са Агенцијом за надзор над тржиштем БиХ узела 5 узорака обуће ради испитивања присуства диметилфумарата (DMF), материје које се у обућу ставља ради спречавања развоја гљивица у току транспорта и складиштења а која код осјетљивих особа може изазвати екзематозне промјене на кожи. Према Одлуци коју је донио Савјет министара овај биоцид је забрањено стављати у обућу а ради провјере узети су узорци дјечјих чизмица, дјечјих патика, женских ципела, мушких ципела и мушких патика, поријеклом из Кине. Сви испитивани узорци били су уредни а трошкове испитивања сносила је Агенција.

Обуку о заштити од опасних хемикалија и новим прописима у овој области коју је организовао Институт заштите и екологије Републике Српске у сарадњи са Министарством здравља, похађала су сва лица са високом стручном спремом, већина лица која непосредно раде са хемикалијама и већина здравствених инспектора.

10.2.4. Заштита од нејонизујућег зрачења

У овој области, која дуго времена није била под инспекцијским надзором, радио је један инспектор од априла мјесеца. Приоритети у контролама биле су провјере обављања првих и периодичних мјерења извора зрачења, како би се утврдио евентуални штетан утицај зрачења на здравље људи. Мјерења показују да су зрачења базних станица мобилне телефоније у границама дозвољеног али је током контрола утврђено да телеком оператери нису легализовали велики број раније изграђених станица, односно нису прибавили урбанистичко-грађевинску документацију и одобрење за коришћење које издаје Министарство здравља и социјалне заштите. То је главни разлог високог процента неуредних контрола у овој области. Умјесто предузимања казних мјера одлучено је да се у оквиру превентивног дјеловања оператери писмено упозоре на законске обавезе и казнене одредбе због непоштивања прописа. Након упозорења сви оператери су поднијели захтјеве за легализацију базних станица, чије рјешавање је у току.

У овој области је значајан проблем недостатка посебног прописа који се односи на УВ лампе, које су такође извори нејонизујућег зрачења као и недостатка овлашћених лица за контролу техничке исправности ових извора.

Са циљем рјешавања наведених питања остварена је добра сарадња са Министарством здравља и социјалне заштите, Центром за зрачење при Институту за јавно здравство Републике Српске и Регулаторном агенцијом за комуникације.

10.2.5. Социјална, породична и дјечија заштита

У овој области није обављан редовни инспекцијски надзор због недостатка инспектора за социјалну заштиту. На основу примљених представки да поједини домови за смјештај старих лица не испуњавају прописане услове, извршено је неколико контрола заједно са грађевинском инспекцијом и инспекцијом рада. Овим установама из објективних разлога није забрањиван рад већ су налагане мјере за прибављање грађевинско-техничке документације и одобрења за рад, са циљем легализације и законитог пословања. Посебна пажња је посвећена отклањању санитарно-техничких и хигијенских недостатака, првенствено оних који се односе на обзбјеђење адекватне исхране смјештених лица.

10.2.6. Производња и унутрашњи промет хране и предмета опште употребе

Поред контроле увоза хране, предмета опште употребе и хемикалија, републички инспектори су у општинама које немају локалног здравственог инспектора извршили 62 контроле производње и промета хране и предмета опште употребе и 34 контроле санитарно-хигијенског стања објеката. У овим контролама је утврђен висок проценат неуредности (41%), што показује да субјекти под надзором занемарују поштивање прописа ако не очекују редовне инспекцијске контроле.

Неправилности у овим контролама су се углавном односиле на нередовно испитивање хране путем овлашћених лабораторија, необављање санитарних прегледа и додатне обуке запослених радника, непрописно чување хране и непридржавање дугих правила хигијене.

У области снабдијевања водом за пиће неуредне контроле су се углавном односиле на неусклађеност обима и учесталости ипитивања воде са важећим прописима.

Произвођачи флашираних вода поднијели су захтјеве за признавање воде од стране Комисије која је формирана у саставу Агенције за безбједност хране. У току године признато је неколико врста вода из увоза и вода које се производе у Федерацији БиХ.

10.3. Рад здравствених инспекција у јединицама локалне самоуправе

Здравствена инспекција на општинском/градском нивоу, чија је основна надлежност надзор над производњом и прометом хране и предмета опште употребе и санитарно-хигијенским стањем објеката, са 60 инспектора обавила је 15.135 контрола од којих су 4.131 односно 27% биле неуредне. Предузето је укупно 5.100 управних мјера од чега се 10 односи на затварања објеката, 1.639 на разне забране (забрана рада лицима због клицоноштва, забрана промета неисправне хране и предмета опште употребе, забрана одређене дјелатности и др.) и 3.451 мјера на отклањање различитих недостатака (нередовно обављање санитарних прегледа и додатне едукације запослених, нередовно испитивање хране и предмета опште употребе путем овлашћених лабораторија итд.).

Изречено је 28 мјера забране пушења на јавним мјестима од чега се највећи број односи на објекте за његу и уљепшавање, затим на роштиљнице, пицерије и буреџџинице, продавнице и ресторане. У посластичарницама, у које улазе дјеца нису констатовани прекршаји забране пушења. Значајно је истакнути да није констатовано рекламирање цигарета у штампаним и електронским медијима и путем билборда, што је резултат брзе и енергичне реакције инспекције приликом сваког покушаја рекламирања претходних година

У току године издато је укупно 466 прекршајних налога са износом од 224.878 КМ и поднесено 47 захтјева за покретање прекршајног поступка.

У поређењу са претходним годинама запажа се да је проценат неуредних контрола углавном уједначен (око 27%) и да је удио отклањања недостатака у укупном броју мјера око 70%.

У 2011. години, на основу визуелног прегледа инспектора, ван промета је стављено око 4.00 kg/l разних намирница (месни и млијечни производи, освјежавајућа пића, сокови, пиво, кондиторски производи, зачини, кечап, мајонеза, шлаг, пудинг, брашно, компот, пецива, кафа, флаширана вода, тјестенина,рибље конзерве,готова јела итд.) због протеклог рока употребе, страних примјеса, недостатка или неисправности декларације. Ван промета је стављено и око 15 kg средстава за личну хигијену, његу и уљепшавање због истеклог рока трајања или недостатка декларације. Половином године, истовремено са повлачењем у ЕУ, са тржишта су повучене дјечје флашице које садрже бисфенол А (BPA), материју за коју је постављена сумња да може имати негативан утицај на здравље дјече.

Као и сваке године за вријеме топлих дана интензивирани су контроле објеката у којима постоји висок ризик од тровања храном већег броја људи, као што су објекти брзе хране, експрес ресторани, ресторани у студентским и ђачким домовима, посластичарнице, роштиљнице и сл. У истом периоду инспекција је у цијелој Републици спроводила акције спречавања складиштења и промета намирница на отвореном простору, гдје су изложене атмосферским утицајима, високим температурама, издувним гасовима, прашина, додиру

животиња итд. У току 2011. године није било већих епидемија тровања храном ни других значајних епидемија заразних болести чија појава и ширење зависе од инспекцијских мјера.

У оквиру расположивих материјалних средстава за финансирање трошкова анализа, здравствена инспекција је вршила узорковање лако кварљиве хране ради лабораторијске провјере здравствене исправности. У већим градовима Републике узето је 60 узорака млијечних производа, колача и сладоледа при чему је код два узорка (3,3%) доказана неисправност, што се уклапа у резултате мониторинга хране у развијеним земљама.

Са Агенцијом за надзор над тржиштем БиХ склопљен је Споразум о провјери присуства упозорења на играчкама које садрже магнетне дијелове, садржају фталата у дјечјим играчкама, и садржају N-nitrozamina и прекурсора N-nitrozamina у цуцлама варалицама. Извршено је 40 прегледа играчака са магнетима и за све које нису имале упозорење или је упозорење било неодговарајуће (92 комада) наложено је стављање текста о опасности од гушења у случају да дијете прогута магнет. Узето је 10 узорака играчака и производа за дјецу (лутке бебе, лутке барби, шлауфи и мишићи за пливање) ради испитивања на садржај фталата, од чега су само два била исправна. Од 181 затечене играчке и производа, уништено је 170 неисправних комада. Све играчке су поријеклом из Кине а увозници су били из ФБиХ 7, Дистрикта Брчко 1 и 2 из Републике Српске. Такође је узето пет узорака цуцли варалица ради испитивања на садржај N-nitrozamina и прекурсора N-nitrozamina и сви су показали уредне резултате.

На основу информација са европског система за брзу размјену информација о неисправној храни (RASFF) извршен је велики број ванредних контрола и са тржишта повучене све спорне серије хране. При томе је констатован висок степен одговорности реномираних произвођача и великих продајних ланаца, који су поред повлачења спорних серија вршили и додатна испитивања других серија својих производа.

На захтјев Министарства унутрашњих послова Републике Српске, инспекција је у више наврата обављала превентивне прегледе у објектима у којима је припремана и послуживана храна за посебно угледне личности и делегације из других земаља. Уочени недостаци приликом тих прегледа, који би евентуално могли утицати на безбједност хране отклањани су у најкраћем року, под надзором инспектора. Све посјете делегација протекле су без посљедица по здравље учесника.

По захтјеву Омбудсмена за дјецу да се предузму мјере ради заштите дјеце од производа „Magic Dragon“, биљне мјешавине која има психостимулативно дјеловање а која се наводно употребљава у земљама у окружењу, инспектори континуирано прате стање на тржишту и до данас нису утврдили присуство овог производа у Републици Српској.

10.4. Закључне напомене

У појединим областима под надзором здравствене инспекције постоје одређене појаве које иако нису масовне значајно утичу на општу слику о раду инспекције.

Према анонимним дојавама још постоји илегалан рад љекара, стоматолога и зубних техничара који инспекција није успјела сузбити. Основни разлог неуспјеха лежи у чињеници да се услуге пружају иза затворених врата у приватним кућама и становима, у које инспектори не могу улазити без налога суда.

Пружање болничких услуга у појединим хируршким и гинеколошким амбулантама тешко је доказати инспекцијским прегледом. За сузбијање ове појаве потребно је

организовати стручни надзор над радом тих амбуланти јер само специјалисти тих грана могу јасно знати која се услуга не може пружати у амбулантним условима. Претпоставка је да ће ова појава бити значајно смањена увођењем система сертификације здравствених установа.

Збрињавање инфективног медицинског отпада представља проблем јер једино болница Добој има постројење за обраду тако да у већини мјеста овај отпад завршава на депонији заједно са комуналним отпадом. Депоније немају дозволу да прихватају инфективни отпад тако да сама селекција и обиљежавање опасног отпада у складу са посебним прописом, нема сврхе.

Због недовољних лабораторијских капацитета, за испитивање појединих параметара исправности хране и предмета опште употребе морају се користити услуге лабораторија у иностранству, што јако успорава инспекцијски поступак и поскупљује анализе. Велики број дијететских суплемената се не може испитати на најбитније параметре као што су нпр. хормони у препаратима за спортисте а исти проблем постоји и код неких врста предмета опште употребе као што је нпр. испитивање боја за тетоважу. Прописи предвиђају могућност суперанализе узорака и у случају када је прву анализу радила акредитована лабораторија те се дешава да у двије акредитоване лабораторије резултати буду различити.

Сметњу за лабораторијску провјеру производа представља и недостатак финансијских средстава за плаћање уредних анализа узорака узетих на унутрашњем тржишту, те се мониторинг своди само на мали број узорака најризичнијих врста хране и предмета опште употребе.

Недостатак овлашћених лица да врше провјеру техничке исправности одређених уређаја који емитују нејонизујуће зрачење (УВ лампе, ултразвук и сл.) такође ствара велике сметње у раду ове инспекције а додатни проблем представља недостатак подзаконског акта о УВ лампама.

Недостатак предузећа која могу и морају хитно реаговати у одређеним акциденталним ситуацијама као што је хаваријско расипање хемикалија и другог опасног материјала, представља потенцијални проблем који не може ријешити инспекција.

Питање сеоских и школских водовода, који немају потребну грађевинско техничку документацију ни лице које управља тим водоводом, не може ријешити инспекција. За рјешавање овог питања потребно је пуно ангажовање органа локалне управе али и одређених министарстава.

Поједине области са битним утицајем на здравље људи нису регулисане прописима што је потребно учинити у што краћем времену (базени за купање, дјечји вртићи, салони за уљепшавање, тетоважу и пирсинг, водоводи у погледу стручног кадра итд.).

Постојање истих прописа на нивоу Републике Српске и БиХ збуњује и субјекте надзора и инспекторе у смислу који пропис треба примјењивати, нарочито када је одређена материја супротно регулисана. Таква је ситуација са законима о храни. О недостацима у прописима о храни достављена је посебна информација Министарству пољопривреде, шумарства и водопривреде.

Подаци из евиденција различитих органа би требали бити на веб - страницама, као што су подаци о здравственим установама, базним станицама мобилне телефоније, испитаним серијама лијекова, Централни регистар субјеката који послују са храном итд. како би их инспектори могли користити у припреми контрола и приликом утврђивања чињеничног стања.

У одређеном броју закона, за које је списак раније достављен Министарству здравља и социјалне заштите, је потребно уградити поглавље инспекцијски надзор и допунити казнене одредбе.

За обављање надзора у области социјалне заштите неопходно је примити најмање два инспектора, једног у Одјељење Бања Лука и једног у Одјељење Источно Сарајево, за надзор у здравственим установама по једног инспектора у одјељењима Требиње и Источно Сарајево а за надзор над производњом и прометом лијекова једног магистра фармације у Одјељењу Бијељина.

11. ПРОСВЈЕТНА ИНСПЕКЦИЈА

11.1. Унутрашњи инспекцијски надзор

Републичка просвјетна инспекција је у току 2011. године извршила 1.253 контроле. Редовних инспекцијских контрола било је 819, ванредних 35 и 399 контрола извршења рјешења. Удио неуредних у укупном броју контрола просвјетне инспекције за 2011. годину износи 35,5%. Донесена су 432 рјешења којим је наложено отклањање недостатака. На рјешења инспектора изјављене су 53 жалбе. Просвјетни инспектори су у току 2011. године издали 25 прекршајних налога.

У 2011. години у Сектору просвјетне инспекције радило је 11 инспектора укључујући главног просвјетног инспектором. Поред области васпитања и образовања, ученичког и студентског стандарда, просвјетна инспекција сада врши надзор у области културе и спорта, тако да овај број инспектора није довољан за вршење инспекцијског надзора. Потребно је систематизовати и попунити радна мјеста инспектора за културу и спорт.

У сарадњи са другим инспекцијама, просвјетна инспекција је извршила 55 контрола и то са инспекцијом рада 40 и са тржишном инспекцијом 15 контрола.

Квантитативни показатељи о раду просвјетне инспекције у 2011. години

Ред. бр.	Области надзора	Извршене контроле			Предузете мјере		
		Укупно	Неуредне	% неуредних	Наређено отклањање неправ.	Прекршајни налог	Кривична пријава
	Просвјетна инспекција	1,253	445	35.5	432	25	2
1	Библиотека дјелатност	40	22	55.0	20	4	
2	Високо образовање	159	66	41.5	64		
3	Издавачка дјелатност	17	3	17.6	3		
4	Музејска дјелатност и културна добра	6	2	33.3	1		
5	Музичка, музичко сценска и естрадна дјелат.	6					
6	Образовање одраслих	33	13	39.4	13	1	
7	Основно образовање и васпитање	515	179	34.8	174	6	
8	Позоришна и филмска дјелатност	16	6	37.5	6		
9	Предшколско васпитање и образовање	131	58	44.3	58	2	
10	Спорт	53	2	3.8	2		
11	Средње образовање и васпитање	260	90	34.6	87	12	2
12	Студентски стандард	6	1	16.7	1		
13	Ученички стандард	11	3	27.3	3		

Највише контрола извршено је у области основног образовања 515, затим у области средњег образовања 260, у области високог образовања 159, у области предшколског васпитања и образовања 130, у области спорта 53, у области библиотекачке дјелатности 40 контрола итд.

Анализирајући извјештај о предузетим управним мјерама по областима надзора можемо констатовати да је највише рјешења донесено у области основног образовања 174, затим средњег образовања 87, високог образовања 46, предшколског васпитања 36 итд .

Највише прекршајних налога издато је средњим школама 12, основним школама 6, библиотекама 4 итд.

11.1.1. Предшколско васпитање и образовање

Просвјетна инспекција је извршила инспекцијске прегледе у објектима гдје се обавља дјелатност играоница за дјецу и утврдила да дјелатност предшколског васпитања и образовања обављају „самосталне радње“ и „удружења грађана“ које нису регистроване у складу са Законом о предшколском васпитању и образовању и нису добиле рјешење за рад предшколске установе од Министарства просвјете и културе. Просвјетна инспекција је предузела мјере да субјекти надзора прибаве рјешења о одобрењу за рад предшколске установе и да усагласе дјелатност и акта са законом. О стању у области предшколског васпитања и образовања упознато је Министарство просвјете и културе. Инспекцијским прегледима је утврђено да у предшколским установама раде радници „разних“ врста стручне спреме и да се пријем истих врши без конкурса, јер важећим Законом није прописана врста стручне спреме запослених у предшколским установама, као ни процедура избора васпитно-образовних радника и сарадника. Већина предшколских установа уписује више дјеце по групама, од дозвољеног броја. Ангажовање васпитача није у складу са законским прописима, јер један васпитач ради у групи са више дјеце од прописаног броја итд.

11.1.2. Основно образовање и васпитање

Инспекцијским прегледима је утврђено да се велики број неправилности односи на начин и поступак оцјењивања ученика, који је даље проузроковао неправилности у поступку и начину избора ученика генерације у завршном разреду; упис дјеце у поједине школе се врши супротно законским прописима; школски одбори нису донијели статуте и друге опште акте, којима се обавезно прописује поступак за жалбе радника и ученика; школе неуредно воде прописану евиденцију о васпитно-образовном раду; школе нису организовале екскурзије, излете и школе у природи у складу са Законом и Правилником и сл.

11.1.3. Средње образовање и васпитање

У извјештајном периоду просвјетна инспекција је утврдила сљедеће неправилности: школе ангажују на допуну норме наставнике који нису верификовани за извођење наставе; вишак часова школе распоређују својим наставницима без предходно проведене процедуре конкурса; у школама раде пензионери (проф. математике); ангажовање ваннаставног особља није у складу са правилницима о организацији и систематизацији радних мјеста и сагласношћу Министарства; неуредно се води прописана евиденција о васпитно-образовном раду школе; правилници о систематизацији радних мјеста нису усклађени са законским прописима; школски одбори нису донијели статуте и друге опште акте школе којима се обавезно прописује поступак за жалбе радника и ученика; поједине школе нису

издале наставницима и стручним сарадницима рјешење о 40-часовној радној недјељи; лиценце за васпитно-образовни рад наставника су истекле, али исте још нису продужене; у више школа раде наставници који нису добили од надлежне здравствене установе налаз и мишљење да су способни за посао.

11.1.4. Образовање одраслих

Извршени су инспекцијски прегледи код свих организатора образовања којима је одобрено извођење програма образовања одраслих за основно образовање одраслих, средње стручно образовање одраслих, преквалификацију и доквалификацију и утврђено је да: нису статутом или другим актом предвидјели вријеме организовања образовања одраслих у току године и образовни рад у току дана и радне недјеље; нису прописали које стручно тијело доноси акт о разлици и додатним испитима код преквалификације и доквалификације; не воде уредно матичне књиге и дневнике рада за полазнике образовања одраслих и сл.

У извјештајном периоду Средња струковна школа с правом јавности Центар за образовање Широки Бријег, свакодневно је путем медија објављивала огласе за упис кандидата у програме средњошколског образовања одраслих. Уз наведене огласе јасно су наводили Подручне центре ове школе: Приједор, Бања Луку, Лакташе, Градишку, Модричу, Теслић, Бијељину, Источно Сарајево, Зворник, Фочу, Требиње и Брод. Због постојања основане сумње да се Средња струковна школа с правом јавности, Центар за образовање Широки Бријег, неовлашћено бави образовањем одраслих, просвјетна инспекција је у сарадњи са тржишном инспекцијом, извршила инспекцијске прегледе у Подручним центрима поменуте школе у Републици Српској и утврдила да нису добили, од Завода за образовање одраслих, рјешење о одобравању извођења програма образовања одраслих. Због обављања дјелатности образовања одраслих без рјешења Завода за образовање одраслих, овим Подручним центрима је забрањен рад.

11.1.5. Високо образовање

У извјештајном периоду просвјетна инспекција је извршила редовне контроле на свим јавним и приватним високошколским установама, контролисали су анажовање одговорних наставника и сарадника и утврдили да су високошколске установе ангажовале наставнике са других високошколских установа из иностранства, у својству гостујућег професора, а да претходно нису спроводили процедуру избора у научно-наставна звања; ангажовање је извршено и без закључивања споразума између високошколских установа, у којем се прецизира облик радног ангажовања и расподјела радног времена наставника на свакој од високошколских установа. Високошколске установе за одговорне наставнике и сараднике одредиле су наставнике који не испуњавају законом прописане услове и који нису изабрани у звање у складу са законом или им је истекао избор у звање. Наставници, односно сарадници високошколске установе који су закључивали уговоре о допунском раду на другој високошколској установи, нису имали сагласност послодавца са којим су имали заснован радни однос са пуним радним временом. Честа појава на високошколским установама је и неуредно вођење матичних књига студената, евиденције о издатим јавним исправама и евиденције о испитима. По Закључку Владе Републике Српске, од 05.05.2011.

године, просвјетни инспектори извршили су инспекцијски преглед на 6 приватних високошколских установа, утврдили чињенично стање и о томе упознали Министарство просвјете и културе.

11.1.6. Провјере законитости стицања свједочанстава и диплома

Поред обављања послова редовног инспекцијског надзора просвјетна инспекција је обављала и послове ванредног инспекцијског надзора по иницијативама установа и појединаца којима су тражене провјере законитости стицања свједочанстава и диплома, утврђивала чињенице у поступку издавања јавних исправа које издаје школа и високошколска установа, одговорала подносиоцима захтјева и представки, обавјештавала друге органе кад су постојали разлози за предузимање мјера за које је тај орган надлежан. Просвјетна инспекција је у извјештајном периоду извршила провјеру 161 школске исправе од тога 8 у основним школама, 104 у средњим школама и 49 на високошколским установама и наложила средњим школама да пониште 22 дипломе, а високошколским установама 3 дипломе. У поређењу са истим периодом прошле године смањен је број захтјева за провјеру законитости стицања школских исправа, као и број налога за поништавање диплома.

11.1.7. Ученички стандард

У установама ученичког стандарда утврђене су неправилности које су се односиле на доношење незаконитих одлука управних органа, годишњим обрачуном и расподјелом добити од стране управног одбора, а о истим пропустима надзорни одбор није обавјештавао Министарство. Контрола је вршена и у области спровођења дисциплинских поступака против васпитача и ученика.

11.1.8. Студентски стандард

Неправилности утврђене у установама студентског стандарда односиле су се на услове за рад студентског дома; доношење и реализацију годишњег плана и програма рада; вођење прописане евиденције и документације; процедуре смјештаја и исхране студената.

11.1.9. Култура

У извјештајном периоду извршене су контроле у библиотечкој, позоришној, музејској, издавачкој, кинематографској и естрадној дјелатности.

У контролисаним **библиотекама** утврђене су неправилности које се односе: на именовање директора и управних одбора, тј. истима је истекао мандат, на општа акта библиотеке којим се регулишу услови и начин коришћења библиотечке грађе; састављање записника о ревизији библиотечке грађе; ревизију и расходовање библиотечке грађе; евидентирање инвентарских јединица серијских и монографских публикација у књиге инвентара; доказ о положеним стручним испитима за раднике распоређене на радно мјесто библиотекара и књижничара; програм рада библиотеке; вођење каталога (лисних или

електронских) и друге материјалне евиденције о библиотечкој грађи; упис у централни регистар библиотека; вођење Регистра културних добара што је дефинисано Законом, али не постоје подзаконски акти по којим би се исти водили. О утврђеним недостацима обавијештено је надлежно министарство.

У **позоришној дјелатности** утврђене су неправилности које се односе на именовање умјетничких савјета позоришта без претходне сагласности оснивача; управни одбори нису донијели пословнике о раду; немају општа акта којим се уређују број чланова и начин утврђивања и именовања права и обавезе и одговорности умјетничког савјета и надзорног одбора; немају годишњи репертоарски план и годишњи програм рада и сл.

У Републици Српској постоје само три позоришта, а позоришном дјелатношћу се баве 33 „удружења грађана“, приликом контроле истих уочено је да „удружења грађана“ немају сагласности од Министарства просвјете и културе, као ни рјешење о испуњавању услова, те да им општа акта нису усаглашена са Законом.

У **музејској дјелатности** најчешће неправилности се односе на именовање директора и управних одбора, тј. истима је истекао мандат, а нису од стране министра именовани управни одбори који би извршили именовање директора, немају пословник о раду стручног колегијума; општа акта нису усаглашена са Законом; регистри културних добара не постоје у музејима иако је вођење регистра дефинисано Законом, али не постоје подзаконски акти по којим би се исти водили итд.

Инспекцијским прегледом је утврђено да издавачи нису достављали обавезне примјерке одштампаних публикација Народној и универзитетској библиотеци Републике Српске и један примјерак штампане и на други начин умножене публикације једној народној библиотеци на свом подручју; не склапају се уговори између штампара и издавача; издају се периодике, а нису уписани у Регистар јавних гласила нити имају потребни каталожки број и међународни број за серијске публикације; периодике имају ISSN број додјељен од Националне библиотеке Сарајево, али иста не додјељује CIP каталожки запис, те исте немају CIP, а то им је обавеза према закону.

У **кинематографској дјелатности** је утврђено да удружења грађана врше и кинематографску дјелатност, а не посједују рјешење о испуњавању услова и критеријума за обављање кинематографске дјелатности.

11.1.10. Спорт

У поступку контроле спортских организација утврђени су сљедећи недостаци: нису разврстане спортске дјелатности и дјелатности спортских клубова по Уредби о класификацији дјелатности Републике Српске; стручни рад у спортским организацијама обављају лица која немају више или високо образовање у области спорта, односно физичке културе и лица без лиценце; све спортске организације основане су као удружења грађана; чланарина се уплаћује директно на руке, а не преко рачуна; недостаје правилник о условима за почетак рада спортске организације; правилник којим се утврђују услови за обављање послова оспособљавања и стручног усавршавања кадрова, начин оспособљавања, организације надлежне за образовање, номенклатуру спортских занимања, звања и друго; правилник којим се утврђује начин вођења евиденције, облик образаца итд.

11.2. Закључне напомене

Ефекти предузетих инспекцијских мјера огледају се у већем броју уредних контрола у 2011. години у односу на предходне године. Просвјетна инспекција је у предходном периоду предузимала мјере да се спријечи неовлашћено бављење васпитањем и образовањем и да субјекти надзора отклоне неправилности које су утврђене у инспекцијским контролама.

Значајно учешће броја неуредних контрола посљедица је недостатака у законима и подзаконским актима, због тога је просвјетна инспекција, када је обављајући послове инспекцијског надзора у области васпитања и образовања, ученичког и студентског стандарда, културе и спорта утврдила одређене недоречености и нејасноће у тумачењу важећих прописа обавјештавала надлежна Министарства и тражила да се приступи раду на измјенама и допунама закона и подзаконских аката. Сви закони из области васпитања и образовања измјењени су у прошлој години, али потребно је измјенити законе из области културе и спорта и донијети подзаконске акте који недостају.

У циљу повећања ефикасности рада инспекције и рјешавања нагомиланих проблема у областима надзора сматрамо, да би ресорна министарства требала да убрзају поступак за доношење законских прописа и подзаконских аката који недостају у областима васпитања и образовања, ученичког и студентског стандарда, културе и спорта.

12. ИНСПЕКЦИЈА ЗА ЗАШТИТУ ОД ПОЖАРА

12.1. Унутрашњи инспекцијски надзор

Инспекцијски надзор у областима заштите од пожара у 2011. години обављало је 5 инспектора. У новембру 2010. године, примљена су 3 инспектора за заштиту од пожара и тиме покривена одјељења Добој, Источно Сарајево и Требиње, који су ефикасно савладали План и програм обуке оспособљавања за самосталан рад. Тиме су у складу са одлукама Владе и мјерама штедње смањени одласци инспектора у друга одјељења око приоритетног инспекцијског надзора у припадајућим општинама у којима није било инспектора. Због великог броја субјеката контрола, и ефикасно извршеном оспособљавању млађих инспектора за самосталан рад, исти су у марту 2011. године укључени у самосталан рад.

Проблем кадровске попуњености инспектора заштите од пожара не обезбјеђује перманентне контроле на територији Републике Српске. Расположиви број инспектора и извршени број инспекцијских контрола и предузетих мјера у односу на велики број субјеката контрола, не даје реалан пресјек стања нивоа заштите од пожара, и реализације досљедне примјене закона и техничких норматива у циљу потпуне безбједности људи и материјалних добара угрожених пожаром, експлозијама и хаваријома.

У 2011. години извршено је 877 контрола, 841 редовна и 36 ванредних контрола. Од укупног броја извршених контрола, 48% је биле су контроле са неправилностима (420 контрола). Донешена је 401 управна мјера, од чега 397 рјешења за отклањање неправилности (98%) и 4 забране.

Изречено је 56 прекршајних налога и изјављене 8 жалби на рјешења инспектора.

Квантитативни показатељи о раду инспекције у 2011. години

Р. бр.	Области надзора	Извршене контроле			Управне мјере				Прекршајне мјере				Жалбе
		Укупно	Неуредне	% неуредних	Укупно	Отклањање недос	Забране	% отклањање недостат.	Укупно	Правно лице	Одг. лице	Физ. лице	
1	Услови за обављање дјелат.	16	2	13	2	2		100					
2	Колективно становање	49	24	49	21	21		100					
3	Привредне и ванприв. дјел.	759	380	50	365	361	4	98	56	18	37	1	8
4	Шумарство и пољопреда	28	11	39	10	10		100					
5	Ватрогасне јединице	25	3	12	3	3		100					
6	Остало												
	Укупно	877	420	48	401	397		98	56	18	37	1	8

Велики број контрола са неправилностима (48%) није показатељ неспровођења мјера заштите од пожара и непоштивање закона и техничких норматива, већ се ради о појачаном надзору. Већи број неуредних контрола је из разлога што су одређене провјере „са малим ризиком“ занемарене у спровођењу мјера заштите од пожара, као контрола средстава и опреме за гашење пожара и обуке са провјером знања радника везано за опасности на радним мјестима.

Највећи дио управних мјера се односи на отклањање недостатака које се односе на примјену прописа и техничких норматива у области привредних и ванпривредних дјелатности. У овој области од 759 извршених контрола, 380 су биле контроле са

неправилностима (50%), донесено је 365 управних мјера, од којих су 4 забране кориштења постројења и уређаја са запаљивом течностима (резервоара) и забрана руковања запаљивим течностима и гасовима без положеног стручног испита. У овој области изјављено је 8 жалби на рјешења инспектора.

Према плану контрола, инспекцијски прегледи четвртог квартала били су усмјерени на субјекте који су у јесењем и зимском периоду са већим ризиком осјетљивости на пожаре, као јавни и стамбени објекти са котловницама на чврсто гориво, лож уље и течни нафтни гас, објекте колективног становања (дјечији вртићи, геријатријски центри, болнице), и ноћне клубове у којима се окупља већи број лица у погледу могућности безбједне евакуације. Контроле су вршене на основу плана процјене ризика и настанка неправилности који су уочени из предходних извјештаја. У складу са областима надзора и креираним листама провјера, према врстама припадајућих објеката/субјеката, а према према анализи резултата извршених контрола, дата је процјена ризика као основ за планирање инспекцијских контрола за наредни период.

У складу са процјенама ризика, и постојања високе осјетљивости на пожаре одређених категорија шума и осталих отворених комплекса, очекивајући високе температуре и услове за прогресиван развој пожара, у области шумарства и пољопривреде, ЈПШ „Шуме Републике Српске“ повећан је број контрола, тако да је проценат извршења је 112 %.

Компаративна анализа показатеља у односу на 2010. годину

Ред бр.	Области надзора	Укупан број контрола			Број уредних контрола			Број управ. мјера Отклањање недостат.		
		2010	2011	l	2010	2011	l r	2010	2011	l
1	Услови за обављање дјел.	13	16	1,2	10	14	1,14	1	2	2,0
2	Колективно становање	14	49	3,7	8	25	0,9	6	21	3,5
3	Приведне и ванпри. дјел.	647	759	1,2	302	379	1,1	276	365	1,3
4	Шумарство и пољоприв.	34	28	0,8	19	17	1,1	14	10	0,7
5	Ватрогасне јединице	13	25	1,9	12	22	0,95	1	3	3,0
6	Остало									
	Укупно	721	877	1,2	351	457	1,1	298	401	1,3

Структура предузетих мјера у 2011. години

Р. бр.	Предузете мјере	Број мјера	% учешћа
1.	Управне мјере	401	100
1.1.	Превентивне/корективне мјере	397	98
1.2.	Репресивне управне мјере	4	2
2.	Прекршајне мјере	56	100
2.1.	Прекршајни налози	56	100
2.1.1.	Правно лице	18	32
2.1.2.	Одговорно лице	37	66
2.1.3.	Физичко лице	1	2
2.2.	Прекршајне пријаве		

Највећи дио мјера 397, односио се на корективне мјере (98 %). За озбиљније кршење техничких прописа и норматива предузете су 4 забране рада и кориштења објеката, уређаја и инсталација, усљед неусклађености са техничким прописима и присутности

непосредне опасности од избијања и ширења пожара, из области привредних и ванпривредних дјелатности на субјектима контрола које се односе на кориштење резервоара запаљивих течности и гасова, и забрану руковања запаљивим течностима и гасовима на бензинским станицама и привредним субјектима. Изречено 56 прекршајних налога.

На инспекцијска рјешења инспектора за заштиту од пожара из области привредних и ванпривредних дјелатности изјављено је 8 жалби МУП-у као другостепеном органу, за објекте трговачких центара, дома здравља, администрације и погона за пуњење боца пропан бутан гаса. МУП је поништио 5 рјешења и вратио на обнову поступка и утврђивање нових чињеница.

12.1.1. Услови за обављање дјелатности

Инспекцијски надзор у области услова за обављање дјелатности

Р. бр.	Предузете мјере	2011.	
		Кол.	% учешћа
1.	Извршене контроле	16	100
1.1.	Редовне контроле	14	88
1.2.	Ванредне контроле		
1.2.2	Контроле извршења рјешења	2	12
2.	Извршене контроле	16	100
2.1.	Уредне контроле	14	88
2.2.	Неуредне контроле	2	12
3.	Управне мјере	2	100
3.1.	Отклањања неправилности	2	100

У области услова за обављање дјелатности извршено је 16 контрола. Контроле се односе на предузећа за пројектовање и спровођење заштите од пожара и предузећа за контролно испитивање апарата за гашење почетних пожара, а која су добила овлаштења МУП-а.

Министарства унутрашњих послова за обуке и испитивања из области заштите од пожара, хидрантске мреже, стабилних инсталација за дојаву пожара, вентилација, стабилних инсталација, водених завјеса, димовода и сл., обуке радника и провјере знања из области заштите од пожара.

12.1.2. Колективно становање

Инспекцијски надзор у области колективног становања

Р. бр.	Предузете мјере	2011. године	
		Кол.	% учешћа
1.	Извршене контроле	49	100
1.1.	Редовне контроле	23	45
1.2.	Ванредне контроле	2	4
1.2.2	Контроле извршења рјешења	24	48
2.	Извршене контроле	49	100
2.1.	Уредне контроле	25	51
2.1.1.	Уредне редовне контроле	1	4
2.1.2.	Уредне ванредне контроле	1	4
2.1.3.	Уредне контроле извршења	23	92
2.2.	Неуредне контроле	24	49
2.2.1.	Неуредне редовне контроле	22	91
2.2.2.	Неуредне ванредне контроле	1	4
2.2.3.	Неуредна контрола извршења	1	4
3.	Управне мјере	21	100
3.1.	Отклањања неправилности	21	100

У области колективног становања извршено је 49 контрола стамбено пословних објеката, дјечијих, школских, ђачких, студентских, старачких и казнено поправних домова. Изражен је проблем контрола стамбених објеката код којих нису формиране Заједнице етажних власника, као правна лица и изостале обавезе у складу са Законом о одржавању стамбених јединица.

Неуредне контроле су у провјерама контроле средстава и опреме за гашење пожара, обука радника и стручних налаза исправности електричних и громобранских инсталација. Изостала заштита од атмосферског пражњења, посебно код индивидуалних стамбених објеката, и импровизације на електричним инсталацијама, ложиштима и димоводима, су неправилности које доводе до пожара на овим објектима. Изражен проблем представљају старији и девастирани стамбени објекти руралног подручја, са старијим и болесним лицима чије импровизоване инсталације електричне енергије и димоводи су чести узроци пожара са смртним исходом.

Ове контроле се врше и у складу са Законом о одржавању стамбених зграда и Одлукама о кућном реду и димњачарској дјелатности, а надзор над примјеном одреби овог закона је у надлежности градских / општинских органа за инспекције, односно комуналне инспекције.

У овој области извршено је 62% планираних контрола. Због наведеног надзора локалних заједница и законом повјерених послова надзора ватрогасних јединица у спровођењу мјера заштите од пожара на објектима колективног и индивидуалног становања, појачан надзор је усмјерен на највећу област привредних и ванпривредних дјелатности.

12.1.3. Привредне и ванпривреде дјелатности

Инспекцијски надзор у области привредних и ванпривредних дјелатности

Р. бр.	Предузете мјере	2011.година	
		Кол.	% учешћа
1.	Извршене контроле	759	100
1.1.	Редовне контроле	415	55
1.2.	Ванредне контроле	26	3
1.2.2	Контроле извршења рјешења	318	42
2.	Извршене контроле	759	100
2.1.	Уредне контроле	379	50
2.1.1.	Уредне редовне контроле	98	26
2.1.2.	Уредне ванредне контроле	9	2
2.1.3.	Уредне контроле извршења	272	72
2.2.	Неуредне контроле	380	50
2.2.1.	Неуредне редовне контроле	317	83
2.2.2.	Неуредне ванредне контроле	17	5
2.2.3.	Неуредне контроле извршења	46	12
3.	Управне мјере	365	100
3.1.	Отклањање неправилности	361	98
3.2.	Репресивне мјере	4	2
4.	Прекршајне мјере	56	100
4.1.	Правно лице	18	32
4.2.	Одговорно лице	37	66
4.3.	Физичко лице	1	2
5.	Жалбе	8	100

Највећи дио управних мјера се односи на отклањање недостатака које се односе на примјену прописа и техничких норматива у области привредних и ванпривредних дјелатности гдје је према фактору ризика на годишњем нивоу планирано 75% укупних контрола повећан број контрола за 52%. У овој области од 759 извршених контрола, неуредних 380, тј. 50 %, донешено 365 управних мјера, од којих су 4 забране кориштења постројења и уређаја са запаљивом течносту (резервоара) и забрана руковања запаљивим течностима и гасовима без положеног стручног испита. У овој области је донешено 56 прекршајних налога и изјављено је 8 жалби на рјешења инспектора.

Инспекцијске контроле су извршене на објектима од посебног интереса за Републику Српску, привредним субјектима са великим пожарним оптерећењем и могућим условима за избијање и ширење пожара и експлозија.

То су рафинерије, термоелектране и остали производни објекти који спадају у прву категорију угрожености од пожара у којима се врше редовни ремонти и покретање производње у опасним технолошким процесима. У овим објектима изражен је проблем ремонта и испитивања електричних уређаја и инсталација који су намијењени за рад у зонама опасности, у срединама у којима се очекује присуство експлозивне атмосфере, што захтјева сертификате исправности у одређеној противексплозијској заштити.

У области привредних и ванпривредних дјелатности инспектори су пред предстојећу љетну сезону извршили и надзор спровођења мјера заштите од пожара објеката запаљивих

течности и гасова, терминала, пунионица плина, складишта, резервоара и станица за снабдијевање горивом моторних возила.

Донешена је забрана изградње једне бензинске станице, јер су у прибављању локацијске дозволе и одобрења за грађење, издате сагласности МУП-а, које нису у складу одребама техничких норматива.

Забране се односе на непрописне локације резервоара за запаљиве течности и гасове, без сагласности Министарства унутрашњих послова, и забране руковања са опасним материјама без положеног стручног испита. Највише прекршајних налога је изречено на неспровођењу мјера заштите од пожара у објектима са неисправном стабилном инсталацијом за дојаву пожара – ватродојава.

Изражени пропусти непоштивања спровођења мјера заштите од пожара су констатовани код промјене намјене одређених дјелатности у привредним субјектима, које се стављају у употребу без протокола и стручних налаза стања изведених заштита и инсталација (електричних инсталација, громобрана, машинских инсталација загријавања вентилације и климатизације, хидрантских инсталација и инсталација за дојаву и гашење пожара). Посебан проблем представља организовање и спровођење заштите од пожара у објектима са више власника.

Неуредне контроле се искључиво односе на спровођење мјера заштите од пожара кроз доношење нормативних аката заштите, посједовање потребних сагласности, поштивање одређених техничких норматива, обука, и одржавање средстава и опреме за гашење.

12.1.4. Шумски и пољопривредни комплекси

Инспекцијски надзор у области шумских и пољопривредних комплекса

Р. бр.	Предузете мјере	2011.	
		Кол.	% учешћа
1.	Извршене контроле	28	100
1.1.	Редовне контроле	18	64
1.2.	Ванредне контроле		
1.2.1.	Контроле извршења рјешења	10	36
2.	Извршене контроле	28	100
2.1.	Уредне контроле	17	60
2.1.1.	Уредне редовне контроле	7	42
2.1.2.	Уредне ванредне контроле		
2.1.3.	Уредне контроле извршења	10	40
2.2.	Неуредне контроле	11	40
2.2.1.	Неуредне редовне контроле	11	100
2.2.2.	Неуредне ванредне контроле		
2.2.3.	Неуредне контроле извршења		
3.	Управне мјере	10	100
3.1.	Отклањања неправилности	10	100
3.2.	Репресивне мјере		

Према оперативном планирању у области надзора и шумских комплекса у 2011. години, а у складу са временом изражених осјетљивости на пожар ових субјеката и техничке

опремљености за гашење, извршени су прегледи најризичнијих шумских газдинстава, националних паркова и плантажа.

Укупно је извршено 28 контрола шумских газдинстава и управа, националних паркова и плантажа, од којих је било 18 редовних и 10 контрола извршења рјешења. Неуредних контрола било је 11, донешено је 10 рјешења за отклањање неправилности.

У области надзора шумских комплекса у заједничким контролама, са инспекторима за шумарство и ловство извршено је 15 инспекцијских прегледа на простору шумских управа и газдинстава на територији Републике Српске, као и контроле предузећа за газдовање кршом, националних паркова и заштићених подручја и индустријских плантажа.

Инспектори су утврдили да је ниво организованости мјера противпожарне заштите бољи и да се исте реализују у складу нормативним актима Плановима и Правилницима заштите од пожара, Планова осматрања и обавјештавања, а односи се на успостављање шумског реда, односно чишћења дрвене масе преостале од експлоатације шуме уз путне комуникације, формирања дежурства пожарних група у појединим одјелима, израда карата реона са мјестима за осматрање, начин обавјештавања и успостављање веза са ватрогасним јединицама.

Изражен је проблем техничке опремљености ватрогасних јединица за гашење шумских пожара. Недостају специјална теренска ватрогасна возила, а посебно систем за гашење шумских пожара из ваздуха, као најефикаснији и најсигурнији начин за брзо локализовање ових специфичних пожара.

12.1.5. Ватрогасне јединице

Инспекцијски надзор у области ватрогасних јединица

Р. бр.	Предузете мјере	2011.	
		Кол.	% учешћа
1.	Извршене контроле	25	100
1.1.	Редовне контроле	15	60
1.2.	Ванредне контроле	8	32
1.2.2	Контроле извршења рјешења	2	8
2.	Извршене контроле	25	100
2.1.	Уредне контроле	22	88
2.1.1.	Уредне редовне контроле	13	60
2.1.2.	Уредне ванредне контроле	7	32
2.1.3.	Уредне контроле извршења	2	8
2.2.	Неуредне контроле	3	12
2.2.1.	Неуредне редовне контроле	2	66
2.2.2.	Неуредне ванредне контроле	1	34
3.	Управне мјере	3	100
3.1.	Отклањања неправилности	3	100

У области надзора ватрогасних јединица извршено је 25 контрола.

Изражен је проблем техничке опремљености ватрогасних јединица за гашење шумских пожара. Недостају специјална теренска ватрогасна возила, а посебно систем за гашење шумских пожара из ваздуха, као најефикаснији и најсигурнији начин за брзо локализовање ових специфичних пожара. Већина општина није у могућности оспособити и технички опремити ватрогасне јединице за гашење средњих и већих пожара, јер због

неразвијености и малог прилива пословног прихода предузећа и других правних лица средства за финансирање ватрогасних јединица у складу са Законом о заштити од пожара нису довољна.

На основу представки професионалних ватрогасаца ТВЈ Приједор, око незаконитих радњи у јединици, извршена је ванредна контрола ове јединице и констатоване неправилности око функционисања ове јединице узроковане од стране старјешине ватрогасне јединице који не испуњава радног мјеста у погледу одговарајуће стручне спреме.

О проблемима вршиоца дужности старјешине ТВЈ Приједор, који ове послове обавља четири године, упозната је Скупштина и предсједник општине Приједор, како би Комисија за избор и именовања извршили процедуру избора старјешине у складу са Законом о министарским, владиним и другим именовањима РС („Сл.гл. РС“, бр. 41/03) и Законом о заштити од пожара („Сл.гл. РС“, бр. 06/09 - пречишћен текст).

На основу законских одредби везано за контролу реализације и утрошка средстава која се издвајају из пословног прихода предузећа и других правних лица на територији РС (40% на рачун Ватрогасног савеза РС, а 60% на рачуне буџета локалних заједница) а намијењених за техничко опремање ватрогасних јединица, због проблема везаних за ненамјенско и незаконито трошење ових средстава, затражена је ревизија пословања од стране Министарства финансија, Централне јединице за интерну ревизију, Одсјек за буџетску инспекцију. Извјештај о резултатима ревизије није достављен Инспекторату.

Изражен је и проблем и неразумјевање у погледу законских обавеза и одговорности локалних заједница око оснивања, финансирања, и ефикасног функционисања рада појединих ватрогасних јединица, гдје посебно истичем општину Рогатицу која је покренула стечајни поступак ликвидације своје ватрогасне јединице.

12.2. Закључне напомене

Инспекцијски надзор је реализован кроз редовне контроле у складу са Планом за 2011.годину, и заједничким контролама са осталим инспекцијама (инспекција рада тржишна, техничка, шумарска и др.), контролама према рјешењима Министарства трговине и туризма, око утврђивања испуњености услова у погледу пословног простора, опреме, уређаја и средстава помоћу којих се обавља трговинска дјелатност а у складу са Правилником („Сл. гласник РС“ бр. 84/07, 90/07), те ванредним прегледима по представкама и притужбама грађана.

Извјештаји о инспекцијским контролама са највише предузетих инспекцијских мјера се односе на отклањање недостатака у неизвршеним обукама радника из области заштите од пожара и контролама средстава и опреме за гашење пожара и условима за организовање заштите од пожара, што је резултирало са 42% контрола са неправилностима.

Неуредне контроле јавних, пословних, трговачких и занатских објеката, комуналних, складишних, објеката у школству, здравству и култури, спортских и административних објеката се односе на организовање заштите од пожара и спровођење мјера заштите у погледу одговорних лица, обука, контрола и испитивања средстава и опреме за гашење пожара, те одржавања инсталација и опреме према техничким нормативима и стандардима.

Најчешће неправилности се односе на одређивање одговорних лица (склапање уговора о спровођењу мјера заштите са предузећима за вршење дјелатности заштите од

пожара без извршене категоризације), обука, контролног испитивања посебно електричних инсталација.

Проблеми инспекцијског надзора су искључиво везани за застарјеле техничке нормативе и правилнике који се користе у Републици Српској су односу на ниво технике, примјену инсталација и опреме, посебно у областима кориштења и употребе запаљивих течности и гасова.

Нема законске и техничке регулативе, у израженој изградњи и надзору спровођења мјера заштите од пожара производних технолошких процеса са запаљивим течностима и гасовима, објеката за трговински промет и кориштење запаљивих течности и гасова, индивидуалних стамбених и пословних објеката, ноћних клубова, хипермаркета, који се изводе на основу одређених препорука различитих земаља без критичких анализа и усаглашавања са европским нормама и стандардима.

Без осавремењавања техничких прописа, конфузију и проблеме у праћењу савремене изградње наведених објеката и инсталација имају пројектанти, ревизије, органи који издају сагласности, комисије за технички пријем, овлаштене установе и предузећа која учествују у издавању стручних протокола о исправности и функционалности уграђених инсталација, а посебно инспекцијски органи. Доношење савремене законске регулативе и техничких норматива знатно би допринијело инспекцијском надзору и примјени прописа у одређеним областима и код одређених врста објеката у којима постоје проблеми, ризици и опасности од пожара, експлозија и хаварија.

У поступку приватизације, промјена власничке структуре, опоравка појединих технолошких капацитета, и издавањем рјешења о промјени дјелатности без пројектне документације и елабората заштите, знатно се нарушава архитектонски пожарни инжињеринг, концепција објекта и постојеће интегралне мјере заштите.

Код јавних објеката (библиотеке, биоскопи, музеји, вртићи, бање, позоришта, школе и други), изражен је проблем школске спремне одговорног лица који мора бити IX степена сложености одговарајуће техничке струке. Како у већини ових објеката нема радника са техничком струком, морају се систематизовати нова радна мјеста, или склапати уговор са предузећима регистрованим за ту дјелатност.

У инспекцијском надзору области „услова за обављање дјелатности“ изражен је проблем спровођења мјера заштите од пожара у субјектима контрола, а која се обављају на основу склопљених уговора са овлашћеним установама и предузећима регистрованих на основу овлаштења МУП-а, а нису у складу са Законом о заштити од пожара и Правилником о основама, мјерилима и условима за развртавање предузећа и других правних лица, државних органа и предузетника у одговарајуће категорије угрожености од пожара.

Изостале су активности одговорних лица, да у вези спровођења и унапређења заштите од пожара полажу стручни испит у складу са Законом а према Правилнику о програму и начину полагања стручног испита радника који раде на пословима спровођења заштите од пожара.

Опрема и инсталације које се уграђују у зонама опасности (опрема у противексплозијској заштити), прије пуштања на тржиште и уградње мора проћи процедуру оцјене усаглашености, и саобразности од овлашћених акредитованих правних лица која врше сертификацију, а на основу извјештаја о испитивању уграђене опреме од стране овлашћених акредитованих лабораторија, које нису формиране.

Контрола изведених инсталација у зонама опасности представља проблем инспекцијским органима, у контроли усклађености производа и уграђене опреме са захтјевима техничких прописа, у циљу осигурања високог нива заштите и сигурности лица у опасним технолошким процесима.

Већина општина није донијела Општинске планове заштите од пожара, као ни списак предузећа привредних и ванпривредних дјелатности која су обавезна донијети своје Планове заштите или Оперативно техничке планове гашења, што уз неизвршену категоризацију ствара проблем организовања и спровођења мјера заштите од пожара.

У претходној години на основу донешених управних мјера интензиван је рад на категоризацији и разврставању објеката у погледу угрожености од пожара, чиме се дефинише организација и спровођење мјера заштите од пожара. Разврставањем предузећа у одговарајуће категорије угрожености од пожара, дефинишу се обавезе предузећа, одговорна лица, број радника на сталном дежурству и одговарајућа нормативна акта, у циљу спровођења мјера заштите од пожара, што повећава степен дисциплине у отклањању недостатака и поштивању закона и одредби прописаних техничким нормативима.

Ватрогасним јединицама у складу са Закона о заштити од пожара („Сл. гл. РС“ бр. 6/09 - пречишћени текст), је повјерено вршење послова надзора, који се односе на благовременост и ефикасност ватрогасне интервенције. Надзор се односи на контролу исправности водозахвата, хидраната, апарата за гашење, одлагања запаљивих течности и гасова и других запаљивих материјала у подрумима и на таванима стамбених објеката, и осталих мјеста на којима представљају опасност и проходност пожарних путева, забране кориштења отвореног пламена и пушења на пожарно угроженим мјестима. Ватрогасне јединице сачињавају записнике и достављају Инспекцији заштите од пожара, да предузме активности надзора и доношење управних мјера, за власнике и кориснике који не изврше констатоване неправилности. Ове активности ватрогасних јединица знатно доприносе броју контрола и спровођењу мјера заштите од пожара, а организују се да неугрожавају спремност јединице за интервенцију.

На основу дописа МУП-а, ЦЈБ-и Бијељина у циљу припрема за обезбјеђење комеморативног скупа у Поточарима, општина Сребреница, извршен је инспекцијски преглед одређених привредних објеката, ватрогасних јединица, као и складишта експлозива на том подручју.

Инспектори заштите од пожара учествовали су у сузбијању рада на црно и заштите права радника, те на основу овлашћења Инспектората извршили су у области радних односа 81 инспекцијску контролу.

III ЗАКЉУЧНЕ НАПОМЕНЕ И ПРЕПОРУКЕ

На крају овога извјештаја можемо **закључити** сљедеће:

- Инспекторат Републике Српске је, с обзиром на постојећу економско – социјалну ситуацију, одржао ниво примјене прописа у Републици Српској (удио контрола са неправилностима у 2011. години (31,1%) на нивоу Инспектората је нешто мањи (дакле повољнији) у односу на 2010. годину (31,6%));

- **крајње рационалним трошењем средстава расходи пословања Инспектората Републике Српске у 2011. години сведени су у оквире расположивих средстава и одобрени буџет није прекорачен, а планирани број контрола за 2011. годину је у потпуности извршен (извршење је 102,2% у односу на планирани број контрола);**

- у 2011. години одређене инспекције су прошириле (на основу законских обавеза) своје дјеловање у нове области надзора, а инспектори су настојали да најприје дјелују превентивно како би субјектима контроле дали довољно простора да своје дјелатности ускладе и обављају у складу са законским прописима;

- Инспекторат је у своме раду настојао да буде транспарентан дјеловањем службе за односе са јавношћу, постојањем званичне интернет странице, објављивањем редовних мјесечних саопштења за јавност о раду инспекција, ажурним одговарањем на захтјеве за приступ информацијама, објављивањем Регистра инспекцијских провјера, организовањем и учествовањем у кампањама у којима се субјекти контроле и грађани информишу о својим правима и обавезама и др.;

- Инспекторат Републике Српске је настојао да подигне ниво квалитета и стандардизације у инспекцијском надзору преузимањем добрих свјетских и европских пракси у свим областима инспекцијског надзора, а треба споменути и чињеницу да је Инспекторат захваљујући активностима из претходног периода постао пуноправан члан Међународне асоцијације инспекција рада – IALI.

У циљу остваривања предуслова за унапређење инспекцијског надзора и подизање нивоа примјене прописа **предлажемо** сљедеће:

- неопходно је извршити пријем инспектора одређених инспекцијских звања којих тренутно нема у Инспекторату, а ријеч је у рударским инспекторима, инспекторима за спорт, инспекторима за културу, инспекторима за храну, а такође би требало повећати и број инспектора рада с обзиром на проблематику у овој области (између осталог и велики број субјеката надзора, „домишљатост“ субјеката у непоштивању права радника, високу просјечну старост постојећих инспектора рада, веће захтјеве у области заштите на раду и сл.);

- неопходно је да министарства надлежна за одређене области донесу законске и подзаконске акте који недостају (о којима их је Инспекторат већ информисао, у првом реду технички прописи, прописи у области спорта и културе и сл.), изврше неопходне измјене и допуне законских прописа и разријеше недоумице око примјене појединих прописа;

- неопходно је обезбиједити лабораторије за вршење неопходних анализа непрехрамбених производа (техника, одјећа, обућа, играчке и дјечји производи, посуђе и др.) с обзиром да инспектори тренутно могу извршити само „административну“ контролу и органолептички прегледати робу, те свакако проширити постојеће лабораторијске

капацитете за анализе прехранбених производа и обезбиједити неопходна финансијска средства за узимање већег броја узорака у циљу обезбјеђивања већег нивоа сигурности и здравља грађана Републике Српске;

- раније смо већ напомињали да је неопходно успоставити ажурне електронске регистре објеката министарства и агенције у којима пословни субјекти на основу овлашћења обављају дјелатност што је предуслов за ефективно и ефикасно планирање инспекцијског надзора, а у поступку издавања овлашћења обезбиједити бољу координацију надлежних органа.

Инспекторат Републике Српске ће и у наредном периоду настојати да одржи и успостави још бољу сарадњу са институцијама у свим видовима власти у Републици Српској и са социјалним партнерима (представници радника и послодаваца) и настојаће да кроз нове активности утиче на подизање нивоа транспарентности у раду (нпр. у контролама Инспекције рада биће омогућено да представник синдиката предузећа присуствује контроли у којој се утврђује кршење права радника и др.).

ПРИЈЕДЛОГ

На основу члана 43. став 7. Закона о Влади Републике Српске („Службени гласник Републике Српске“, бр. 118/08), а након разматрања Извјештаја о раду и ефектима рада Републичке управе за инспекцијске послове у 2011. години, Влада Републике Српске, на ___ сједници одржаној _____ године, **д о н о с и**

ЗАКЉУЧАК

1. Влада Републике Српске прихвата Извјештај о раду и ефектима рада Републичке управе за инспекцијске послове у 2011. години.
2. Влада Републике Српске је сагласна да Републичка управа за инспекцијске послове, на основу овог Извјештаја припреми Информацију о раду Републичке управе за инспекцијске послове и исту поднесе Народној скупштини Републике Српске.
3. Закључак ступа на снагу даном доношења.

Број:

ПРЕДСЈЕДНИК ВЛАДЕ

Датум:

Александар Џомбић